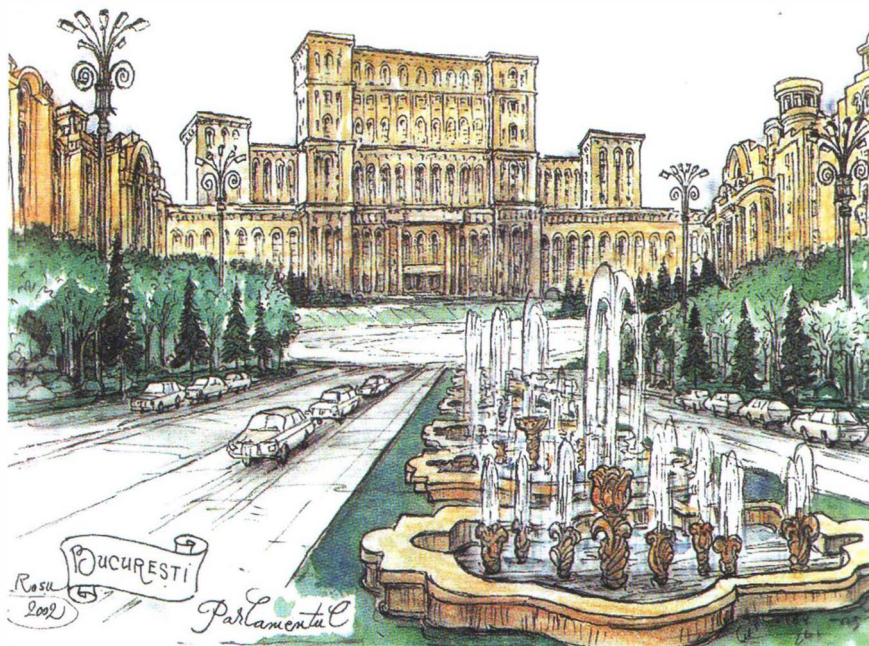

PERISCOP

Nr. 1(29) Anul VIII - ianuarie - martie 2015

PUBlicație EDITATĂ DE
**ASOCIAȚIA CADRELOR MILITARE
ÎN REZERVĂ ȘI ÎN RETRAGERE
DIN SERVICIUL DE INFORMAȚII EXTERNE**

Responsabilitatea pentru conținutul articolelor revine autorilor acestora și nu reflectă neapărat opiniile și poziția Asociației Cadrelor Militare în Rezervă și în Retrageră din Serviciul de Informații Externe.

În orice epocă, cei care, din politicianism antinațional, au vlăguit societatea românească, prin discordie neconținută și corupție, afectând grav securitatea statului, trebuie să plătească:

„Criminalii care au contribuit la această pe veci blestemată dezbinare, dacă scapă sancțiunii legilor, trebuie scoși la iveală, pentru ca ei să fie înfierăți, de opinia publică, cu pecetea infamiei și să le rămână numele înscris în istoria neamului cu așa fel de litere ca să nu provoace la cititorul generațiilor viitoare decât durere, scârbă și indignare”.

Mareșal **Alexandru Averescu**, *Răspunderile* (1918)

PERISCOPE

Anul VIII · Nr. 1/29 · ianuarie-martie 2015

**Publicație trimestrială a Asociației Cadrelor Militare în Rezervă
și în Retrageră din Serviciul de Informații Externe**

CONSILIUL ȘTIINȚIFIC :

Prof. univ. dr. Ilie BĂDESCU

Academician Dinu C. GIURESCU

Prof. univ.dr. ing. Ștefan IANCU

Prof. univ. dr. Viorel ROMAN

– Universitatea Bremen, Germania

Prof. univ. dr. Emilian STANCU

REDAȚIA :

Redactor - șef

Ioan Popa

Secretar general de redacție :

Dan Sulugiuc

Colegiul de redacție :

G. Bărbulescu , A. Botez,

I. Constantin, Ov. Curea

D. Ionescu, M. Manea

P. Neghiu , I. Pavel

Grafica :

Dumitru Roșu

SUMAR

EDITORIAL

Serviciul de Informații Externe la 25 de ani (Redacția).....7

SERVICII SPECIALE

Serviciul Secret avertizează: „România în primejdie!”.....9
Mihail Moruzov (1887-1940), șeful Serviciului Secret, a intrat în conștiința publică drept un profesionist desăvârșit al muncii de informații. În pofida notorietății sale și a volumelor evocatoare apărute îndeosebi după 1990, despre Mihail Moruzov se cunosc totuși destul de puține lucruri . (Ioan P.)

Moartea unui spion perfect.....17
Foarte puțin cunoscut publicului, Dmitri Fiodorovici Poliakov, general maior în GRU, Directoratul principal al Forțelor Armate ale Federației Ruse (Serviciul Secret de Informații al Armatei Ruse), a fost ofițerul cu cel mai înalt rang din Armata sovietică (rusă) recrutat vreodată de Agenția Centrală de Informații (CIA). (Alecus Fărău).

Frank Wisner - un spion american celebru în România.....21
Frank Wisner, as al muncii de informații, și-a început activitatea de spionaj la Cairo, apoi a primit misiuni la Istanbul și, imediat după trecerea României în tabăra Aliaților, a fost detașat, la 31 august 1944, la București. Perioada respectivă se regăsește într-o serie de documente declassificate din arhive americane și române, precum și în date, scrisori și fotografii din arhiva familiei. (Marian Teodorescu)

Jos măștile, „seniori”!.....24
Ofițerul acoperit al unui serviciu secret poate fi și el, și bun și rău. Depinde din partea cui vine aprecierea. Fostul președinte al SUA, Dwight D. Eisenhower considera spionajul “o necesitate dezgustătoare, dar vitală”. Pe ansamblu, pentru că toate țările au același mod de lucru, activitatea acestor (s)pioni este judecată ca benefică, folosindu-se în mod curent sintagma “este o meserie de seniori”. (Vasile Maiorean)

CULTURA DE SECURITATE, CULTURA POLITICĂ

Serviciile de informații și puterea politică.....28
Serviciile de informații sunt organisme sensibile, mai ales prin natura consecințelor activității lor secrete. Ele trebuie să rămână întotdeauna în umbra evenimentelor bulversante prin care trece societatea în ansamblul său. Comentariile negative cât

și cele pozitive uneori, stânjenesc activitatea cotidiană a acestora. România are nevoie de servicii de informații puternice, care să contribuie esențial la siguranța statului de drept și la apărarea valorilor supreme ale poporului român. (Mircea Iordănescu)

Între singurătate și notorietate.....31
Dl. Liviu Turcu încearcă să acrediteze ideea că ar exista un patriotism de pace și unul de război. O atare clasificare îi este probabil necesară pentru a justifica ideea că în condiții de pace motivația ofițerului de informații este complexă, dar mai ales difuză. Disprețuit de majoritatea celor pe care i-a părăsit "rămânând în străinătate" este, și ar trebui să fie conștient de aceasta, tot atât de „apreciat” și acolo unde se află. (Ion Tudor)

Terorismul verde, cancerul și Statul Islamic.....34
Acțiunile rebelilor din Statul Islamic (ISIS-în abrevierea anglofonă) constituie un amalgam nefericit între acțiuni extremist-violente și asigurarea de servicii sociale populației „Califatului”. Pentru a descuraja orice gest de nesupunere, jihadiștii își terorizează adversarii, practică flagelarea, decapitarea, crucificarea opozanților, pedepsirea femeilor adultere, răpiri etc. și, pentru a fi mai convingători, difuzează pe rețelele de socializare imagini macabre de la astfel de acțiuni. (Alexandru Omeag)

Charlie Hebdo, fenomen și scenetă.....46
Charlie Hebdo nu este nici pe departe ”o revistă satirică”. Este imaginea urâtă a confruntării dintre două moduri existențiale distincte, moduri care se manifestă cu intensitate crescândă de mai mulți ani, care se întind peste mai bine de o generație, și care au ajuns la confruntare directă pe același teritoriu. (Ovidiu M. Curea)

Deportarea etnicilor germani din România.....53
Imediat după cel de-al Doilea Război Mondial, România a fost trecută rapid sub controlul trupelor sovietice de ocupație și plasată sub condițiile draconice ale Convenției de armistițiu. În temeiul privilegiilor conferite prin articolele 2 și 18 din acest document, organele sovietice au ordonat „internări”, între categoriile vizate în mod prioritar aflându-se și numeroși cetățeni români de etnie germană. (Balcanii și Europa, nr. 151/2015)

ANALIZE POLITICO-STRATEGICE

Reșezări geopolitice la granița de Est. România este pregătită?56
După consumarea „momentului Ucraina” (ar putea dura ani!), Republica Moldova va trebui să decidă, la rândul ei, pentru ce optează: pentru neutralitatea „otrăvită”, propusă de Rusia prin vocea ministrului Lavrov, cu promisiunea păstrării (pe hârtie) a Transnistriei rusofone sau pentru avansul decisiv spre structurile euro-

atlantice și recunoașterea independenței Transnistriei), eventual cu o apropiere mai consistentă de România. (Dan Bărbuț)

Omenirea la răscruce de destin. Război sau pace. Progres sau regres. Construcție sau distrugere existențială.....61

În ultimele decenii de existență a omenirii au fost și sunt și în prezent semnale îngrijorătoare care nu trebuie ignorate de comunitatea umană. Nici factorii de conducere statală și decizie politică, în primul rând, dar nici opinia publică mondială nu pot trata cu indiferență nici cu ușurință iresponsabilă aceste semnale de o mare gravitate. Pericolul declanșării unei noi conflagrații mondiale fără precedent în istoria omenirii este real și se conturează tot mai pregnant. (Mircea Manea)

Problema Basarabiei în discuțiile româno-sovietice din timpul Războiului

Rece (II).....69

*Documentele de arhivă relevă o serie de aspecte extrem de interesante privind „Declarația cu privire la poziția Partidului Muncitoresc Român în problemele mișcării comuniste și muncitorești internaționale”, apreciată ca o adevărată **Declarație de independență**. Ea reprezenta „încununarea unei politici începute după moartea lui Stalin și avea să reprezinte temelia strategiei politice a PCR atât în relațiile cu URSS și partidele „frățești”, cât și cu celelalte state, fie „capitaliste”, fie „nealiniate”. Ion Constantin)*

Secretul lui Polichinelle: ce se ascunde în spatele disputei SUA – Rusia76

După declanșarea crizei ucrainene, politicieni, ziariști și politologi încearcă să afle care este cauza deteriorării continue a relațiilor dintre Washington și Moscova. Mulți dintre aceștia susțin chiar – în opinia noastră, îndreptățit – că între Occident și Rusia s-a instaurat un nou Război Rece. (Alexandru B.)

ARHIVA PERISCOPULUI

1968: România la porțile instituțiilor financiare internaționale (Ceaușescu în dialog cu Robert McNamara).....79

Stenograma convorbirii din iulie 1968, dintre Nicolae Ceaușescu și Robert McNamara, care deținea funcția de președinte al Băncii Mondiale (BIRD), este un document relevant pentru ceea ce reprezenta atunci și dorea să devină în perspectivă România deceniului al șaptelea al secolului trecut. (I. P.).

Din culisele Pactului Ribbentrop – Molotov și ale înțelegerilor dintre Uniunea Sovietică și Germania nazistă (I).....97

Materialul prezintă un set de documente care cuprind instrucțiunile lui Stalin referitoare la discuțiile pe care Molotov urma să le aibă la Berlin, stenogramele primei runde a convorbirilor cu Hitler și Ribbentrop, stenogramele celei de-a doua runde a discuțiilor cu Hitler și Ribbentrop, telegramele dintre cei doi lideri

sovietici, prin care se solicitau și transmiteau noi instrucțiuni și cele în care Molotov raporta despre rezultatele vizitei, precum și stenograma discuției avute de acesta cu ambasadorul german la Moscova după reîntoarcerea din Germania. (Alexandru Botez).

MEMORIALISTICĂ-CONSEMNĂRI

Am fost declarat inapt combatant	118
<i>În cadrul seriei Consemnări a rubricii Memorialistică, redăm o discuție cu dl. general bg. (r) Ilie TORSAN, fost ofițer în cadrul Centrului Național de Cifru și Transmisiuni Cifrate, care a coordonat o serie întreagă de activități legate de relația de comunicare dintre țară și misiunile diplomatice ale României în străinătate și care a avut preocupări, în cadrul atribuțiilor de serviciu, în legătură cu protecția transmisiunilor cifrate și cu pătrunderea în cifrurile celor care încercau să atenteze la securitatea națională prin obținerea de informații secrete din țara noastră. (Petru Neghiu)</i>	

MOZAIC CULTURAL

Simpozion dedicat lui Mihai Eminescu (Ion Gatea).....	132
VOLUNTARUL - o interesantă inițiativă a societății civile (S.D.)	134

VITRINA CĂRȚILOR

Lansare de carte : „ Vorbele din Plumb ” de Eugen Nicolaescu (I.Constantin).....	136
Gheorghe Dragomir: La judecata de apoi – confesiunile unui general (A.Omeag).....	138
Ilie Tănăsache: Metroul românesc și metrourele Terrei (I.P.)	140

DIN ACTIVITATEA ASOCIAȚIEI

„PERISCOP” în oglinda opiniei publice	
<i>Bucureștiul cultural și artistic</i>	144
<i>Revista IPA</i>	145
Activități curente. (Gheorghe Iordache).....	146

SERVICIUL DE INFORMAȚII EXTERNE LA 25 DE ANI

De curând s-au împlinit 25 de ani de la înființarea Serviciului de Informații Externe (SIE), una dintre primele instituții democratice ale Statului Român de după schimbarea de regim și transformările revoluționare care au urmat istoricului an 1989. O instituție fundamentală în procesul de reconstrucție, abilitată prin lege pentru activități de culegere de informații din străinătate vitale pentru apărarea statului. La scară istorică, un sfert de veac este o perioadă scurtă. Dacă privim însă prin prisma transformărilor și a înfăptuirilor din acest interval, este evident că suntem în fața unei perioade extrem de dense în evenimente, unică în felul ei în istoria României. Serviciul de Informații Externe este, fără îndoială, parte și unul dintre actorii importanți ai istoriei recente a României.

În această scurtă, dar densă perioadă, România și-a atins două dintre obiectivele sale majore: admiterea ca membru cu drepturi depline în NATO și în Uniunea Europeană. Serviciul de Informații Externe a avut un rol extrem de important la aceste înfăptuiri istorice care au consacrat intrarea României în marea familie a țărilor democratice. Dificultățile, ca și rezultatele concrete ale activităților de informații externe sunt în general puțin cunoscute și accesibile publicului larg. Pentru că, așa cum sublinia cu mai bine de cinci decenii în urmă fostul președinte al SUA John F. Kennedy, în această muncă *„nu este întotdeauna ușor. Performanțele nu sunt menționate, eșecurile, în schimb, sunt larg dezbătute”*. Același președinte, referindu-se la rolul activității de informații externe, menționa *„cât de importantă este ea pentru momentul de față, dar și cum va fi percepută din perspectiva duratei îndelungi a istoriei”*.

Indiferent de denumirile oficiale pe care le-a avut structura de informații externe de-a lungul existenței sale, mai cu seamă postbelice (Direcția I – Informații Externe, Direcția Generală de Informații Externe, Departamentul de Informații Externe, Centrul de Informații Externe) până la cea actuală de după 8 februarie 1990 – Serviciul de Informații Externe – și indiferent de instituțiile publice în care a fost integrată administrativ (MAI, CSS, DSS, MapN), ea și-a păstrat componenta esențială, diferența specifică față de celelalte structuri de apărare/ siguranță/ securitate națională:

INFORMAȚII EXTERNE, adică, în termeni mai puțin legali, dar îndeobște cunoscuți și tacit acceptați – **serviciul special de spionaj al României.**

Această specificitate a unei astfel de structuri îi conferă o nevoie de stabilitate, de continuitate în apărarea intereselor poporului și ale țării în relațiile cu alte state, indiferent de ideologiile sau de orientările politice efemere, ale conducerii statale vremelnice. Cum bine s-a afirmat cu mai multe prilejuri, actuala structură de informații externe „nu s-a născut din spuma mării”, ea continuă linia specifică a servirii interesului național al României, abandonând excesele, reziduurile generate de presiunile ideologice/politice anterioare. Marile „dosare” ale securității externe a României nu se abandonează însă în funcție de „derapajele” politico-ideologice ale unei persoane sau grup de persoane, fie ele constituite chiar în partide politice sau în organizații externe de presiune.

Profesioniștii Serviciului sunt cei chemați să asigure această continuitate, să-și îndeplinească în condiții interne și externe cu totul noi atribuțiile de căpătâi de a obține și pune la dispoziția decidenților politici informațiile necesare apărării și promovării intereselor fundamentale ale Statului Român.

În mesajul adresat de Consiliul Director al Asociației Cadrelor Militare în Rezervă și în Retragere provenite din Serviciul de Informații Externe, cu prilejul aniversării acestui sfert de existență a structurii postrevoluționare de informații externe a României, se arăta că membrii Asociației noastre apreciază realizările colegilor aflați în activitate, faptul că ei se regăsesc în topul eficienței în relațiile partenariale cu alte structuri similare din țările lumii, îndeosebi cu cele europene și transatlantice.

Se continuă astfel tradițiile îndelungate ale Serviciului de apărare a țării prin mijloace și metode specifice muncii de informații și de sprijinire a promovării relațiilor internaționale ale României în interes național.

Cu certitudine, un Serviciu de Informații Externe performant și devotat interesului național este o avuție de neprețuit a României de azi și de mâine.

La mulți Ani, SIE!
(Redacția)

SERVICIUL SECRET AVERTIZEAZĂ: „ROMÂNIA ÎN PRIMEJDIE!”

Mihail Moruzov (1887-1940) a intrat în conștiința publică drept un profesionist desăvârșit al muncii de informații. În pofida notorietății sale și a volumelor evocatoare apărute îndeosebi după 1990, despre Mihail Moruzov se cunosc totuși destul de puține lucruri...

În spiritul unor tradiții valoroase, el este cel care a pus bazele, a creat și perfecționat un serviciu secret de informații deosebit de performant în perioada interbelică, de la momentul în care România s-a reîntregit în granițele sale naturale, devenind România Mare, până când, sub presiunea unor forțe externe care au modificat configurația întregii Europe, aceste granițe s-au prăbușit. Această tragedie nu s-a datorat însă doar inamicilor externi, mulți și puternici, ci și slăbiciunilor interne generate de corupție și de interesele de clan ale clasei politice care au distrus coeziunea societății românești necesară supraviețuirii statului. Despre aceste pericole, înainte de a-și produce efectele devastatoare, avertizează serviciul secret condus de Morzov în primul din documentele pe care îl reproducem mai jos.

Acest document (raport) a fost întocmit de serviciul condus de Moruzov, semnat de acesta și înaintat în cadrul Statului Major al Armatei, ministrului apărării și regelui Carol al II-lea în prima parte a lunii februarie 1938. Tabloul societății românești înfățișat în raport este îngrijorător. Autorii avertizează asupra oportunistului și a înregimentării politice a preoților, învățătorilor și a funcționarilor publici, în general, care s-au îndepărtat de rolul lor tradițional și au devenit „instrumente de propagandă în slujba unor persoane sau grupări politice”. O primă consecință a acestui fapt a fost aceea că singura cale de a avansa în ierarhia socială a devenit „numai protectoratul politic și nu capacitatea sau devotamentul în îndeplinirea îndatoririlor către stat”. O altă consecință, la fel de gravă, a constituit-o instaurarea unei stări de „completă dezorientare în spirite”, de îngrijorare față de „nesiguranța care se așterne asupra țării ce amenință să zguduie chiar temeliiile statului”. Cauza acestei situații, subliniază autorii raportului, o constituie certurile și rivalitățile permanente, absența coeziunii politice interne, care să asigure o stare de liniște și de înțelegere capabilă să

permită consolidarea țării, obiectiv situat „**deasupra oricăror interese ale partidelor politice**”.

*Al doilea document pe care îl prezentăm reprezintă un extras dintr-un alt raport întocmit și prezentat conducerii statului de serviciul secret condus de Mihail Moruzov în noiembrie 1938, la scurt timp după obligarea Cehoslovaciei să cedeze Ungariei un teritoriu de 12 400 kmp printr-un prim „arbitraj” (dictat) patronat la Viena de Germania și Italia. Raportul prezintă amănunțit acțiunile subversive întreprinse de Ungaria revizionistă în Cehoslovacia pentru a ajunge la rezultatul dorit și avertizează că acțiuni similare sunt în curs de desfășurare și pe teritoriul României, în Ardeal. Concluzia autorilor subliniază că, în aceste împrejurări grave, „**mai mult decât oricând, la frontiera de vest a țării, în toate posturile de conducere, trebuie să fie puși oameni de mare energie, încredere și spirit de prevedere**”.*

Știm cum au reacționat atunci regele Carol al II-lea și clasa politică românească în general: în loc de înțelepciune și unitate națională, au continuat disputele interne „cu și mai mare înverșunare”, după cum se exprima textual chiar unul din rapoartele de avertizare înaintate de Moruzov. În mai puțin de doi ani a urmat dezastrul, prăbușirea statului și a granițelor naționale.

Privind retrospectiv, dar și la ce se întâmplă astăzi în multe sfere ale societății românești, nu te poți abține să nu exclami cu strângere de inimă: „Parcă a fost ieri!”.

Titlurile celor două documente redată în continuare aparțin redacției (Ioan P.)

1. „Situatie îngrijorătoare internă, situație gravă din punct de vedere extern”

„Am onoarea a raporta:

Din materialul informativ primit de acest serviciu, reiese că situația în țară se prezintă în așa fel, încât guvernul nu dispune de conjunctura favorabilă care să-i asigure succesul în alegeri. Deducțiunea de mai sus se bazează pe analiza situației până la 3 februarie a.c., orele 16.

Motivele sunt diferite:

1. Lipsa de omogenitate în sens doctrinar politic;

2. Lipsa unui program studiat și a unui sistem de aplicare practică, care sa nu creeze complicații;

3. Lipsa de cadre proprii în micile orașe și mai ales la sate;

4. Lipsa de prestigiu și de bună credință a cadrelor improvizate, parte din ele provenind chiar din organizațiuni cu alte scopuri politice.

Aducând la cunoștință cele de mai sus, nu socotim că este lipsit de interes sa expunem și situația - din punct de vedere general - care dăinuiește în țară de câțva timp.

Ea este următoarea:

Din cauza multiplelor grupări politice, împănate cu elemente cu veleități personale și propovăduind programe lipsite de claritate și mai ales rău înțelese și rău interpretate de mase, s-a ivit și s-a dezvoltat **oportunismul politic** care ia proporții din ce în ce mai îngrijorătoare.

Această stare de lucruri a dus la consecințe din cele mai dăunătoare: Preoții, învățătorii și funcționarii în general, care constituiau în trecut elementul de disciplină și morală și expresiunea conștiinței cetățenești, și-au părăsit îndatoririle lor, înregistrându-se în diverse grupări politice, și transformându-se – în completă contradicție cu misiunea lor de slujitori ai statului – în instrumente de propagandă în serviciul unor persoane sau grupări politice.

Odată cu aceasta s-a acreditat credința în sufletul celor mai mulți că mijlocul de a-și crea o situație este de azi înainte numai protectoratul politic și nu capacitatea sau devotamentul în îndeplinirea îndatoririlor către stat.

Paralel cu demoralizarea aparatului de stat, s-a reușit să se strecoare în sufletul locuitorilor țării și mai ales al elementelor fragile nenumărate axiome, care, fie din cauză că au fost greșit transmise maselor, fie că au fost rău înțelese în fond, au produs o completă dezorientare în spirite și o mentalitate din cele mai periculoase.

În opoziție cu această stare, elementele de ordine, de muncă și conștientă de datoriile lor cetățenești, încep să fie îngrijorate de nesiguranța care se așterne asupra țării, nesiguranță care împiedică libera dezvoltare a muncii și productivității lor și amenință să zguduie chiar temeliiile statului.

Pesimismul unora sau optimismul altora nu schimbă însă nimic din acest adevăr și anume convingerea generală că o stare de lucruri destul de gravă frământă sufletele tuturor locuitorilor acestei țări și că în asemenea momente trebuie să intervină ceva salvator.

După părerea multora, chiar dacă s-ar presupune că acest guvern, prin anumite eforturi, ar putea să obțină majoritatea în alegeri, acest rezultat nu va putea crea o situație clară și de liniște și nu este exclus ca lupta să continue și cu mai mare înverșunare.

Astfel de temeri și de credințe încep să nască în gândul multora ideea că o perioadă de pacificare trebuie să fie întronată cât mai grabnic. Urmând acestui gând, au început să se emită o serie de păreri care, coroborate, tind în esență la următoarele:

Războaiele au creat întotdeauna în statele învingătoare o stare de indolență. Datorită acestui fapt, cât și curentelor și luptelor politice care s-au abătut asupra țării noastre, fie de la Est, fie de la Vest, nu s-a putut realiza până în prezent o perioadă de deplină liniște și de perfectă înțelegere, în care timp să se lucreze la consolidarea țării în noile sale granițe și la rezolvarea tuturor marilor probleme de care statul are nevoie după unificare și care trebuie să rămână **deasupra oricăror interese ale partidelor politice.**

Începuturile de realizări ale diverselor guverne n-au putut satisface interesele totale ale țării, sub toate raporturile, și credința multora este că fără această epocă, nu se va putea da statului tăria de care are nevoie pentru a-și asigura liniștea.

Ceea ce pledează însă în plus pentru realizarea acestei perioade de liniște, pentru redresarea și consolidarea țării, este și situația gravă din punct de vedere extern, nu atât sub raportul legăturilor noastre generale și tradiționale, cât față de **statele cu aspirații teritoriale și tendințe sociale asupra țării noastre.**

Pentru a ilustra acest adevăr, bazat pe realități cunoscute de toată lumea, dăm câteva date din care se constată cum, în realizarea aspirațiilor lor, aceste state contează tocmai pe o stare de tulburări ce s-ar provoca la noi (...). Pentru pregătirea anumitor situații, țările vizate fac sacrificii materiale considerabile, concentrând toate eforturile pentru ca lovitura ce urmează a se da la momentul oportun să fie cât mai sigură.

În fața acestor realități, credem ca ne este permis să amintim formula: „**Este mai ușor a cuceri decât a păstra ceea ce s-a cucerit**". Avându-se în vedere situația îngrijorătoare internă, precum și aceea și mai îngrijorătoare externă, s-a ajuns la convingerea că este neapărată nevoie de realizarea unui **armistițiu politic, a unei pacificări și reculegeri a spiritelor**, în care timp, indiferent de formă, să se treacă la acțiunea de consolidare a țării sub toate

raporturile, pentru ca apoi - după această consolidare bazată pe o conlucrare unanimă - să se revină la viața politică normală. În perioada de armistițiu politic și de reculegere, dorită de întreaga țară, ar urma să se realizeze un program de înfăptuiri bazat pe următoarele obiective:

Consolidarea apărării naționale;

Progresul economic și Progresul cultural.

Apărarea națională

Să se realizeze în total dotarea armatei cu materialul și mijloacele necesare, în așa fel încât armata să fie pusă, atât din punct de vedere calitativ, cât și cantitativ, în cele mai bune condiții de luptă într-un eventual război.

Această înzestrare să se bazeze pe organizarea unei temeinici industrii, care să poată produce și în timp de război armamentul și cele necesare alimentării lui.

Progresul economic

Să aibă în vedere organizarea învățământului în legătură cu agricultura și cu toate anexele ei, precum: creșterea vitelor, pomicultura, apicultura, sericicultura, horticultura, etc., învățământ care să contribuie la ridicarea materială a populației noastre rurale.

Educația agricolă va trebui să tindă mereu la îmbunătățirea calitativă a produselor agricole.

Să se înființeze școli tehnice care să pregătească elementele specializate necesare organizării industriei naționale și care în prezent ne lipsesc aproape complet.

Acestor școli să li se dea un caracter pur practic, deoarece așa cum funcționează în prezent, ele au ajuns să producă în loc de specialiști, funcționari.

Să se creeze o industrie pentru valorificarea produselor agriculturii noastre și anexelor ei.

Să fie îndrumate organizațiunile și întreprinderile cooperatiste în sensul strict al valorificării produselor și ridicării nivelului producătorilor direcți, prin înlăturarea din aceste instituții a elementelor intermediare străine de această ramură, care au format aceste organizațiuni în mijloace de exploatare în interes personal.

Progresul cultural

Să se readucă clerul și corpul didactic la apostolatul lor din trecut, când instrucția maselor se făcea numai pe baza dragostei și iubirii de Patrie,

Rege și Credința strămoșească, factori care în toate timpurile au constituit garanția cea mai sigură a existenței noastre ca națiune și stat.

În cadrul „Străjii țării” să se dezvolte în sufletul copiilor și tineretului român, dragostea de muncă, cinstea și spiritul de sacrificiu pentru țară și pentru binele obștesc.

Toate sacrificiile făcute pentru înzestrarea materială a armatei nu vor avea valoare, dacă paralel nu se va întări puterea morală a țării și spiritul de disciplină al fiilor ei. În toate școlile și în cadrul tuturor organizațiilor tineretului român, trebuie să se reînvie mândria de altă dată, devotamentul și spiritul de jertfă pentru binele și apărarea Patriei și Tronului.

Toate aceste puncte cardinale trebuie să constituie baza nu numai în educarea copiilor și tineretului, dar chiar și în aceea a tuturor cetățenilor țării, începută atât de strălucit de „Straja țării”.

Tot în această perioadă de pacificare și de reconstrucție generală, să se procedeze și la asanarea morală a corpului funcționarilor publici, căutând a se restabili în sânul acestui important corp, principiile de cinste, disciplină, devotament și abnegație, pentru interesele generale și binele obștesc.

Trebuie să li se creeze tuturor slujbașilor țării convingerea că promovarea și înaintarea lor nu va mai depinde în viitor de diferite influențe atât de dăunătoare statului și cetățenilor săi, ci numai de capacitatea, devotamentul și randamentul propriei lor munci, îndatoriri conform jurământului depus”.

Șeful Serviciului,

Mihail Moruzov
(februarie 1938)

*

2. „Îngrijorare la frontiera de vest”

„Ofensiva diplomației maghiare, dublată de propaganda subversivă și acțiunea teroristă pentru redobândirea teritoriilor revendicate din Cehoslovacia și-a atins pe deplin obiectivele; în afară de orașele Nitra și Bratislava, toate teritoriile cerute i s-au atribuit Ungariei prin sentința de arbitraj de la Viena.

Succesul obținut a mărit încrederea revizioniştilor în valoarea lozincilor lansate și a metodelor de lucru ce au fost utilizate, făcându-i să

creadă că este momentul potrivit pentru a întreprinde o acțiune similară, în scopul redobândirii celorlalte teritorii revendicate.

În ceea ce privește țara noastră, este de remarcat o profundă îngrijorare în sânul maselor românești de la frontiera de vest, mai cu seamă că minoritatea maghiară din România a fost asigurată de Budapesta că în curând va fi pusă pe plan internațional problema Ardealului, care va fi alipit Ungariei.

În adevăr, întreaga opinie publică din Ungaria și chiar unele cercuri conducătoare nu ezită să afirme că, de îndată ce se va termina ocuparea teritoriilor cedate prin acordul de la Viena, întregul efort diplomatic al Ungariei va fi îndreptat împotriva României, în scopul retrocedării Ardealului.

De asemenea, s-a acreditat părerea că „lupta pentru recucerirea Ardealului, fie pe cale diplomatică, fie în extremis” - pe calea armelor -, va fi cu mult mai ușoară decât aceea dată împotriva Cehoslovaciei. și aceasta pentru că în România „elementul etnic maghiar este mult mai numeros, locuiește în mase compacte în unele județe și este mult mai nemulțumit din cauza regimului de opresiune exercitat de către autoritățile românești”.

În acest sens, persoane venite din străinătate și care au trecut prin Budapesta afirmă că ungurii — în toate manifestările lor prin presă, broșuri, expuneri de hărți, fac cunoscute revendicările lor asupra celor patru județe românești de la graniță, ce urmează să li se atribuie fără condiții, și asupra altor trei, a căror soartă trebuie să o hotărască plebiscitul.

Se pretinde, de asemenea, autonomia politică și administrativă în acele regiuni din Ardeal, care sunt locuite de mase compacte de unguri. Numeroase hărți, concretizând toate aceste revendicări, sunt expuse nu numai în Ungaria, ci și în numeroase vitrine ale marilor librării vieneze.

Fără îndoială că, adoptând aceleași metode de lucru întrebuintate în Cehoslovacia, propaganda maghiară speră să se poată servi chiar cu mult mai mult folos de elementele iredentiste și revizioniste ce locuiesc în Ardeal, în special de cele originare din județele locuite de secui.

Este de știut că toate aceste elemente au pus în Ungaria bazele unor numeroase organizații iredentiste, camuflate ca fiind asociații studențești ce poartă denumirea județelor de origine. De exemplu: „Grupul din județul Trei Scaune”, „Grupul din județul Mureș” etc.

Una din cele mai importante organizații iredentiste identificate este „Asociația secuiască și a studenților secui” (Szekely Egyctemi es Foikolai Halgatok Egyesulet) cu sediul la Budapesta, formată, după cum însuși titlul arată, din studenți ce-și desăvârșesc studiile superioare în capitala Ungariei și ai căror conducători stau într-o continuă și strânsă legătură cu cercurile conducătoare maghiare ale Budapestei.

Întreaga atenție a acestor cercuri se îndreaptă în special către studențimea pe care o cultivă, o fanatizează și o pregătește la lupta ce se va da pentru înfăptuirea „Ungariei Mari”, pentru retrocedarea tuturor teritoriilor ce au aparținut odinioară „Coroanei Sfântului Ștefan”.

Studențimea, preoții și învățătorii vor fi elementele cele mai utile pentru desfășurarea propagandei revizioniste și acțiunii defetiste în sânul maselor maghiare și secuiești din Ardeal.

Toți studenții, căroră, desigur, în cazul unui conflict armat, le vor veni în ajutor deopotrivă masele minoritare din Ardeal și elementele instruite, trecute fraudulos peste frontieră, la noi, vor constitui primele grupe de asalt în vederea dezlănțuirii actelor de sabotaj și terorism, distrugerii de poduri, căi ferate, aruncarea în aer a depozitelor de muniții, distrugerea oficiilor poștale și a rețelelor telefonice.

Se afirmă că, atât la Budapesta, cât și în provincii, se lucrează cu febrilitate la organizarea lor. Astfel, s-au pus bazele primelor grupe de radiotehnicieni formate din studenți sau absolvenți ai școlilor politehnice, care datorită pregătirii tehnice căpătate vor putea fi imediat utilizați.

De asemenea, întrucât mulți dintre aceștia nu au satisfăcut legea recrutării, fiind amânați pentru continuarea de studii, se purcede în prezent la instruirea lor pe baze militare.

Având aceste edificatoare exemple este o imperioasă datorie de a lua din timp - adică cât mai neîntârziat - măsurile de a stăvili propaganda subversivă și a organiza preîntâmpinarea cu toată energia, dintru început, a oricărei încercări teroriste la granița de vest a țării.

Astazi, mai mult ca oricând, la frontiera de vest a țării, în toate posturile de conducere, trebuie să fie puși oameni de mare energie, încredere și spirit de prevedere”.

(Noiembrie 1938)

*Un episod al confruntării sovieto-americane
din timpul Războiului Rece*

MOARTEA UNUI SPION PERFECT

Trădătorul Aldrich Ames i-a costat pe sovietici 4,6 milioane de dolari, dar a meritat. La finalul "carierii" sale, acesta a predat kaghebiștilor lista cu toți agenții americani care operau pe teritoriul rușilor. Șef al serviciului de analiză din cadrul Departamentului de contraspionaj al CIA, Ames a dat KGB-ului informații care au periclitat peste 100 de operațiuni CIA și au dus la execuția a zece surse sovietice. Printre acestea a fost și generalul Dmitri Poliakov, considerat a fi fost unul dintre cei mai importanți agenți ai CIA pe spațiul sovietic. Prima dată acesta fusese trădat de Robert Phillip Hanssen, de la contraspionajul FBI, care a spionat pentru ruși, atât pentru GRU (Serviciul de Informații al Armatei), cât și pentru KGB, apoi pentru SVR (Serviciul de Informații Externe), timp de 22 de ani, fiind prins abia în 2001. Acesta l-a descoperit pe Poliakov în 1981, sub numele de cod TOPHAT. Generalul era unul dintre cei mai renumiți ofitieri din cadrul spionajului sovietic. De aceea, rușilor nu le-a venit să creadă că a fost trădător până în 1985, atunci când și Ames l-a denunțat ca fiind o "cârțiță". Generalul Dmitri Poliakov a fost executat în 1988.

Dmitri Fiodorovici Poliakov, general maior în GRU, Directoratul principal al Forțelor Armate ale Federației Ruse (Serviciul Secret de Informații al Armatei Ruse), a fost ofițerul cu cel mai înalt rang din Armata sovietică (rusă) recrutat vreodată de Agenția Centrală de Informații (CIA) a Statelor Unite. În CIA i s-a dat numele de cod „Bourbon” și „Roam”, în timp ce în FBI era cunoscut ca „Tophat” (Top Hat).

Născut în anul 1921 în Ucraina, Poliakov a absolvit Școala de Artilerie în iunie 1941, aceeași lună în care naziștii au invadat Uniunea Sovietică. A luptat ca ofițer de artilerie în Marele Război de Apărare a Patriei, fiind decorat pentru vitejia sa. După război a studiat la Academia Militară Frunze și a urmat cursurile GRU, după care a intrat în Serviciul de spionaj al Armatei.

În 1951 a fost trimis în misiune externă, în cadrul delegației Comitetului militar sovietic la ONU - New York, cu sarcina coordonării ofițerilor ruși de informații care nu dispuneau de acoperire diplomatică. Pe timpul celei de-a doua misiuni din metropola americană (1959-1961), el i-a

abordat pe agenții contraspionajului FBI, oferindu-și serviciile de agent. Misiunile sale externe au mai inclus Rangoon - Birmania (1965-1969) și New Delhi - India (1973-1975 și 1979-1980), ca atașat militar la ambasadele sovietice din aceste țări.

CIA consideră că Poliakov a devenit o cârțiță întrucât era dezgustat de corupția din cadrul elitei sovietice, însă avea și motive personale să aibă resentimente: conducerea sovietică nu i-a acordat permisiunea ca cel mai mare din cei trei fii ai săi să fie tratat la un spital din New York, unde putea dispune de un tratament medical adecvat și, ca urmare, a decedat la puțin scurt după ce Poliakov a început activitatea sa de informator.

Legătura cu coordonatorii săi din CIA a menținut-o în modul cel mai profesionist posibil: Poliakov a sustras din laboratoarele tehnice ale GRU un film special cu autodistrugere pentru fotografiat documente secrete, precum și o piatră falsă, cu interiorul gol, în care-și ascundea filmul, depunând dispozitivul în diferite căsuțe poștale impersonale; pentru a-i anunța pe agenții CIA că a depus materialul, el lua tramvaiul care trecea pe lângă ambasada americană din Moscova și declanșa un semnal dintr-un mini-emițător pe care-l purta în buzunar. Pe timp ce se afla în străinătate el preda direct informațiile ofițerilor CIA de contact pe aleile lăturalnice ale Rangoonului sau la unele partide de pescuit pe malurile râului Yamuna de lângă New Delhi.

Gama informațiilor importante furnizate de el americanilor era diversă:

- Dovezi despre ruptura dintre Uniunea Sovietică și China, care au jucat un rol crucial în decizia președintelui Nixon de a deschide relațiile diplomatice cu această țară în 1972;
- Datele tehnice ale rachetelor anti-tanc fabricate de sovietici, care s-au dovedit de neprețuit în intervenția americană din Irak;
- Dovada că Frank Brossard, cadru al Serviciului Secret de Informații britanic, era agent al sovieticilor;
- Fiind ofițer de rang înalt în GRU, el i-a identificat și divulgat pe ofițerii acestei agenții de spionaj din străinătate, informând cu detalii asupra modului lor de operare.

La rândul său, CIA l-a ajutat în carieră, furnizându-i unele secrete minore care i-au facilitat ascensiunea în ierarhia instituției și l-au ajutat să "recruteze" câțiva cetățeni americani care, ulterior, au devenit agenți dubli, lucrând în fapt pentru spionajul american.

CIA a înlăturat orice suspiciune că el ar fi fost folosit de sovietici ca un canal de dezinformare, prin analizarea minuțioasă a calității informațiilor furnizate. Astfel, la finele anilor '60 lângă Rangoon funcționa o stație de ascultare a sovieticilor, Poliakov prezentând americanilor informațiile interceptate despre armatele vietnameză și chineză.

Promovarea la gradul de general în anul 1974 i-a dat posibilitatea să aibă acces la alte documente foarte importante. Americanii au fost uimiți să afle că sovieticii elaboraseră 5.000 de programe pentru sustragerea de tehnologie occidentală în vederea înzestrării și modernizării armatei sovietice.

Spre sfârșitul legăturii cu Poliakov, ofițerii CIA îl tratau cu deosebit respect, mai mult ca pe un profesor decât ca un informator. Ei i-au permis ca el să stabilească locurile de întâlnire și de depunere a materialelor în căsuțele poștale impersonale. Special pentru el, specialiștii CIA au construit un echipament prin care informațiile puteau fi dactilografiate, criptate și transmise instantaneu către un receptor din ambasada SUA din Moscova. La rândul său, Poliakov fotografia documente care puteau fi dezvoltate numai cu o anumită substanță chimică, cunoscută doar de el și ofițerii CIA care prelucrau filmul; prelucrat normal, filmul ieșea alb.

În 1980, după o carieră de 21 de ani ca agent al CIA, Poliakov s-a retras din armată și, fiind un sportiv pasionat, s-a dedicat scrierii de articole pentru o revistă de vânătoare sovietică. Datorită articolelor pe care le scria, CIA considera că el este în afară de primejdii, dar în 1986 când articolele sale au dispărut deodată CIA a intrat în alertă întrucât, din motive de securitate, nu avea stabilite modalități de contactare a sa.

În luna iunie 1980, înainte de revenirea la Moscova ofițerul CIA care-l coordona i-a spus: "*Dacă se întâmplă ceva, sunteți oricând bine venit în Statele Unite. Sper să vină ziua când să putem savura împreună în liniște o băutură*". Rusul l-a privit fix și i-a răspuns calm: "*Nu mă așteptați. Nu voi veni niciodată în Statele Unite. Ceea ce am făcut nu a fost pentru dumneavoastră, a fost pentru țara mea. M-am născut rus și voi muri în Rusia*".

Adevărul despre destinul generalului Poliakov s-a aflat în 1988, atunci când *Pravda* a făcut cunoscut că fusese arestat de KGB în 1986, judecat și executat pentru înaltă trădare.

În Statele Unite o echipă comună CIA/FBI investiga descoperirea

cărții care divulgase agenții de pe spațiul sovietic. Pe 24 februarie 1994, FBI-ul l-a arestat pe Aldrich Ames, sub acuzația de spionaj în favoarea Uniunii Sovietice/Rusiei. El era șeful Serviciului de contraspionaj al CIA pentru teritoriul rusesc. A urmat apoi arestarea lui Robert Hanssen, cadru în contrainformațiile FBI-ului. Anchetele celor doi mari trădători din istoria contemporană a serviciilor secrete americane au dovedit că ei au fost cei care l-au divulgat pe Poliakov sovieticilor. Cel puțin alți 10 agenți ai CIA au fost executați în acea perioadă ca urmare a divulgărilor celor doi responsabili americani din CIA și FBI.

În cei 25 de ani în care a acționat ca agent al CIA, Poliakov a înaintat în grad și în funcție. Activitatea sa de agent și informațiile furnizate sunt apreciate la superlativ. Poliakov a fost considerat ca "o bijuterie a coroanei", cea mai bună sursă pe care a avut-o spionajul american în anii Războiului Rece. De remarcat că Poliakov nu a acționat pentru a fi recompensat cu bani, ci din considerente de principiu. CIA era mirată că Poliakov nu a acceptat mai mult de 3.000 \$ pe an, sub forma unor scule electrice, unelte de pescuit și arme de vânătoare. În plus, spre deosebire de ceilalți agenți sovietici cunoscuți de CIA și FBI, Poliakov bea și fuma puțin și i-a fost credincios soției sale. Lucrurile care au contat cu adevărat pentru el au fost soția, copiii și nepoții. El se considera un adevărat patriot rus, deziluzionat de sistemul sovietic.

CIA confirmă faptul că Poliakov a fost cea mai importantă sursă de informații, ale cărui documente fotocopyate sunt depozitate în 25 de dosare voluminoase. Unii experți cred că aportul informativ al lui Poliakov a fost chiar mai important decât cel al lui Oleg Penkovski, alt celebru ofițer GRU care a furnizat Statelor Unite informații pe timpul crizei rachetelor din Cuba. Chiar fostul director al CIA, Woolsey, conchidea: "*Ceea ce a făcut generalul Poliakov pentru Occident nu ne-a ajutat doar să câștigăm Războiul Rece; el a salvat ca acest război să se transforme într-unul cald și a făcut-o, după propriile cuvinte, pentru patria sa*".

Rușii obișnuiau să execute sentințe pentru asemenea fapte introducând condamnatul într-o cameră, punându-l să îngenuncheze și împușcându-l în ceafă. Aceasta era tradiția stalinistă. Nimeni nu cunoaște unde este îngropat sau cum a murit Dmitri Poliakov

Alecuș Fărău

FRANK WISNER - UN SPION AMERICAN CELEBRU ÎN ROMÂNIA

Povestea a început la 34 de ani, în 1941, când Frank Wisner, îngrijorat de soartalumiilibere și atras de misterele unei meserii dinamice potrivită temperamentului său, a renunțat la profesia liniștită și bănoasă de avocat și a ales să intre în OSS (Office of Strategic Services), una din structurile informative americane din timpul războiului și, apoi, în CIA.

Dedicat apărării democrației și civilizației occidentale, Frank Wisner, as al muncii de informații, și-a început activitatea de spionaj la Cairo, apoi a primit misiuni la Istanbul și, imediat după trecerea României în tabăra Alianților, a fost detașat, la 31 august 1944, la București. Concomitent cu misiunea de a asigura repatrierea aviatorilor americani căzuți în timpul bombardamentelor asupra câmpurilor petrolifere prahovene și asupra Bucureștilor, Wisner a organizat cu rapiditate o rețea informativă în România, în condițiile unei situații politice care nu ajunsese să fie dominată de ruși. Tocmai speranța cercurilor politice românești că americanii ne pot salva de la sovietizare i-a permis lui Frank Wisner să penetreze cele mai diverse medii de interes informativ, ajungând să fie agreat și cultivat și de regele Mihai, îngrijorat de pericolul rusesc. În scurta sa ședere, de numai patru luni și jumătate la București, Wisner a reușit cu mica sa echipă de profesioniști să organizeze o rețea informativă perfect funcțională pentru acele zile. Perioada respectivă se regăsește într-o serie de documente declassificate din arhive americane și române, precum și în date, scrisori și fotografii din arhiva familiei, puse la dispoziție de Frank Wisner II, fiul ofițerului-spion, diplomat în Departamentul de Stat, fost secretar adjunct al Apărării din SUA.

Un episod interesant îl constituie participarea lui Frank Wisner la „ultimul bal” din ajunul Crăciunului 1944, al protipendadei bucureștene în Palatul Bragadiru, o clădire uriașă scăldată în lumină, nu întâmplător botezată „Colosul” – proprietatea industriașului Dumitru Marinescu Bragadiru, magnat al industriei locale de bere. După naționalizare palatul a devenit „bun al întregului popor,” și folosit drept Casă de cultură a raionului „Lenin”, unde în imperiala sală de dans, am petrecut un Revelion, fără să știu că a fost locul de întâlniri mondene ale spionilor, printre care și Frank

Wisner, cu agenții „acoperiți” sub diferite funcții guvernamentale din varii epoci bucureștene.

Balul i-a permis lui Wisner să-și consolideze legăturile informativ-operative și să studieze noi ținte de sprijin. Astfel, n-a pierdut ocazia să ciocnească un pahar de șampanie cu Mihail Racoviță, ministrul de război, cu Constantin Sănătescu, cu T. Manicatide, de la secția a II-a a Marelui Stat Major de la care primea informații despre operațiunile militare sovietice de pe front, cu Traian Borcescu, fost șef al Secției Contrainformații a SSI ș.a. Perioada, în care nu se limpeziseră apele în politică, când încă Vîșinski nu bătuse cu pumnul în masă, permitea unele întâlniri comentabile, fără consecințe imediate. Acestea aveau să vină ulterior când, mulți dintre demnitarii și ofițerii români prezenți la ultimul bal au fost acuzați de spionaj, trădare, sabotaj și au murit în anchete după ani grei de temnițe sordide!

Frank Wisner a participat la multe operațiuni inițiate de SUA pe linia frontului nevăzut, printre care, împiedicarea Guatemalei de a deveni un „bastion sovietic” și la alte acțiuni informativ-operative în rezidențele de spionaj americane din Turcia, Egipt, Germania și Anglia.

Cu toate că președintele F.D.Roosevelt ordonase suspendarea culegerii de informații despre sovietici, datele obținute de Frank Wisner privind abuzurile, jafurile și alte infracțiuni comise de soldații ruși în România l-au convins că la București se află linia de demarcație între Vest și Est, între două civilizații diferite. Aici i s-a sedimentat crezul, înaintea descoperirii „Cortinei de fier” a lui W. Churchill, că înaintarea sovieticilor spre inima Europei trebuie barată, nu numai din considerente geopolitice, ci, mai ales, pentru că reprezenta un pericol pentru civilizația occidentală! Acest crez l-a însoțit până la sfârșitul vieții. A crezut, a luptat și a sperat în mai multe rânduri, printre care în timpul „Crizei Berlinului”, ca și cu ocazia revoluției ungare din 1956, că SUA și celelalte state democratice occidentale vor contracara politica expansionistă sovietică. Într-adevăr, se poate spune că „în câmpul spionajului, lupta pentru libertate s-a născut la București!”

Într-un memorandum întocmit de șefii lui F. Wisner, aflați la Caserta-Italia, privind evaluarea misiunii OSS din România, în decembrie 1944, se consemna: „ pe lângă asistența acordată evacuării prizonierilor anglo-americieni, ofițerul a trimis telegrame și rapoarte către sediul central OSS din Italia, oferind informații privind locația trupelor inamice, depozitele cu provizii, aerodromurile, și liniile de comunicații. Drept rezultat al acestor

mesaje, mai multe misiuni de bombardamente au fost extrem de eficiente , contribuind la asigurarea campaniei ruso-române în vestul României.

Toate domeniile de informații militare (inclusiv navale), politice și economice au fost abordate în rapoartele înaintate conducerii de către Frank Wisner. Ofițerul a stabilit contacte pentru a aduce din Italia un expert în submarine al Marinei SUA. Potrivit declarațiilor expertului, acesta a reușit să obțină un volum substanțial de informații foarte valoroase privind submarinele germane, metode de operare și tactici.

Evaluându-i activitatea, la sfârșitul Războiului, președintele Harry Truman i-a transmis următorul mesaj: „Pentru cel ce a răspuns apelului țării sale și a servit în Forțele Armate pentru a contribui la înfrângerea totală a inamicului, îi aduc mulțumiri din partea Națiunii recunoscătoare. Ca unul dintre cei mai buni fii ai Națiunii, ați îndeplinit una dintre cele mai grele misiuni care i se pot încredința unui om. Ați dat dovadă de curaj, inventivitate și discernământ, necesare îndeplinirii acestei sarcini, considerându-vă un exemplu în propășirea țării noastre pe timp de pace.”

Pe fondul unor maladii cauzate de stresul extraordinar suferit în activitatea de spionaj, obsesia că pericolul Uniunii Sovietice va produce mari daune democrațiilor occidentale l-a proiectat într-o depresie severă de care nu s-a mai vindecat. La 29 octombrie 1965, Frank Wisner s-a împușcat în cap, în casa lui de lângă Washington.

Detalii suplimentare interesante despre acest personaj pot fi găsite în volumul „Spion pentru eternitate: Frank Wisner”, apărut la editura Rao, în 2014, sub coordonarea fostului șef al Serviciului Român de Informații, ambasadorul George Cristian Maior.

Marian Teodorescu

JOS MĂȘTILE, „SENIORI”!

Ofițerul acoperit al unui serviciu secret poate fi și bun și rău. Depinde din partea cui vine aprecierea. Fostul președinte al SUA, Dwight D. Eisenhower considera spionajul “o necesitate dezgustătoare, dar vitală”. Pe ansamblu, pentru că toate țările au același mod de lucru, activitate acestor (s)pioni este judecată ca benefică, folosindu-se în mod curent sintagma “este o meserie de seniori” (“Nachrichtendienst ist ein Herrendienst”).

Ca profesionist, cu o vechime de peste 30 de ani în domeniul de referință, consider că îmi pot astfel aduce o contribuție considerabilă la efortul de înțelegere, pe care cetățenii României au fost manipulați să îl facă în perioada de dinainte de a-și alege președintele. Eseul nu a apărut în timpul campaniei electorale întrucât am considerat că nu este firesc să torni gaz pe foc în timpul unui incendiu..

O primă întrebare: până unde se poate merge în privința măsurilor de asigurare a protecției identității și activităților unui ofițer sub acoperire? Răspunsul corect este: până departe, până foarte departe, niciodată prea departe... Deci, **NO LIMITS!** Pentru edificare, prezint două exemple de acțiuni sub acoperire realizate, una de români, înainte de '89 și a doua de CIA, în anii noștri. Veți desprinde cu ușurință breșele existente în procesul de acoperire al ofițerilor acoperiți (în primul caz „fantomă”, în al doilea „ofițer sub acoperire”) și consecințele rezultate. Pentru maximă obiectivitate, am decis ca expunerea cazului românesc să o realizez prin citarea textului integral referitor la acesta, publicat de Mihai Pelin în cartea „*Culisele Spionajului Românesc*”, pag. 174), după o surprinzătoare documentare, între anii 1995-1997(!), în arhivele SRI :

„În 1965, în cadrul Brigăzii U (“Fantome”– n.n.), din Direcția de Informații Externe, ofițerul Ioan Toma, nume de serviciu Ion Minoiu, l-a pregătit, l-a legendat (i-a creat o identitate falsă - n.n.), și l-a infiltrat în SUA, pe cetățeanul român Ion Agheană, nume de cod „Adam”. Treptat, sub numele de John Pearson, acesta va parveni la un statut material și social excelent, devenind, după o perioadă de timp, profesor universitar și redactor-șef adjunct la cunoscuta publicație americană Business Week.

În noiembrie 1973, a apărut la Washington, în revista Business Week, un amplu interviu acordat de Nicolae Ceaușescu ziaristului american John

Pearson. Era vorba despre un soi de prefață la vizita pe care perechea prezidențială de la București se pregătea să o întreprindă în SUA. La interviul pe care i l-a acordat lui Ion Agheană, alias John Pearson, șeful statului român a fost însoțit de Cornel Burtică (ministru al Comerțului Exterior - n.n.). Nicolae Ceaușescu habar nu avea că interlocutorul său, de fapt, era român neaoș, infiltrat în urmă cu aproape un deceniu în străinătate. Este de presupus că și Cornel Burtică era la fel de ignorant.

Cert este că lui Ion Mihai Pacepa (adjunctul Șefului Direcției de Informații Externe – n.n.) nu i-a scăpat șmecheria, rămânând să mai afle și identitatea reală a lui John Pearson. În decembrie 1976, generalul Pacepa a participat la analiza activității Brigăzii U și spre surprinderea unor ofițeri prezenți, printre care și colonelul Ioan Toma, a adus unității elogii pentru modul inteligent în care fusese infiltrat în SUA Ion Agheană. Normal și conform regulamentelor în vigoare, cu poveste lui John Pearson se cuvenea să fie la curent numai ofițerii care lucraseră cazul. Era evident că unul din acei ofițeri juca necinstit, oferindu-i lui Pacepa informații dintr-un domeniu care nu ar fi trebuit să-l intereseze. Gheorghe Manea (șeful Brigăzii U – n.n.), nu a procedat așa cum s-ar fi convenit, adică nu a verificat cine i-a furnizat superiorului său o informație la care acesta nu avusese acces. Și nici nu ar fi trebuit să aibă. Deci, nu întâmplător, în martie 1977, John Pearson a fost interogată de FBI în legătură cu activitatea lui informativă în beneficiul autorităților românești. Din punctul acesta de vedere, timp de 12 ani, de când se instalase peste ocean, Ion Agheană nu întâmpinase nici un fel de dificultăți.

În aprilie 1978, după ultima vizită a lui Nicolae Ceaușescu în SUA, John Pearson a fost din nou anchetat de FBI, iar după trădarea lui Pacepa (fuga/defectarea în SUA, în iulie 1978 – n.n.), preventiv, Ion Agheană a fost rechemat în țară (ca și toți acoperiții care ar fi putut fi cunoscuți de trădător-n.n.).”

Cazul american: la 6 iulie 2003, *The New York Times* a publicat un articol semnat de un fost ambasador, Joseph Wilson, în care acuza administrația Bush de a fi mințit când a afirmat că Saddam Hussein a încercat să cumpere uraniu din Niger. După câteva zile, în replică, jurnalistul Robert Novak, a încercat să-l discrediteze pe Wilson și ancheta sa. Acesta a sugerat, citând sub protecția anonimatului, doi oficiali cu rang înalt din administrație, că Wilson a ajuns în Nigeria grație intervenției soției sale,

Valerie Plame, ofițer sub acoperire al CIA, a cărei identitate a fost astfel dezvăluită. Deconspirarea unui ofițer acoperit constituie crimă federală în SUA. În urma investigațiilor coordonate de Departamentul Justiției, de-a lungul a peste trei ani, s-a stabilit că secretarul de stat adjunct Richard Armitage a fost la originea deconspirării, iar Karl Rove, principalul consilier al președintelui George W. Bush, considerat creierul acestuia, a fost identificat ca a doua sursă a jurnaliștilor. Cei doi nu au fost urmăriți niciodată pentru acest delict. Nu mă întrebați de ce, că nu vă spun. Nu s-a realizat nici măcar ridicarea accesului celor doi la documentele secrete ale CIA, solicitată oficial în repetate rânduri de conducerea Agenției. Nu mă întrebați de ce. Singurul care a compărut în fața instanțelor de judecată a fost șeful de cabinet al vicepreședintelui Dick Cheney, Lewis Libby „Scooter”, dar nu pentru deconspirarea ofițerului acoperit, ci pentru că ar fi furnizat în cadrul anchetei depoziții inexacte. A fost găsit vinovat de obstrucționarea justiției, mărturie falsă și sperjur, fapte pentru care a încasat 30 de luni de închisoare și suplimentar a debitat statului, urmare și unei amenzi primite de la judecători, 250.000 dolari.

Cel mai important personaj politic, în ultima sută de ani, care a susținut ferm că serviciile secrete trebuie să păstreze secretul absolut și le-a protejat permanent de privirea publicului, a fost prim-ministrul britanic Margaret Thatcher. Filosofia sa era, conform propriilor cuvinte: „Never admit anything unless you have to” („Nu voi recunoaște nimic, dacă nu va trebui”). Succesorii acesteia s-au lepădat ușor de astfel de „prejudecăți”, dând prioritate intereselor personale. John Major a admis public existența pe timp de pace a MI6, iar Tony Blair, cunoscut pentru extravaganțele sale politice, a mers până la a publica documente secrete ale serviciilor de informații ale Albionului pentru a susține cauza invadării Irakului.

O altă temă pe care doresc să o abordez este incertitudinea care planează asupra dimensiunilor pe care le pot avea misiunile ofițerilor sub acoperire. Bref, până unde se poate merge? Raspunsul corect este: până departe, până foarte departe, până prea departe... Deci, **NO LIMITS!** Vă voi prezenta secvențe din desfășurarea a două operațiuni executate de ofițeri sub acoperire ai CIA și o scurtă prezentare a unuia dintre cele mai perfide servicii secrete din lume și las cititorilor plăcerea de a găsi singuri paradigmele situațiilor expuse.

În 1978, un fost ofițer acoperit al CIA, John R. Stockwell, a publicat cartea *“In Search of Enemies: A CIA Story”* (“În căutarea inamicilor: O istorie a CIA”), în care dezvăluie faptul că în noaptea de 17 ianuarie 1961, în care Patrice Lumumba, prim-ministrul legal ales al Republicii Congo (Léopoldville), a fost torturat și asasinat, șeful stației/rezidenței CIA în Elisabethville, Lawrence Devlin, a fost în contact direct cu criminalii, având chiar un ofițer acoperit care a asistat la atrocitățile comise atunci. A doua zi, 18 ianuarie 1961, același ofițer CIA a purtat prin Elisabethville, de dimineață până seara, în portbagajul mașinii sale, cadavrul lui Lumumba, căutând o modalitate de a scăpa de el.

Tom Polgar, ofițer de serviciu, în ziua de 9 octombrie 1967, la Cartierul General al C.I.A., când a primit informația că Che Guevara a fost asasinat, a întrebat: “Poți trimite amprente?”, întrebare la care John Tilton, șeful stației C.I.A. din La Paz–Bolivia, a replicat: “Pot trimite degete”. Ceea ce a și făcut! Acest dialog, de un cinism criminal, este reprodus în cartea *„Legacy of Ashes: The History of the C.I.A.”* („Moștenire de scrum: Istoria C.I.A.”), publicată, în anul 2007, de Tim Weiner, jurnalist la ziarul New York Times, posesor a două premii Pulitzer. Cartea dezvăluie, pe bază de documente ale CIA declassificate, implicarea acestei instituții, prin acțiuni sub acoperire, în asasinat politice - Rafael Trujillo (Republica Dominicană), Patrice Lumumba (Congo), Ngo Dinh Diem (Vietnamul de sud) și Salvador Allende (Chile) -, în tentative de asasinat - numai asupra lui Fidel Castro au fost de ordinul zecilor -, în răpiri, spionarea ziariștilor, experimente cu droguri și medicamente ilegale, testate inclusiv pe cetățeni americani. Sunt prezentate, de asemenea, și alte acțiuni murdare ale CIA: finanțarea Partidului Creștin-Democrat din Italia, prezența pe statele de salarii ale Agenției a prim-ministrului Italiei, Giulio Andreotti, a regelui Hussein al Iordaniei, a prim-ministrului Thieu al Vietnamului de Sud, a lui Mobutu din Congo Zair, a lui Noriega din Panama ș.a.

Într-un prim impuls, toate cele de mai sus mă ispitesc să lansez apelul, care este și titlul eseului: Jos măștile, “seniori”! Cu siguranță, lumea ar fi mai bună. Dar este la fel de incontestabil că așa ceva nu e viabil. Românul zice: „lupu-și schimbă părul, dar năravul ba!”.

Vasile Maierean

SERVICIILE DE INFORMAȚII ȘI PUTEREA POLITICĂ

În contextul politic actual din țara noastră au apărut în spațiul public comentarii și luări de poziție diverse - de cele mai multe ori critice - la adresa serviciilor de informații românești. Prilejul acestor apariții l-a constituit schimbarea recentă a Președintelui României, vacantarea funcțiilor de directori ai Serviciului Român de Informații și ai Serviciului de Informații Externe, pe de o parte, și criza politico - militară din Ucraina pe de altă parte.

Unele critici se referă la faptul că legislația care reglementează în prezent activitatea serviciilor de informații, îndeosebi Legea privind securitatea națională a României, este în unele privințe depășită, fiind adoptată în 1991, iar realitățile zilelor noastre s-au modificat sensibil. Încercările făcute pe parcurs de adoptare a întregului pachet de legi privind securitatea națională din partea legislativului, partidelor politice și a serviciilor de informații au eșuat. Cred că nu a existat suficientă voință politică pentru adoptarea acestor legi. O implicare mai serioasă a tuturor factorilor răspunzători pentru securitatea națională, mă refer în primul rând la Parlament, partide politice, Consiliul Suprem de Apărare a Țării (CSAT) și serviciile de informații, ar putea conduce într-un termen rezonabil la reactualizarea întregului pachet de legi din domeniu.

Pe lângă problematica propriu-zisă de securitate națională a României, acest demers va trebui să aibă în atenție și armonizarea cu prevederile în materie care derivă din poziția actuală a României de membru al NATO și al Uniunii Europene. De altfel, în strategia europeană de Securitate, elaborată în Consiliul European încă din 2003, se pleacă de la premisa că „Uniunea este un actor global” care, în consecință, „ar trebui să fie gata să își asume responsabilități în domeniul securității globale”. Acest document face o analiză a mediului de securitate, identifică obiective strategice și propune politici menite a răspunde principalelor amenințări la adresa securității. Astfel, se identifică ca obiective strategice: reacția la amenințări și combaterea acestora prin mutarea „primei linii de apărare” în afara Uniunii Europene și prin recunoașterea faptului că „niciuna dintre aceste amenințări nu este pur militară și nici nu poate fi combătută doar prin mijloace militare”. Deci, Uniunea Europeană adoptă o abordare multilaterală

a provocărilor la adresa securității prin edificarea securității în vecinătatea apropiată și manifestarea unui interes major ca statele din vecinătate să fie bine guvernate și administrate.

O altă temă predilect comentată și, totodată, controversată este aceea a controlului parlamentar al serviciilor de informații. De multe ori se acuză lipsa de eficiență a acestui control executat prin Comisiile de specialitate ale Parlamentului cât și o pretinsă implicare a serviciilor secrete în politică. Diconul conform căruia „puterea corupe iar puterea absolută corupe absolut” este în general adevărat. Este bine cunoscut că puterea încearcă să atragă de partea sa în bătăliile politice serviciile de informații, căci la ea există resursele financiare, avansările și alte avantaje materiale și de altă natură. Depinde de tăria de caracter a șefilor și de profesionalismul celor care lucrează în servicii ca acest dicton să nu fie transpus în realitate. În cei 25 de ani de regim democratic s-au luat multe măsuri care să împiedice sau să nu mai permită acest fenomen. Menționez câteva dintre ele: șefii serviciilor de informații se numesc din rândul civililor, angajații militari și civili din Servicii nu au voie să facă politică, periodic, serviciile de informații întocmesc rapoarte de activitate care se prezintă și se dezbat în CSAT și în Parlament. Pe lângă aceste măsuri, în interiorul fiecărui serviciu de informații există structuri interne care veghează la respectarea legislației și a ordinelor și normelor muncii specifice de către toți angajații militari și civili. Este o diferență imensă față de ce se întâmpla în regimul totalitar când angajații serviciilor de informații făceau parte din Partidul Comunist, ba mai mult, erau considerați „activiști de partid într-un domeniu special”. De asemenea, serviciile de informații actuale nu mai au prerogative de cercetare penală, așa cum aveau în trecut.

Serviciile de informații, sau ”serviciile secrete” - cum li se mai spune - sunt o realitate socială, ele există în toate statele lumii. În România sunt două Servicii de informații ca entități autonome ale Administrației de stat având această titulatură: Serviciul Român de Informații (SRI) specializat în domeniul informațiilor din interiorul țării și Serviciul de Informații Externe (SIE) specializat în culegerea de informații din străinătate. Adesea sunt în mod greșit denumite servicii de informații și structurile informative departamentale din cadrul unor ministere cum ar fi: Ministerul de Interne și Ministerul Apărării Naționale. Această „confuzie” apare mai frecvent în

discursul unor politicieni sau ziarști partizani, când se votează în Parlament Bugetul de stat. Scopul este ușor de ghicit, nu este altul decât cel politic.

În contextul intensificării luptei împotriva corupției din țara noastră, s-a pus din nou pe agenda publică problema informării factorilor de decizie politică cu aspecte din acest domeniu cât și din altele. Prin luările de poziție publice ale celor doi directori ai SRI și SIE, cât și în debaterile din CSAT și Parlament, s-au adus nenumărate dovezi că serviciile de informații își fac datoria furnizând beneficiarilor legali un număr impresionant de informații referitoare la nereguli sau stări de fapt cu potențial infracțional. Problema luării sau nu a unor măsuri pe baza informațiilor furnizate nu mai este în sarcina serviciilor de informații, ci a decidenților politici care le primesc. Această problemă vine din istorie. În statul totalitar existau diferite „filtre” care „triau” informațiile la nivelul conducerii supreme. Măsurile se luau selectiv și atunci când dorea partidul unic. Astăzi, grupurile de interese, de multe ori transpartinice, încearcă și uneori reușesc să influențeze decidenții politici în a lua sau nu măsuri atunci când ele sunt lezate. De multe ori angajații serviciilor se simt frustrați când constată că informațiile obținute de ei cu trudă și efort, inclusiv financiar, nu sunt valorificate de nimeni. Am sesizat diferite luări de poziție, nu numai din partea unor personalități, dar și din partea unor oameni simpli care în mod imperativ cereau serviciilor de informații să ia măsuri pentru a stopa „jaful național” practicat în diferite domenii, îndeosebi în cel economic. Legiuitorul a dat serviciilor de informații sarcina de a informa la timp, oportun și detaliat factorii de decizie (beneficiarii) prevăzuți de Lege securității naționale și nimic mai mult.

Serviciile de informații sunt organisme sensibile, mai ales prin natura consecințelor activității lor secrete. Ele trebuie să rămână întotdeauna în umbra evenimentelor bulversante prin care trece societatea în ansamblul său. Comentariile negative cât și cele pozitive uneori, stânjenesc activitatea cotidiană a acestora. România are nevoie de servicii de informații puternice, care să contribuie esențial la siguranța statului de drept și la apărarea valorilor supreme ale poporului român.

Mircea Iordănescu

ÎNTRU SINGURĂTATE ȘI NOTORIEȚATE

*"Un nenorocit care se
crede celebru se simte consolat"*
Voltaire

După ce ani buni noțiuni ca patrie, patriotism și interes național au fost considerate desuete, se manifestă, mai nou, tendința de a le readuce în discuție. Evident, în definirea acestor noțiuni, date fiind schimbările de natură economică, politică și socială survenite pe plan extern, dar mai ales intern, au apărut nuanțe noi fără ca sensul, înțelesul de bază să fie afectat.

Schimbările, nu se putea altfel, au condus și la apariția unei "sofistici" menite să explice de pe anumite poziții unele fapte și evenimente petrecute în trecutul apropiat. În acest context, cu ceva vreme în urmă, s-a publicat într-un cotidian cu o bună cotă de piață un soi de prelegere intitulată *"Serviciile secrete: între mit și realitate"*. Autorul, dr. Turcu Liviu, și-a asezonat prelegerea cu un citat din Mark Twain care sună așa:

"Loialitatea mea este una față de patrie, nu față de instituțiile și ocupații trecători ai acestora. Patria este o entitate reală, fundamentală și eternă, este cea care trebuie permanent vegheată, protejată și căreia ai datoria să-i fii cu adevărat loial."

Prelegerea, merită mai degrabă să dea o idee, despre ce ar fi serviciile secrete, unor funcționari participanți la un curs de vară, conține pe lângă multele lucruri comune ambalate într-un limbaj pretențios, și unele elemente care merită atenție. Profesioniștilor, cu excepția, poate, a celor care studiază tehnicile de manipulare și dezinformare, articolul nu le comunică nimic nou. Atenție merită mesajul pe care autorul vrea să-l transmită, criptat în motto-ul redat mai sus, și argumentația folosită.

Utilizând date și informații care caracterizează serviciile secrete, încearcă să sugereze eventualilor cititori concluzia pe care a avut-o de la început în vedere.

Deși faptul că performanțele serviciilor secrete depind în mare măsură de calitatea lucrătorilor angrenați în munca de informații reprezintă un adevăr care nu are nevoie de demonstrații, dl. Liviu Turcu simte nevoia să enumere caracteristicile care-i definesc. Acestea ar fi: *"Un nivel înalt de inteligență, un grad ridicat de cultură generală, abilități fizice și psihice deasupra mediei, convingeri politice, filozofice, religioase și culturale bine structurate"*.

Tot atât de importante, chiar determinante, sunt și motivațiile profunde care stau la baza hotărârii cuiva de a deveni ofițer de informații.

Patriotismul ar fi, în opinia generală, motivația fundamentală. Fără să nege acest adevăr, autorul crede că el trebuie nuanțat. Astfel, în accepțiunea sa *"substratul motivației personale este, în condiții de pace relativă, cum sunt cele în care trăim azi, complex și difuz"*, iar patriotismul însuși, ca piatră unghiulară la fundația conștiinței celui care activează în cadrul unui serviciu de informații externe, are „*multe forme de asimilare și percepție*". Mai mult, „*un om cu o solidă cultură civică, politică, filozofică și religioasă, nu are aceleași coordonate în a defini patriotismul în raport cu unul mai puțin educat*".

Este normal ca persoane diferite din punct de vedere al educației să perceapă și să asimileze diferit patriotismul. Nu trebuie însă uitat că patriotismul, în ce are fundamental, transcede o epocă sau alta, un sistem politic sau altul, cu tot ce înseamnă acestea ca instituții schimbătoare și conducători vremelnici. Așa stând lucrurile, deosebirea în modul de percepere a patriotismului, între ofițeri de informații diferiți ca nivel de educație generală și mai puțin profesională, se regăsesc în detalii, nu în esență. Dl. Liviu Turcu încearcă să acrediteze ideea că ar exista un patriotism de pace și unul de război. O atare clasificare îi este probabil necesară pentru a justifica ideea că în condiții de pace motivația ofițerului de informații este complexă, dar mai ales difuză. Este greu să împaci convingerile bine structurate și patriotismul ca piatră unghiulară a conștiinței cu o motivație difuză. Contradicția este evidentă.

Este posibil ca expresia să fi fost folosită pentru a acoperi o plajă largă de motive pentru care o persoană s-ar hotărî să devină ofițer de informații; începând de la patriotismul cel mai ardent, continuând cu dorința de a face carieră într-un domeniu de elită bine retribuit și sfârșind, de ce nu, cu gândul că la un moment dat poți schimba cu folos tabăra. Este adevărat că o astfel de abordare ridică grave semne de întrebare privind convingerile etico-morale ale unei persoane care aspiră să devină lucrător în serviciile de informații. Probabil asta a fost motivul pentru care autorul nu face referire la ele, scopul fiind ușor de intuit.

Autorul nu ar fi putut aborda, fără o introducere teoretică, ideea avută de la început în vedere și anume: un ofițer de informații externe având calitățile, pregătirea și motivația menționate de el și acționând conform principiului că nu este obligat să fie loial instituțiilor țării sale și conducătorilor vremelnici ai acestora poate schimba tabăra rămânând, chiar și așa, un patriot de cea mai "aleasă spiță". El încearcă să acrediteze și principiul că numai cei care înțeleg la modul superior noțiunea de patriotism și patrie, sunt capabili de asemenea "gest nobil".

De aici și până la folosirea unor expresii de genul *"după rămânerea în străinătate a generalului I.M. Pacepa"* nu este decât un pas. Pasul l-a făcut, iar eufemismul folosit nu poate acoperi realitatea crudă și gravitatea

faptei comise de autor, personal, și de personajul menționat. "Rămânerea în străinătate", în circumstanțe bine precizate, a unui demnitar de rang înalt sau a unui oficial care își abandonează sarcinile încredințate, este definită în dicționare ca "fapta unui militar care părăsește în mod laș o misiune, fuge la inamic sau într-o țară străină".

Asta înseamnă fără echivoc dezertare sau trădare, indiferent de sofistica folosită pentru a răstălmăci și justifica faptele.

Autorul, ca și celălalt amator mai galant de "rămâneri în străinătate" ar fi putut alege și calea opoziției interne, mai grea și, fără îndoială, cu mult mai periculoasă, dar paradoxal cu mult mai aproape de principiile de loialitate și patriotism definite cu atâta emfază. Autorul, mai degrabă un spirit complexat și insuficient structurat, dar avid de notorietatea obținută într-o manieră care numai cinste nu-i face, nu mai are ce spune și, trist pentru el, nici cui.

Disprețuit de majoritatea celor pe care i-a părăsit "rămânând în străinătate" este, și ar trebui să fie conștient de aceasta, tot atât de „apreciat” și acolo unde se află.

Mai ales că a dat vorbelor marelui scriitor american o interpretare cel puțin ciudată.

Acestui amator de citate celebre îi propunem unul tot atât de celebru: "*Nu poți lua patria cu tine, pe tălpile pantofilor*".

Fiindcă e singur și nu-l mai ascultă nimeni, are timp să se informeze cine este autorul acestor cuvinte și în ce împrejurări le-a spus.

Ion Tudor

TERORISMUL VERDE, CANCERUL ȘI STATUL ISLAMIC

Ce este Statul Islamic, cine și cum a stimulat formarea acestuia?

Statul Islamic din Irak și Siria (ISIS - în abrevierea anglofonă) succede Statului Islamic din Irak, apărut inițial ca filială a Al Qaida, pentru apărarea minorității sunnite împotriva politicii discriminatorii a reprezentanților comunității šiite, ajunși la putere după invadarea americană a Irakului, în 2003. Liderul grupării, Abu Bakr al-Baghdadi, și susținătorii acestuia s-au remarcat prin atacuri teroriste sinucigăse împotriva forțelor SUA și uciderea cu cruzime a numeroși šiiti, dar și a unor ziarști occidentali.

- Documente atribuite NSA susțin că apariția ISIS pare o upgradare a unei mai vechi strategii britanice, cunoscută sub numele de *“wasps’ nest”* (*Cuibul de viespi*): crearea, cu sprijin extern, a unui grup compact de fundamentalști islamici, care reneagă orice religie sau confesiune, pentru protejarea statului Israel.

Conform aceluiași surse, Statul Islamic din Irak și Siria ar fi apărut, inițial, în Egipt. Gruparea a fost susținută financiar de Arabia Saudită și Qatar și ar fi primit armament de la serviciile secrete americane și britanice, pentru a sprijini intențiile Occidentului de răsturnare a regimului sirian al președintelui Bashar al-Assad.

- Surse britanice acreditează ideea că germeii viitorului Stat Islamic ar fi apărut la Bucca, într-o închisoare americană din Irak, invocând în acest sens mărturiile unui fost deținut (vezi “The Guardian” din 11.12.2014: *“ISIS: the inside story”*)

Bucca este una dintre faimoasele închisori americane (comparabilă cu Guantanamo sau Abu Ghraib)- asimilată deseori unui lagăr de concentrare-amplasată în plin deșert, la frontiera irakiano-kuweitiană, care a adăpostit circa 28.000 de deținuți până la desfășurarea sa în septembrie 2009.

Pentru jihadiștii islamici, Bucca a reprezentat o oportunitate extraordinară de a fi împreună, în număr foarte mare și –de reținut – în condiții de securitate deplină. Condițiile de cazare erau acceptabile, iar gardienii nu monitorizau toate întâlnirile dintre deținuți, care au avut astfel prilejul să se cunoască reciproc, să lege prietenii și să identifice posibilitățile fiecăruia de a lupta pentru cauza Islamului după eliberare. Deținuții și-au scris pe elasticul de la boxeri numerele de telefon sau adresele colegilor de suferință, ceea ce le-

a permis să intre rapid în contact după ieșirea din închisoare. Știau bine ce și cum aveau de făcut, unele dintre acțiuni fiind planificate chiar în timpul detenției.

Relevante în acest sens sunt afirmațiile unui fost prizonier al lagărului de la Bucca, citate de același cotidian în ediția sa din decembrie 2014: “*În timpul detenției, o nouă strategie ce viza crearea Statului Islamic se creiona chiar sub nasul americanilor... Dacă nu ar fi fost închisori americane în Irak, ISIS nu ar fi existat astăzi. Bucca este uzina care ne-a creat și ne-a construit ideologia noastră... Statele Unite ale Americii au realizat, conștient sau nu, o mașină de război bine pusă la punct, pe care nu reușesc s-o anihileze*”.

- Conform unor surse apropiate serviciilor secrete germane, 80% dintre foștii prizonieri de la Bucca s-au înrolat în diverse grupări teroriste, în timp ce 17 dintre cei 25 de comandanți ai ISIS au trecut prin închisorile americane între 2004-2011. Alții, transferați din SUA, au beneficiat de evadări spectaculoase, cum a fost cea de la Abu Ghraib, când 500 de prizonieri au ajuns în libertate, îngroșând substanțial numărul jihadiștilor care s-au alăturat Statului Islamic.

- Imediat după izbucnirea violențelor din Siria, al-Baghdadi a trimis în zonă un emisar care a creat *Frontul al-Nusra (Jabhat an-Nușrah li-Ahl ash-Shām -Frontul pentru victoria poporului din Levant)*, afiliat Al Qaida. Acesta a devenit rapid principalul grup jihadist sunnit angajat în luptele pentru răsturnarea guvernului președintelui Bashar al-Assad, dominat de alaiuți (sectă musulmană șiiită, mai numeroasă în Siria – 2,2 milioane sau 12% din populație).

În timp ce Abu Bakr al-Baghdadi încerca să-și consolideze puterea în Irak, pe frontul sirian s-a declanșat un conflict între fideliile acestuia și alte grupări jihadiste, care nu vedeau cu ochi buni atacurile sunnite asupra celorlalte comunități musulmane.

Pe acest fond, în *aprilie 2013*, Abu Bakr al-Baghdadi anunță *transformarea Statului Islamic din Irak*, pe care îl conducea din 16 mai 2010, în *Statul Islamic din Irak și Al-Sham* (în limba arabă, al-Sham înseamnă Levant) și anunță o posibilă fuziune cu Frontul al-Nusra, inițiativă dezavuată de Ayman al-Zawahiri, succesorul lui Ossama bin Laden, și de unele grupări rebele siriene. Mai mult, liderul al-Nusra, Abu Mohammed al-Julani, deși recunoaște sprijinul primit de la al-Baghdadi pentru crearea

Frontului, refuză să asculte de ordinele acestuia și jură credință șefului Al Qaida.

Susținând că proclamarea Statului Islamic din Irak și Siria, sau Statul Islamic din Irak și Levant „a fost un dezastru politic pentru sirieni”, liderul Al Qaida a încercat o reconciliere între ISIS și Frontul al-Nusra, recomandând lui al-Baghdadi să-și focalizeze acțiunile pe Irak și să lase Frontul (filială a Al Qaida) să se desfășoare în Siria. Demersul lui Ayman al-Zawahiri a eșuat, iar între cele două grupări a izbucnit un război soldat cu peste 6000 de victime.

În formele sale cunoscute, Al Qaida rămâne o organizație teroristă, cu celule în așteptare, baze de antrenament și atacuri devastatoare la activ. Spre deosebire de gruparea condusă în prezent de Ayman al-Zawahiri, *Statul Islamic din Irak și Siria pare o mișcare de gherilă, cu o organizare asemănătoare « Boko Haram »* (nn. « Educația occidentală interzisă » - grupare teroristă africană), *care acționează în afara legii, într-un teritoriu scăpat de sub controlul autorității statului.* De menționat că Abubakar Shekau, liderul „Boko Haram”, a anunțat recent că gruparea sa se alătură Statului Islamic: *“Ne anunțăm loialitatea față de Califul musulmanilor, Ibrahim ibn Awad ibn Ibrahim al-Awad al-Qurashi (Abu Bakr al-Baghdadi), ... și îl vom asculta și urma, atât în vremuri grele, cât și în vremuri de prosperitate și nu ne vom opune conducerii, cu excepția cazurilor de infidelitate evidentă, pentru care, din bunăvoința lui Allah, există dovezi. Le cerem tuturor musulmanilor să se alătore Califului.”*

Pe de altă parte, după dispariția lui Ossama bin Laden, noul lider Al Qaida a realizat că acțiunile violente, de o barbarie extremă sunt contraproductive, cu atât mai mult cu cât prin prigonirea șiiților, alaiților, ismaeliților etc. lovesc în unitatea musulmanilor. *ISIS adoptă, însă, o atitudine religioasă de o intransigență aproape de nihilism.*

• Ulterior, prezența ISIS în Irak și Siria s-a intensificat și, urmare a victoriilor obținute, *Abu Bakr al-Baghdadi a proclamat, în iunie 2014, califatul* asupra celor două țări. În aceeași lună, jihadiștii islamici au cucerit localitatea Mosul, al doilea oraș ca mărime din Irak, după numai trei zile de luptă. Forțele armate irakiene (în care americanii au pompat peste 40 miliarde de dolari!) au depus o rezistență formală.

Drapelul ISIS este negru, având în mijloc *sigiliul Profetului* și sus o inscripție albă, presupusă a fi *Shahada* (jurământul de credință al

musulmanilor), principalul pilon al Islamului. *Obligațiile pe care trebuie să le respecte orice musulman nu se găsesc explicit în Coran, precum Cele 10 Porunci în Biblie, ci într-un **hadith** (culegere de texte cuprinzând ansamblul tradițiilor rezultate din zicerile și acțiunile Profetului).* Dintre acestea, cinci sunt considerate esențiale și catalogate drept piloni ai Islamului: **Shahada**

(unicitatea lui Allah și a Profetului Mahomed), **As-Salaat** (cele cinci rugăciuni zilnice), **Al-zakaat** (impozit sau cotă parte din venit destinat săracilor), **As-Siyam** (Ramadanul) și **Al-Hajj** (pelerinajul la Mecca).

Marele Califat – obiectivul strategic al ISIS

Un “Buletin informativ” apărut în septembrie 2014, sub egida organizației “**Canadienii pentru dreptate și pace în Orientul Mijlociu**”, identifică trei obiective majore urmărite de liderul Statului Islamic din Irak și Siria, astfel:

- Crearea unui “Califat” având ca teritoriu zonele majoritar sunnite din Irak, Siria și, posibil, Liban. Într-o broșură islamistă apărută la Londra în 2007, adepții ai unei asemenea idei susțineau că “**noțiunile de stat și frontiere naționale ar trebui abolite...**” și că “**îmbunătățirea condițiilor de trai ar fi mai puțin importantă decât respectul datorat Islamului.**”

- Înlăturarea șiiților și a forțelor irakiene de securitate din teritoriile sunnite. Când jihadiștii ISIS au ocupat orașul Mosul, au impus respectarea strictă a shaaria (legea islamică) și au difuzat în mod repetat un spot publicitar intitulat “**Rattling the Sabres**” (*Zăngănitul sabiei*), prin care își fac cunoscute aceste obiective.

- Atragerea SUA într-un război de uzură, Abu Bakr al-Baghdadi considerând că o confruntare dintre creștini și musulmani, care ar fi fost prezisă de Profet, va fi câștigată de ultimii și ar reconfirma rolul de lider al Islamului.

La realizarea unor asemenea obiective rezonează mulți irakieni și sirieni neînregimentați în Statul Islamic, nemulțumiți de: marginalizarea sunniților de către guvernele din Siria, unde aceștia sunt majoritari, și Irak (35%); abuzurile comise de forțele americane și britanice, precum și de aliații lor autohtoni –reprezentanți ai comunității šiite; reacția violentă și disproporționată a armatei siriene față de participanții la protestele societății civile; influența wahabismului (versiune fundamentalist-radicală a Islamului) promovat de Arabia Saudită; eșecul guvernelor arabe laice în asigurarea unui nivel de trai decent pentru segmente importante ale populației; resentimentele istorice față de orice ingerință externă, care își au originea în politica Franței și Marii Britanii după Primul Război Mondial de divizare a Orientului Mijlociu, care a condus la apariția în regiune a unor state create artificial.

Abu Bakr al-Baghdadi –erou, marionetă străină sau agent Mossad?

- Datele despre “califul” Abu Bakr al-Baghdadi (*Abu Bakr a fost cel mai apropiat sfătuitor al Profetului Mahomed, în timp ce al-Baghdadi înseamnă “din Bagdad”*) sunt puține și, mai ales, contradictorii. Acesta s-ar fi născut în 1971 în Samarra (Irak) într-o familie bogată și ar avea un doctorat în teologie. După înlăturarea lui Saddam Hussein a format un mic grup de insurgenți sunniți pentru sabotarea forțelor americane și a reprezentanților autorităților šiite care au luat puterea la Bagdad.

- Abu Bakr al-Baghdadi a crescut și s-a format la școala fostului inamic public nr.1 din Irak, iordanianul Abu Musab al-Zarqaoui (fost lider al filialei Al Qaida din Irak), cu care a luptat, alături de talibani, în Afganistan după 1990. În timp ce « mentorul », ucis într-un raid american în aprilie 2010, era considerat unul dintre cei mai buni strategii ai Al Qaida, « ucenicul » a fost catalogat un dur, un jihadist sângeros și fără milă.

- Conform documentelor dezvăluite de transfugul Edward Snowden, fost analist la National Security Agency (NSA), aflat în prezent în Federația Rusă, Abu Bakr al-Baghdadi ar fi fost prizonier la Guantanamo, în perioada 2004 -2009 (?), unde CIA și Mossad l-ar fi recrutat și antrenat pentru constituirea unei organizații capabile să atragă jihadiști și combatanți extremiști din diverse țări într-un areal geografic bine delimitat și de a-i ține astfel departe de Israel.

- După alte surse, la fel de credibile la prima vedere, Abu Bakr al-Baghdadi, sau “califul Ibrahim”, cum îi place să i se spună, ar fi petrecut patru

ani într-o închisoare americană din Irak, ceea ce este adevărat doar parțial. Alegațiile conform cărora al-Baghdadi ar fi fost închis în perioada 2005-2009 provin dintr-un interviu cu colonelul Kenneth King, fostul comandant al lagărului de la Bucca, și sunt contrazise de comunicatele oficiale ale Pentagonului, în care se precizează clar că *“Ibrahim Awad Ibrahim Al Badry, zis Abu Bakr al-Baghdadi, a fost deținut civil în campusul de la Bucca, în perioada februarie-decembrie 2004, fiind eliberat necondiționat. Nu există date ca ulterior să fi fost reîncarcerat”*.

În închisoarea de la Bucca, Abu Bakr al-Baghdadi era în grațiile gardienilor, care îl recunoșteau drept lider și îl foloseau ca interlocutor privilegiat pentru aplanarea diverselor conflicte dintre deținuți. În decembrie 2004, viitorul « calif » a fost eliberat din detenție, comanda lagărului de la Bucca considerând că acesta nu mai reprezintă o amenințare la adresa forțelor americane din Irak.

- La începutul lunii august 2014, Serviciile secrete iraniene ar fi descoperit că Abu Bakr al-Baghdadi se numește, în realitate, Shimon Elliot, născut din părinți evrei și este agent al Mossad, care opera inițial sub numele „de serviciu”, Ibrahim ibn Awad ibn Ibrahim Al Badri Arradoui Al Hoseini. Sarcina acestuia era implantarea în viața militară și civilă a țărilor ostile Israelului, pentru distrugerea din interior a acestora și facilitarea expansiunii sioniste în Orientul Mijlociu, până la crearea Marelui Israel.

Prețul pus pe capul “califului” de către autoritățile americane este de 10 milioane dolari, recompense mai mari fiind oferite doar pentru prinderea actualului lider al Al Qaida, Ayman al-Zawahiri, și a mollahului Omar, liderul spiritual și comandantul suprem al forțelor talibane.

Potențialul uman al ISIS și teritoriile controlate

- Numărul exact al jihadiștilor din ISIS este dificil de precizat, iar estimările variază în funcție de sursa consultată. Astfel, *autoritățile americane* susțin că Statul Islamic ar avea doar 15 mii de combatanți, în timp ce *analizii arabi* cred că există între 40 și 50 de mii numai în Siria (din care aproape 20 de mii sunt străini veniți din țările Golfului Persic, Iordania, Liban, Turcia, Cecenia, Europa și... chiar China!) și 8-10 mii în Irak (60% autohtoni).

- Experți ai “*Soufran Group*” din New York opinează că recrutarea luptătorilor străini se face cu ajutorul rețelelor de socializare și că doar 30% din totalul jihadiștilor ar avea cu adevărat convingeri fundamentalist-islamice, restul fiind înrolați de teamă sau prin șantaj.

Foarte mulți se întreabă de ce sunt atrași luptătorii străini în teatrul de operațiuni al ISIS, cel mai vehiculat răspuns fiind acela că jihadiștii occidentali ar fi fascinați de demonstrațiile de forță de tip hollywoodian, de execuțiile sumare, decapitățile, și cucerirea de noi teritorii, desprinse parcă dintr-un scenariu de film. Cei mai îndoctrinați sunt atrași de propaganda fundamentalistilor musulmani, care afirmă că ISIS ar fi readus în actualitate Islamul din timpul Profetului Mahomed.

- Statul Islamic din Irak și Siria controlează aproape 25% din teritoriul Siriei (45.000 km²) și 40% din Irak (170.000km²), adică 215.000 km²., o suprafață aproape cât cea a României! Totuși, o mare parte din teritoriile cucerite de ISIS, în special în Irak, este zonă deșertică. “Califatul” se întinde de la Manbej (nordul Siriei, provincia Alep, aproape de frontiera cu Turcia) spre est, cuprinzând provincia Raqa și o mare parte din gubernatele Hassaka și Deir Ezzor, până la Bukamal. În Irak, ISIS controlează regiunile sunnite din vest și nord, importante centre urbane (Mosul, Tikrit, Falluja și Tal Afkar), câmpuri petrolifere, baraje, căi de comunicație rutieră și puncte de trecere a frontierei. Se estimează că aproximativ 8 milioane de persoane se află sub controlul total sau parțial al ISIS.

Strategia de luptă, mijloace și metode folosite

- *Ațiunile rebelilor din ISIS constituie un amalgam nefericit între ațiuni extremist-violente și asigurarea de servicii sociale populației „Califatului”.* Pentru a descuraja orice gest de nesupunere, jihadiștii își terorizează adversarii, practică flagelarea, decapitarea, crucificarea opozanților, pedepsirea femeilor adultere, răpiri etc. și, pentru a fi mai convingători, difuzează pe rețelele de socializare imagini macabre de la astfel de ațiuni. Conform unui raport al Amnesty International, “*Statul Islamic a lansat o campanie istorică de epurare etnică, căreia i-au căzut victimă minorități musulmane care coexistau pașnic în regiune de secole (sunnii, alaiuți, creștini, druzi, kurzi etc.)*”.

- Jihadiștii Statului Islamic dispun de **arme moderne**, unele recuperate de la forțele americane retrase din Irak, sau chiar de la trupele irakiene și siriene pe care le-au alungat din teritoriile sunnite: rachete, arme automate, tancuri, transportoare blindate, aruncătoare de grenade etc., unele de proveniență americană. Cu toate acestea, militanții ISIS nu au (deocamdată?) capacitatea de a lansa atacuri distructive aeropurtate.

- Loviturile aeriene americane au provocat pierderi umane semnificative Statului Islamic și generează dificultăți suplimentare în regruparea forțelor, ceea ce a mai temperat ritmul cuceririi de noi teritorii. Într-o asemenea conjunctură, comandanții jihadiști au adoptat o nouă strategie: au cerut combatanților să se amestece cu populația civilă din localități.

Strategii ISIS, îndeosebi militarii irakieni care au luptat împotriva trupelor americane, știu din experiența anterioară că avioanele coaliției nu riscă să atace aglomerările rurale și/sau urbane, efectele colaterale (victime civile, femei, copii, spitale...) generând reacții emoționale internaționale de compasiune și simpatie pentru Statul Islamic și de condamnare a agresorului.

În structurile de comandă ale ISIS se află mulți *militari de carieră*, *printre care și doi foști generali ai armatei lui Saddam Hussein*, fapt ce conferă o anumită abilitate tactică în planificarea și executarea operațiunilor. Aceștia sunt adepții "*strategiei soft*": folosirea unor trupe de șoc (comandouri) pentru atacarea unor ținte facile, evitând antrenarea în lupte prelungite, care să genereze pierderi umane și materiale substanțiale.

Cuceresc garnizoane în localități sau cartiere cu majoritate sunnită, dar nu lasă prea mulți combatanți în zonă, preferând să încredințeze exercitarea controlului situației unor aliați locali. Elimină șiiții și reprezentanții altor comunități arabe din toate posturile de decizie și instalează sunniți, care preiau controlul tuturor serviciilor publice. Și, totuși, lasă ceva în urmă: *rețele de jihadiști "adormite"*, care supraveghează din umbră activitățile noilor reprezentanți ai puterii și care pot fi reactivate în orice moment.

Surse de finanțare, sau nodul gordian greu de tăiat

- Alimentarea cu fonduri a jihadiștilor Statului Islamic din Irak și Siria preocupă majoritatea experților politico-militari occidentali, care au identificat mai multe surse de finanțare. În primul rând, sunt *contribuțiile statelor din Golful Persic*, îndeosebi cele venite din Qatar, deși acestea ar reprezenta doar 5-10% din resursele financiare ale „Califatului”.

În schimb, *autofinanțarea* aduce sume imense de bani, provenite din impozite și taxe impuse populației locale, contrabandă cu petrol și antichități, trafic de arme, răscumpărări pentru eliberarea ostaticilor occidentali și, nu în ultimul rând, rezervele băncilor din localitățile cucerite. De exemplu, înainte de ocuparea orașului Mosul, în rezervele Băncii Centrale a Provinciei Ninive se aflau peste 400 milioane dolari!

Statul Islamic controlează în prezent 11 câmpuri petrolifere în nordul Irakului și în regiunea Raqqa, din Siria și a comercializat cantități importante de țiței, la prețuri cu mult sub cotațiile la bursă, cuprinse între 25-50 dolari/baril. Cantități semnificative ar fi ajuns, conform ambasadorului UE în Irak, Jana Hybášková, chiar în unele țări comunitare. Cu asemenea resurse, ***Statul Islamic din Irak și Siria este, după unele surse, cel mai bogat grup jihadist din lume, lichiditățile și activele acestuia depășind 2 miliarde de dolari.***

Când vine vorba despre apariția ISIS și resursele de finanțare externă, cei mai mulți analiști arată cu degetul spre Administrația SUA, criticând lipsa de viziune asupra “primăverii arabe” și, în general, în ceea ce privește Orientul Mijlociu. Politica americană față de dezvoltările din Siria a fost focalizată doar pe modalitatea de susținere a rebelilor: directă sau indirectă, generală sau secvențială, intervenție armată sau cooperarea cu adversari tradiționali, cum ar fi Iranul etc.

Incoerența politicii americane și gafele secretarului de stat au fost criticate recent și de Leslie H. Gleb, președinte onorific al Consiliului pentru Relații Externe, în opinia căruia ***“echipa președintelui Obama nu are instinctele de bază și capacitatea necesară pentru a conduce politica de securitate națională, fiind necesară schimbarea acesteia.”***

Oricare ar fi punctele de plecare ale unei analize imparțiale, ***patru aliași ai SUA din regiune sunt amintiți sistematic atunci când este evocat sprijinul extern al Statului Islamic: Arabia Saudită, Kuweit, Qatar și Turcia.***

► În prima bancă a acuzațiilor se află ***Arabia Saudită***, considerată ***epicentrul jihadismului islamic*** și arătată cu degetul de către autoritățile din Irak, Iran, Siria și ...Qatar – aliatul (dușmanul ?) tradițional al monarhiilor saudite, deși autoritățile de la Riad au negat orice eventual sprijin acordat gherilelor islamiste. Vârful de lance în decizia alocării de fonduri pentru susținerea activităților Statului Islamic era considerat ***prințul Bandar bin Sultan, fost șef al serviciilor secrete saudite***, care a susținut o asemenea idee inclusiv la întronirea directorilor structurilor de intelligence din SUA, Iordania, Turcia, Qatar și Arabia Saudită (Washington, februarie 2014).

Prințul Bandar, din familia regală saudită, fost ambasador în SUA (1983-2005), prieten apropiat al președinților Ronald Reagan și George Bush (tată și fiu), director al Agenției Saudite de Informații (2012-1014) și Secretar general al Consiliului Securității Naționale (2005- ianuarie 2015),

personalitate influentă în cercurile petroliere neoconservatoare și principalul lobbyist al Riadului la Washington, a provocat iritarea SUA, care au forțat demiterea sa din fruntea serviciilor secrete.

Fostul șef al spionajului saudit nu și-a acuns niciodată adevăratele sale intenții, similare cu ale fostului monarh saudit, așa cum a procedat și în convorbirile cu președintele Vladimir Putin (iulie 2013), când a amenințat, voalat, cu posibile atacuri teroriste pe durata desfășurării Jocurilor Olimpice de iarnă de la Soci: “...acești islamiști ceceni sunt la fel cu cei pe care îi controlăm...nu fac niciun pas fără acordul nostru. Noi îi folosim în lupta împotriva regimului de la Damasc, dar nu vor avea nicio influență asupra viitorului politic al Siriei.”

Conform materialelor difuzate de Wikileaks, Departamentul de Stat al SUA considera că “*Arabia Saudită reprezintă o bază de sprijin financiar major pentru Al Qaida, Talibani și grupările teroriste sunnite*”. Aceleași surse relevă că 15 dintre cei 19 responsabili direcți ai atentatelor teroriste de la 11 septembrie 2001 erau saudiți.

► Conform unui raport al *Brookings Institution* (think tank liberal, sponsorizat de Qatar!), *Kuweit* ar fi devenit “*placa turnantă a finanțării multitudinii de grupări rebele din Siria*”, sumele alocate fiind de ordinul a sute de milioane de dolari. La adăpostul unei legislații permissive, zeci de oameni de afaceri autohtoni ar fi transferat – via Iordania sau Turcia – milioane de dolari pentru finanțarea rebelilor sirieni.

Colecta de fonduri pentru susținerea jihadiștilor anagajați în luptele cu adepții regimului Assad a devenit, începând din 2011, o competiție între triburi, clanuri și personalități politice sau clericale. Au fost declanșate campanii mediatice de sensibilizare a potențialilor donatori, prin care se exemplifică modul de folosire a sumelor colectate (...cu 800 dolari poți cumpăra o rachetă... 2.500 dolari costă echiparea unui combatant etc.).

► Autoritățile de la Doha neagă orice implicare în finanțarea grupărilor teroriste, în pofida tuturor estimărilor experților militari, conform cărora *Qatar este cel mai substanțial sponosr al rebelilor sirieni* (peste 3 miliarde dolari, în perioada 2011-2013).

► Cei 800 km. ai frontierei turco-siriene, denumită de analiști “*autostrada cu două sensuri a jihadiștilor*”, sunt controlați în bună parte de combatanții ISIS, care profită de indulgența autorităților de la Ankara pentru a pătrunde nestingheriți pe teritoriul *Turciei* cu scopul de a se odihni, îngriji în

spitalele de stat/private sau, pur și simplu, pentru a bea un ceai sau a mânca un kebab (sic!). În ediția sa din 12 august 2014, cotidianul “The Washington Post” avertiza că **“jihadisti ai Statului Islamic și ai Frontului al-Nusra sunt tratați în spitalele din Turcia, iar localitățile de la frontiera cu Siria au devenit puncte de trecere preferate pentru aprovizionarea cu armament a rebelilor”**.

Potrivit unor estimări, peste 3000 de militanți ai Statului Islamic s-ar afla în prezent pe teritoriul Turciei, fiind **greu de crezut că “Milli İstihbarat Teskilati – MIT” (serviciul turc de intelligence) ar tolera un asemenea flux de jhadiști ISIS fără un scop anume:** șantajarea SUA, pentru acordarea de noi ajutoare militare, achiziționarea de petrol la prețuri reduse (rebelii ISIS ar fi vândut guvernului turc petrol în valoare de 800 milioane dolari!!!) sau, ipoteză mai puțin credibilă, dar vehiculată de unele surse („The Telegraph”, 14 aprilie 2014), provocarea SUA pentru un angajament militar terestru în Siria.

Surprinzătoare în acest context tensionat pare demisia, la 6 februarie 2015, a Directorului MIT, Hakan Fidan, care și-a motivat decizia prin intenția de a candida la alegerile parlamentare din 7 iunie, pe listele partidului islamist-conservator aflat la putere. Mai surprinzătoare este, însă, revenirea lui Hakan Fidan la conducerea MIT, la 9 martie a.c., și renunțarea la cariera politică (deocamdată!).

Pătrunderea armatei turce pe teritoriul sirian, sub motivarea recuperării cenușei fondatorului Imperiului Otoman, Suleiman Shah, în noaptea de 21 spre 22 februarie a.c., și reticența autorităților de la Ankara de a ermetiza frontiera sud-estică par să confirme faptul că Turcia evită o angajare serioasă în combaterea acțiunilor Statului Islamic și că sentimentele tradiționale antisiriene nu au scăzut niciodată în intensitate.

Reacția NATO și a Uniunii Europene. Poziția României

- Comunitatea internațională nu putea rămâne mult timp pasivă la atrocitățile comise de jihadiștii Statului Islamic și, ca de atâtea ori în cazuri asemănătoare, **SUA au fost catalizatorul forțelor democratice dispuse să reacționeze.** Astfel, în marja summitului NATO de la Newport (4 septembrie 2014), participanții au convenit construirea cât mai rapid a unei **coaliiți internaționale capabile să formuleze răspunsuri politice, militare și umanitare la provocările generate de acțiunile violent-extremiste ale ISIS.**

S-a subliniat că o asemenea *coalțiie* trebuie să debuteze *în jurul NATO* și să stimuleze obținerea unui sprijin cât mai larg, inclusiv din partea țărilor arabe.

Merită reținut faptul că, în pofida deciziei președintelui Barack Obama de a lovi Statul Islamic în Siria și de a extinde raidurile aeriene din Irak, pentru a slăbi și, în final, a distruge ISIS, zece țări arabe au decis, cel puțin oficial, să sprijine lupta împotriva radicalilor islamiști: Arabia Saudită, Kuweit, Qatar, Oman, Bahrein, Emiratele Arabe Unite, Egipt, Iordania, Irak și Liban. La aceste eforturi va contribui și Liga Statelor Arabe, care s-a angajat public să adopte “măsurile adecvate pentru combaterea terorismului, la nivel politic, securitar și ideologic”.

Analiști politico-militari din unele țări arabe vorbesc despre o așa-zisă *zonă gri* a noii angajări americane în Irak și Siria, care ar devoala *intenții de perspectivă ale strategiei SUA, ce depășesc obiectivele anunțatei intervenții “limitate”*. Aceștia notează că ultima implicare “limitată” a Administrației americane în Libia s-a soldat cu înlăturarea de la putere a colonelului Muammar Gadhafi

Coaliția internațională pentru combaterea acțiunilor Statului Islamic, condusă de SUA, continuă să se mărească, depășind în prezent 50 de țări.

- *Uniunea Europeană* este principalul donator de fonduri – 3,2 miliarde euro - pentru ajutorarea populației siriene, însă *refuză să coopereze cu guvernul de la Damasc pentru combaterea acțiunilor teroriste ale Statului Islamic, considerând că politica dictatorială a președintelui Assad a favorizat apariția ISIS*.

În februarie 2015, Federica Mogherini, șefa diplomației europene, a anunțat alocarea, până în 2016, a unor noi fonduri (un miliard de euro), în cadrul unei strategii globale vizând “măsurile politice, sociale și umanitare în Siria și Irak, dar și în Liban, Iordania și Turcia, precum și pentru combaterea amenințărilor venite din partea Statului Islamic”.

- *Poziția României a fost, ca și în alte cazuri, contradictorie, pe fondul diferențelor dintre președinte și guvern*. Astfel, în timp ce *de la Cotroceni* se afirma că „*poziția României față de situația din Siria este una prudentă*”, de la Palatul Victoria se susținea la 17 septembrie 2014 „*sprijinul României pentru coaliția internațională care se formează, în vederea combaterii organizației teroriste Statul Islamic*”.

Alexandru Omeag

CHARLIE HEBDO, FENOMEN ȘI SCENETĂ

Și totuși! Ce-a fost cu acest *Charlie Hebdo*? Ce s-a întâmplat la *Charlie Hebdo*? De unde a apărut? Cum s-a ajuns la nebunia care a scos din minți tot Parisul, Franța, Europa și America? De ce acum?

Cine sau ce este, de fapt, *Charlie Hebdo*?

Magazin săptămânal satiric

Orice sursă pe care am consulta-o despre „*Charlie Hebdo*”, de oriunde, din orice țară (inclusiv din Franța), în orice limbă (inclusiv în franceză), ne va spune că „*Charlie Hebdo*” este „un magazin săptămânal satiric francez”.

Cum atributele de săptămânal sau francez nu par să aibă nimic neclar sau interpretativ, să vedem ce înseamnă exact cel de al treilea: *satiric*.

Chiar dacă poate părea curios, definiția cea mai completă a noțiunii de satiră o găsim în DEX-ul românesc: „Scriere în versuri sau în proză în care sunt criticate defecte morale ale oamenilor sau aspecte negative ale societății, cu intenții moralizatoare. ♦ Categorie estetică din sfera comicului, care critică cu violență și caricatural pe cineva sau ceva.”

Definiția românească nu numai că se apropie foarte mult de cele franceze, dar le și completează. La atributele genului satiric reținute de dicționarele franceze (ironie și ridicol) DEX-ul îl adaugă în mod distinct și pe cel comic, deși el face parte atât din ironie, cât și din ridicol, ca esență al umorului pur. Mai departe, definiția românească după ce încadrează satira în categoria de creație estetică, indică și intenția ei finală, anume cea de moralizare, moralizare care transcende fațada comică, ironică sau ridicolă, a

genului. Înseamnă că o așa-zisă satiră, fără dimensiunea sa morală nu este satiră. Ea poate rămâne la nivelul bătăii de joc, a jignirii, a defăimării, a calomniei, dar nu la cel al satirei adevărate. Din observarea mai multor caricaturi publicate de „magazinul săptămânal satiric francez” *Charlie Hebdo*, cu toată bunăvoința, nu am putut identifica intenția moralizatoare.

La „coș” cu toate religiile. Biblia, Coranul, Tora. Din respect pentru cititorii noștri, refuzăm să reproducem alte imagini scandaloase publicate sistematic de *Charlie Hebdo* deghizate sub steagul libertății de expresie.

La dracu, toți și toate!

Este foarte greu de perceput estetica, umorul și morala pe care caricaturile din *Charlie Hebdo* le-ar transmite. Ele par sinistre, de prost gust, de o grosolanie rupestră, calomnioase și injurioase. Par înjositoare și degradante pentru autorii lor, care de dragul câștigului se pretează la orice, la acest gen de „creație artistică”, în comparație cu care prostituția poate părea poezie subțire. Și toate aceste bătălii se publică, se cumpără (7 Euro bucata) și se citesc în Franța, la Paris, în orașul luminilor, intrând cu picioarele goale și nespălate în cultura franceză rafinată de-a lungul atâtor secole de cizelare. Unde este ironia fină franceză? Unde este sublimul și fiorul distilat al marilor artiști și filozofi francezi?

Care este sensul jocului dintre vis și realitate, dintre îndoială și siguranță pe care dimensiunea estetică încearcă să ni-l desecretizeze în orice formă pe care o îmbracă?

Și totuși ele, toate acestea, există sau, mai bine zis, existența lor poate fi doar în acest fel grosolan înțeleasă și mai ales simțită de către unii. *Charlie Hebdo* nu este ea, în sine, o infirmitate a lumii contemporane, ci este o fotografie care surprinde o anume infirmitate a lumii contemporane, o realitate care nu se sinchisește de faptul că este greu de acceptat de către unii sau chiar de neacceptat de către alții.

Redactorii de la *Charlie Hebdo*, artiști și comercianți deosebiți, au văzut că spiritul european traversează o fază de puternic dezechilibru, prin pierderea echilibrului. Europeanul din ziua de astăzi nu mai are vis, are numai realitate. În judecata lui nu mai are loc nici îndoiala, nici reținerea. Europeanul are acum numai certitudini. Și disperări, atunci când certitudinea lui este respinsă.

Charlie Hebdo nu este nici pe departe „o revistă satirică”. Este imaginea urâtă a confruntării dintre două moduri existențiale distincte,

moduri care se manifestă cu intensitate crescândă de mai mulți ani, care se întind peste mai bine de o generație, și care au ajuns la confruntare directă pe același teritoriu.

Cititorul „magazinului satiric *Charlie Hebdo*” este tipul care a renunțat la orice formă de morală, simțindu-se trădat în morala sa proprie. Este tipul căruia i se pare prostesc să mai recurgă la efort și la perseverență pentru obținerea unui viitor nerecunoscut, dacă poate smulge un prezent pe care alții i-l refuză, pe căi comode, chiar mai puțin legale. Tipul care consideră inutil să se mai încurce în alte norme, în reguli, condiționări și atenții, dacă cele vechi au fost aruncate la coș într-o noapte. Tipul care își bate joc de toți, de toate și de el, pentru că nimic nu are valoare. Desconsideră pe toată lumea în general și pe el în principal. Migrează către formele de-a gata ale erei informatice, pentru că în spațiul virtual trăiește eliberat de orice constrângere, minciună sau trădare, amenințare sau agresiune și are posibilitatea de a o lua de la început de ori decâte ori greșește sau dorește. Acolo el este adevăratul și singurul său stăpân absolut. De acolo află ce vrea și reține ce îi place. De acolo poate spune ce vrea despre cine vrea. De acolo poate vorbi cu oricine, fie că i se răspunde, fie că nu. Restul..., ducă-se la dracu!

Charlie Hebdo nu este nici anti-musulman, nici anti-creștin, nici anti-semit, *Charlie Hebdo* este anti-toate, anti-toți. Este pentru orice care să resusciteze simțurile vital-spirituale estompate de prezent. Este pentru înjurătura zdravănă a marinarilor care să îi scoată din exasperarea nesfârșită a mării, este pentru suduiala groasă a militarilor care să îi scoată din încordarea confruntării care poate fi ultima, este pentru limbajul porcos al medicilor care să îi scoată din greața măruntaielor umane.

Ciocnirea civilizațiilor

Două au fost izvoarele acestei debusulări vestice: căderea „cortinei de fier” și imigrația din lumea a treia, către fostele metropole.

Căderea „cortinei de fier” a debusolat atât vestul, cât și estul Europei care se orientau reciproc prin antiteză. După dispariția contrastului de culoare, când totul a devenit alb, nimeni nu a mai putut să scrie cu creta albă pe o tablă tot albă sau, dacă cineva se mai încumeta să o facă, nimeni nu vedea ce a scris. Deznădejdea și sentimentul de inutil în fața pierderii identității proprii a cuprins mase din ce în ce mai largi, înghițind promoții întregi, tinzând spre generații.

Dispariția diferențelor de sistem a fost însoțită de dispariția barierelor teritoriale, ambele ducând către intersectarea spațiilor de existență care și-au pierdut astfel identitățile proprii, fără a reuși să-și contureze în mod real o identitate nouă. Această dorită nouă identitate, care este căutată cu înfrigurare pentru liniștea viitoare, dar care se află încă departe, este promovată, aclamată și proclamată grăbit, dar nefundamentat, de către mai toți liderii europeni. În aceste condiții masele Europei se simt trădate și mințite de liderii lor, își pierd încrederea în aceștia după ce își pierduseră mai întâi încrederea în ele însele, ca entități naționale și ideologice distincte.

Emigrația dinspre statele europene ex-socialiste în țările vestice a dus la alienarea atât a emigranților, care s-au simțit străini și izolați în țările de reședință, cât și a localnicilor care s-au simțit amenințați în etosul lor național de numărul crescut și crescând al străinilor veniți peste ei. Peste emigrația est-europeană în vestul continentului s-a suprapus și emigrația din fostele colonii, populații din țările arabe, africane, asiatice, care au venit cu speranțele lor și au rămas cu propriul sentiment de neregăsire și de însingurare pe care l-au însumat la sentimentele similare deja existente în spațiu. În aceste condiții, indivizii sau au căutat să se regăsească în formele vechi ale societăților lor inițiale, formate pe criterii naționale sau, majoritatea, considerând că n-are încotro, se resemnează frustrată în sarcasm, batjocură, nihilism și dezinteres, contestă și demolează tot în jurul său, valori morale, filozofice, artistice, lingvistice, religie, istorie, regăsindu-se în iconoclasmul nivelator al revistei *Charlie Hebdo*.

Sigur că nu toți locuitorii Europei suferă în aceeași măsură de sindromul nihilismului vest-european, chiar dacă locuiesc în aceleași spații europene și nici nu se manifestă cu aceeași intensitate peste tot. În Franța s-a dezvoltat mai mult acest sentiment al pierderii identității și al rătăcirii în propria casă, pentru că aici legislația locală i-a asimilat pe toți emigranții ca cetățeni francezi, nerecunoscând minoritățile naționale, iar minoritățile naționale cu drepturi depline, ca cetățeni francezi, au căutat să-și impună obiceiurile și modul lor de viață din țările de proveniență. De aceea, nu întâmplător *Charlie Hebdo* a apărut în Franța și aici a avut cel mai mare succes.

În Franța se poate observa cel mai bine ciocnirea civilizațiilor despre care vorbea Huntington pe la începutul anilor '90. Ciocnirea civilizației ortodox-europeană cu cea catolic-franceză, ciocnirea civilizației

creștin-franceze cu cea iudeo-franceză, cu cea musulmano-franceză, cu cea afro-franceză. Huntington vedea ciocnirea civilizațiilor la granițele dintre ele, dar se pare că cele care vor avea loc în aceleași spații, prin suprapunere, vor fi cele care vor prefigura viitorul omenirii, cele prin care se va realiza globalizarea și nașterea civilizației terestre care să se relaționeze cu civilizațiile de pe planete, dacă nu se epuizează într-o păruială generală.

Turnul Babel

Spațiile care devin teatre ale acestor ciocniri suprapuse pot fi, într-un fel, asemănaute cu vechiul Babel. Acel Babel biblic care a pierit pentru că nenumăratele noroade de acolo, fiecare vorbind în graiul său, nu s-au putut înțelege între ele. Problema unui Babel contemporan nu mai vine de la diferențele de limbă, pentru că, în afară de faptul că unele limbi se bucură de o largă circulație internațională, într-un timp relativ scurt, până într-un an, oricine poate învăța să se descurce în orice limbă străină, schimbându-și astfel cu destulă ușurință forma de comunicare. Ce nu se poate schimba ușor spre deloc într-o generație sau chiar două este modul de viață, obiceiurile, credințele, trăsăturile spirituale ale noroadelor dintr-un nou Babel. Aici, unele dintre ele încearcă să își creeze un mini-spațiu asemănător cu cel de acasă, rezultând o societate eterogenă care necesită câteva generații pentru a se omogeniza. Cu atât mai dificil va fi procesul de uniformizare spirituală cu cât grupurile alogene sunt mai mari, iar una din problemele țărilor dezvoltate este tocmai creșterea fluxului de imigranți și formarea pe teritoriul lor a unor minorități importante care tind să se opună procesului de asimilare, încercând să își păstreze identitatea. A se vedea în acest sens rezistența populațiilor arabe din Franța de a renunța la voalul pe care femeile îl folosesc pentru a-și acoperi fața, acel *burqa* sau *chadri*. Cum această identitate spirituală s-a dezvoltat și menținut în jurul religiei grupului respectiv, religia a devenit punctul principal de atac al celor care urmăresc globalizarea, omogenizarea, uniformizarea și tot religia a devenit bastionul de rezistență al celor care tind să își păstreze identitatea lor tradițională. De aici creșterea încrâncenării religioase deși sentimentul credinței se află în scădere. Contradicțiile religioase pot fi și sunt foarte ușor de întezit și speculat pentru acoperirea altor contradicții mai grave sau scopuri conflictuale, practică folosită dintotdeauna de către politicienii vremii, care astăzi insistă pe diferențele islamismului așezat neapărat pe „axa răului” față de celelalte

religii, în principal iudaismul și creștinismul aliniate, cum altfel? pe „axa binelui”.

S-ar părea că avem de-a face cu o contradicție sistemică. Pe de o parte se lucrează la desființarea diferențelor, în perspectiva globalizării, urmărindu-se demolarea națiunilor, religiilor și a familiei, în scopul realizării unei singure entități economico-spirituale terestre, iar, pe de alta, se îngroașă și se ațăță contrastele religioase care susțin separațiile. Explicația e simplă: procesul de globalizare se vrea a fi realizat prin extinderea unora asupra altora, și nu printr-o renunțare reciprocă locală. Deci, în fond, avem de-a face cu o nouă metodă de cucerire. Din păcate, istoria omenirii ne-a arătat că singura metodă care a funcționat până acum pentru coagularea societăților a fost exact acțiunea de cucerire. În acest proces are loc întotdeauna, însă, și o mișcare inversă. Cuceriiții, deposezați de bunurile din țara lor de către cuceritori, au emigrat către țara acestora din urmă, țara lactului și a mierii, încet-încet făcându-se un schimb de locuri. Este ceea ce se întâmplă și astăzi cu repeziciunea timpului nostru și cu forța imprimată de dimensiunile procesului de globalizare. Vestul dezvoltat invadează cu capital țările subdezvoltate, iar populațiile acestora invadează cu emigranți metropolele, ambele mișcări conducând către aceleași rezultate: unificare sau dezagregare pustiitoare.

Sceneta *Charlie Hebdo*, conform prezicerii clarvăzătorilor

Sesizând pericolul pierderii identității la tine acasă, în țara ta și apariția sindromului nihilist autodistructiv, americanii, care niciodată nu au avut o identitate foarte bine conturată datorită procesului propriu de formare și dezvoltare, caută să se distanțeze cât mai mult promovând în interior reîntorcerea către valorile moralei tradiționale: reconsiderarea virginității, a fidelității conjugale, a toleranței față de diferențele sexuale, rasiale, religioase în limitele conviețuirii libere dar neagresive. Pe plan extern, ca orice mare putere, caută să folosească în interes propriu problemele altora, împingându-le și „ajutându-le” în direcția dorită.

Musulmanii preocupați de rezolvarea problemelor materiale stringente nu percep și nici nu-i interesează faptul că *Charlie Hebdo* își bate joc de toți și de toate, de creștini, de evrei, de politicieni de orice culoare, de persoane publice cunoscute, ei rețin că *Charlie Hebdo* își bate joc de ce au ei mai sfânt, de Mahomed și îi doare. Îi doare, suferă, strigă și se revoltă. De aici și până la a-i împinge pe cei mai slabi de înger la răzbunare violentă, nu

este decât un pas și pasul este făcut cu nonșalanță și inconștiență de cei care, interesați în profituri pe termen scurt, nu ezită să folosească fenomenul *Charlie Hebdo* transpunându-l în scenete periculoase, care să le servească de justificare și acoperire pentru acțiunile lor.

O astfel de scenetă s-a jucat și în Franța la începutul lui ianuarie 2015. Nu insistăm asupra greșelilor de regie și de interpretare ale scenetei respective în care au murit și creștini și evrei și musulmani, pentru că ele au fost și vor mai fi multă vreme de acum încolo dezbătute și analizate în amănunt, este un alt subiect, dar observăm numai câteva din urmările sale:

- Franța a mărit cu 700 milioane Euro cheltuielile alocate pe următorii trei ani luptei anti-teroriste; a renunțat să reducă efectivele militare cu 7 500 oameni, așa cum avea planificat ba și, mai mult decât atât, a suplimentat numărul existent cu 2 800 angajați.

- Tot în Franța au început dezbaterile publice asupra necesității reintroducerii serviciului militar obligatoriu.

- În Marea Britanie și Italia s-au intensificat măsurile de supraveghere a comunicărilor prin Internet.

- Alte țări din UE, printre care și România au anunțat că își vor mări bugetele de apărare, spre satisfacția celui mai mare exportator de arme: SUA.

- Țările care au respins legile „Big Brodher”, printre care și România, au anunțat că vor reanaliza deciziile adoptate.

- Numărul abonaților la „magazinul săptămânal satiric francez *Charlie Brother*, a crescut de la 10 000 la 200 000.

- Președintele Franței, François Hollande, a crescut imediat în sondaje pentru modul în care „a gestionat criza atentatelor și urmarea lor”, pentru modul în care a „apărat interesele Franței în străinătate” (Le Figaro din 19.01.2015)

- Premierul israelian Benjamin Netanyahu, poziționat în fruntea marșului anti-terorist de solidaritate de la Paris, în ciuda rugămintilor Franței de a nu participa la acest marș, a câștigat și el puncte prețioase în sondajele de opinie privind alegerile interne din primăvară.

Ar fi interesant; de asemenea, de observat și contextul în care s-au petrecut evenimentele de la Paris și care ar putea face, și el, subiectul altor discuții și analize. Ne oprim deocamdată aici.

Tragedia unei populații:

DEPORTAREA ETNICILOR GERMANI DIN ROMÂNIA

În urmă cu 70 de ani, imediat după cel de-al Doilea Război Mondial, România a fost trecută rapid sub controlul trupelor sovietice de ocupație și plasată sub condițiile draconice ale Convenției de armistițiu. În temeiul privilegiilor conferite prin articolele 2 și 18 din acest document, organele sovietice au ordonat „internări”, între categoriile vizate în mod prioritar aflându-se și numeroși cetățeni români de etnie germană. Împotriva lor au fost decise de către sovietici, care practic conduceau România, următoarele măsuri: cei care au sprijinit armata germană au fost arestați și condamnați; membrilor Grupului Etnic German li s-a ridicat dreptul de vot; întreprinderile care au produs pentru armata germană au fost închise; s-au suspendat cursurile școlilor germane acuzate de propagandă nazistă etc.

Punctul culminant al tragediei locuitorilor germani din România l-a reprezentat ordinul nr. 031, de la începutul lunii ianuarie 1945, al Comisiei Aliate (Sovietice) de Control către președinția Consiliului de Miniștri român, privind mobilizarea populației germane pentru lucru. El preciza că în perioada 10-20 ianuarie 1945 urmau să fie „*mobilizați toți locuitorii germani apți de muncă, indiferent de cetățenia lor*”.

Reacția statului român nu a întârziat. Încă din 3 ianuarie 1945, în numele guvernului român, Constantin Vișoianu – atunci ministru de Externe – protesta față de „*această măsură abuzivă, care depășea clauzele armistițiului*”. Discuțiile purtate de oficialul român cu reprezentantul politic american, Burton Berry, din cadrul Comisiei Aliate de Control, sunt relevante: „*I-am vorbit lui Burton Berry despre cererea reprezentanților sovietici de aici, tinzând a ridica și transfera în Rusia Sovietică cetățenii de origine germană din România, spunându-i că aceasta s-ar face împotriva voinței guvernului român, care recunoaște că printr-o asemenea măsură s-ar depăși regulile dreptului internațional și că România ar fi pusă acum, și mai ales în viitor, într-o situațiune foarte delicată*”.

Primul ministru Nicolae Rădescu puncta faptul că planul fusese primit de la Moscova și că guvernul român nu putea împiedica prin nici o hotărâre realizarea lui. Și, totuși, a protestat față de deportări, într-o notă adresată la 13 ianuarie 1945 generalului Vinogradov în care spunea că „*acest*

energic protest arată gravele perturbări ale situației naționale și economice, în special în Transilvania și Banat”, unde etnia germană trăia de secole.

La 24 ianuarie 1945, însuși regele Mihai a trimis președintelui SUA, Franklin Delano Roosevelt, un amplu memoriu în care descria sumbra situație a României aflată sub ocupație sovietică, referindu-se și la deportarea germanilor: *„Acești cetățeni, care numără astăzi aproximativ o jumătate de milion, sunt stabiliți în România de multă vreme (transilvănenii de 7 secole, cei din Banat de 2 secole). Pentru aceste motive, acești cetățeni constituie o parte din existența reală a națiunii române, de care sunt legați în întregime, și, prin urmare, a-i lua fie și pentru o scurtă perioadă din gospodăriile lor ar perturba într-un mod foarte serios toate ramurile de activitate ale țării”*.

La rândul său, Dinu Brătianu, președintele Partidului Național Liberal, semna, la 9 ianuarie 1945, un protest trimis primului ministru în care aprecia cererea Comisiei Aliate de Control de a-i ridica pe germani ca pe „o violare flagrantă a suveranității noastre naționale”.

În concordanță cu această atitudine, autoritățile române au făcut eforturi pentru a salva diverse categorii de etnici germani. Astfel, la 8 ianuarie 1945, se obținea exceptarea de la deportare a femeilor căsătorite cu români, a copiilor cu tată român și mamă germană, a infirmilor, a inapților de muncă, a bolnavilor complet netransportabili, acestora adăugându-li-se ulterior muncitorii din fabrici și specialiștii, româncele măritate cu germani, călugărițele, germanii apatrizi din Vechiul Regat veniți în țară înainte de 1916 și care aveau legături de rudenie cu familii cunoscute românești sau care au adus în țară capitaluri mari, întemeind industrii sau case de comerț care au produs venituri mari pentru țară. La 18 ianuarie erau salvați și călugării, iar la 24 ianuarie lista era completată cu cetățenii români de origine germană, atât bărbați, cât și femei, care erau căsătoriți cu etnici români, evrei, sârbi, unguri etc (bănățenii au fost însă exceptați de la această măsură!). La 17 ianuarie s-a încercat și scutirea militarilor, dar sovieticii nu au ținut cont de aceasta, ridicându-i direct de pe front.

Este adevărat, pe de altă parte, că o mică secțiune a spectrului politic românesc a fost favorabilă din start măsurilor represive îndreptate împotriva minorității germane și a aplaudat deportările în Uniunea Sovietică. Este vorba despre grupările politice de extremă stânga, ne semnificative numeric în acea perioadă și care nu reprezentau altceva decât propagarea ideilor și intereselor sovietice. Partidul Comunist și aliații săi, la ordinul Moscovei, au

declanșat din capul locului un furibund atac împotriva germanilor ca etnie, catalogându-i pe toți drept „hitleriști”. Dar aceasta nu era „vocea țării”. Acest adevăr este atestat de o notă-sinteză a structurilor de siguranță, din 16 ianuarie 1945, intitulată *„Ridicarea minoritarilor germani din România”,* care arăta că *„în rândurile populației românești, cu excepția cercurilor de extremă stânga, în special ale românilor din Ardeal, se manifestă compătimire pentru soarta minoritarilor germani, deportarea lor fiind înfățișată drept o pierdere mare pentru potențialul uman și economic al țării”*. Pe bună dreptate, întrucât, de pildă, la 20 ianuarie 1945, generalul de divizie Carlaonț, comandantul Corpului 7 teritorial, raporta Secției a 7-a a Marelui Stat Major că printre cetățenii români de origine etnică germană ridicați se aflau atât de mulți specialiști, încât se ajunsese, de pildă la Timișoara, ca întreprinderile industriale să nu-și poată desfășura activitatea.

În vederea deportării, în toate județele țării s-au constituit comisii care și-au desfășurat activitatea pe baza ordinului A/192, emis la 19 februarie 1945 de generalul Vinogradov, locțiitor al președintelui Comisiei Aliate (Sovietice) de Control din România.

Asemenea deportări au fost efectuate atunci nu doar din România, ci și din alte țări (Cehoslovacia, Ungaria, Lituania) intrate sub influență sovietică.

(Balcanii și Europa, nr. 151/2015)

REAȘEZĂRI GEOPOLITICE LA GRANIȚA DE EST. ROMÂNIA ESTE PREGĂTITĂ?

(Ipoteze și dileme)

Sub povara propriilor slăbiciuni și vulnerabilități structurale, insuficient cristalizată ca proiect politic și cultural național, duplicitară, coruptă și neiubită de nimeni cu adevărat (nici de Occident, nici de Rusia, nici măcar de toți cetățenii ei) Ucraina post-sovietică a eșuat. Va fi deznodământul statului ucrainean actual, unul eroic sau negociat?

Pentru a merge mai departe, Ucraina are nevoie de o refondare, de un nou proiect statal (Constituție, legi ferme) și de o clarificare a opțiunilor fundamentale ale cetățenilor săi, chiar dacă aceasta va presupune finalmente scindarea republicii fondate în 1991, proces deja început prin pierderea Crimeei.

Mai devreme sau mai târziu, se va dovedi că deciziile politice nu pot ignora la nesfârșit voința reală a oamenilor. Se va întâmpla exact ceea ce vor dori cetățenii ucraineni cu maximă ardoare, în marea lor majoritate: și cei din vest, și cei din est. Dorințele lor sunt, însă, profund divergente, iar aceasta este în fapt tragedia Ucrainei actuale. Nici estul rusofon al Ucrainei nu poate ține blocată partea de vest, care aspiră legitim la integrare politică și economică în spațiul occidental, nici Kievul nu îi va putea duce cu forța spre Occident pe cei (nu puțini) care se simt apropiați de Rusia. Referendumurile nu trebuie ignorate, cel puțin din perspectivă analitică.

După consumarea „momentului Ucraina” (ar putea dura ani!), Republica Moldova va trebui să decidă, la rândul ei, pentru ce optează: pentru neutralitatea „otrăvită”, propusă de Rusia prin vocea ministrului Lavrov, cu promisiunea păstrării (pe hârtie) a Transnistriei rusofone, sau pentru avansul decisiv spre structurile euro-atlantice și recunoașterea independenței Transnistriei (din care trupele ruse nu vor mai pleca, oricum, niciodată după cum lasă să se înțeleagă), eventual cu o apropiere mai consistentă de România. În acest ultim caz, al renunțării la neutralitate și al detașării de jure a regiunii separatiste, este nevoie de o nouă Constituție (sau, în varianta maximală, puțin probabilă astăzi, de asumarea prin referendum a Constituției României și unificarea celor două state de limbă română).

Ar putea veni și rândul Belarusului să se tulbure politic și să eșueze ca stat post-sovietic neutru, deși derapajele sale interne sunt mult mai

estompate decât ale Ucrainei. Orice societate (sistem politic) care „nu respiră” și nu dezbate nimic, acumulează în timp tensiuni interne, care vor răbufni violent într-o anumită împrejurare. Liniștea suspectă a regimului de la Minsk prevestește „furtuna post-Lukașenko”. Polonia ar deveni astfel și mai importantă geo-strategic în Europa Centrală decât este oricum în prezent, justificând decizia americană de înființare a unei baze permanente a NATO pe teritoriul său, aproape și de Belarus, și de Ucraina.

Uniunea Europeană a părut și pare total nepregătită pentru acest proces de revizuire adâncă a relațiilor sale cu Federația Rusă și cu statele post-sovietice din vecinătatea răsăriteană. Parteneriatul Estic a fost, în mare parte, un eșec, în principal al politicii externe „moi” a cabinetului Merkel II în raport cu Moscova, al imposibilității (de natură electorală internă) de a vorbi explicit de perspectiva unor noi extinderi, precum și al ezitărilor post-criză ale democrațiilor vest-europene, întoarse brusc cu fața spre ele însele. Ce fel de Uniune Europeană se va naște? Una mai puternică, sau una mai slabă și mai divizată?

NATO se va extinde spre Est în următorii 3-5 ani (Uniunea Europeană nu).

Turneul înalților demnitari americani în Europa anunță începutul unei perioade critice la periferia NATO și a Uniunii Europene. Washingtonul, Bruxellesul, Londra, Berlinul și Parisul au vorbit limbi politico-diplomatice diferite în ultimii ani și asta a încurajat Moscova să iasă treptat din umilința înfrângerii în fața Vestului și din deruta care a urmat colapsului Uniunii Sovietice, exprimând noi pretenții de influență în regiune.

Vor crește din nou rolul strategic și prezența SUA în Europa Centrală și de Est, cu atât mai mult cu cât este posibil să urmeze, după 2016, o administrație republicană? Germania nu va renunța însă la masiva sa relație economică și comercială cu Rusia. America și Europa vor avea discursuri cu tonalități diferite față de Moscova. Cum se poziționează și se va poziționa România în contextul mării restructurări a Estului Europei, în anii care urmează? Ce poate risca și ce poate câștiga România din această retrasare a frontierelor formale și informale în interiorul regiunii?

În fine, o observație istorică și o sugestie de bun simț pentru strategii noștri: puterile mari vor ajunge, ca întotdeauna, la o înțelegere, mai devreme (2-3 ani) sau mai târziu (5-10 ani), incluzând Rusia într-un nou aranjament politic și economic continental. Ceea ce este, pe fond, foarte bine, căci

niciuna din părțile implicate nu dorește război. Perioadele faste, ca și crizele, sunt ciclice. Din acest motiv, statele mici trebuie să fie, fără îndoială, absolut loiale alianțelor din care fac parte, dar nu într-atât de lipsite de tact încât să nu fie prevăzătoare și să nu lase loc de Bună Ziua „inamicului” de astăzi, pentru vremurile când apele se vor fi liniștit iar acest nou Război Rece se va fi încheiat. Și Putin, și ceilalți, sunt trecători. Vecinătățile însă rămân. Dar a fi mai catolic decât Papa nu e întotdeauna un semn de înțelepciune strategică.

Ucraina se prăbușește. Statul pe care îl știam din 1991 nu va mai exista. Va fi refondat, printr-un alt tip de aranjament constituțional și strategic, posibil printr-o divizare negociată (prezentată, desigur, publicului sub alte forme) între Occident și Rusia.

Iată o ipoteză de lucru: plecăm de la presupunerea că Ucraina se destrucurează văzând cu ochii, și nu e vorba aici numai de pierderea de facto a Crimeei. Kievul nu mai poate opri acest proces. Nu are resursele, atractivitatea simbolică, susținerea occidentală suficientă și, în ultimă instanță, nici mijloacele concrete (militare sau de altă natură) de a se opune dezintegrării statale accelerate, neputându-și lichida în masă proprii cetățeni care doresc sincer divorțul de proiectul național ucrainean. Până la urmă, Kievul nu va mai avea nici interesul să se opună imploziei statale, în momentul în care va realiza că trebuie să plătească în continuare salarii și pensii în orașele din est, fără să primească la bugetul central nicio contribuție din regiunile secesioniste. Nu va mai fi rentabil să finanțeze, practic, o regiune care i-a scăpat de sub control și care nu-i mai aduce decât necazuri, fiind evident că administrațiile locale pro-ruse din bazinul Donbas nu vor mai trimite la Kiev taxe și impozite, nu vor mai atrage investiții occidentale, nu vor mai aplica legislația ucraineană, iar pe economia de acolo nu se va mai putea conta în beneficiul întregii țări.

Întrebarea care se pune în legătură cu sfârșitul Ucrainei în forma sa actuală nu este nici dacă, nici când, ci cum se va produce despărțirea estului de vest?

Eroic sau negociat?

Prin lupte de stradă, de tip război civil, finalizate printr-o intervenție a trupelor rusești de „menținere a păcii”, ori printr-o partajare „la masa tratativelor”, deci fără vărsare de sânge? Nu încap nicio îndoială că războiul civil este scenariul cel mai rău (vezi Bosnia, Kosovo sau Siria), scenariu care trebuie evitat cu orice preț, chiar dacă naționaliștii mai înfierbântați vor

vedea cedarea fără lupte ca pe o lașitate de neiertat. Nu este așa, nimic nu e mai important, la urma urmei, decât viețile oamenilor, fie ei vorbitori de ucraineană sau de rusă.

Campania lui Putin de „incendiere” a Estului Europei și de a face regiunea nefrecventabilă pentru occidentali ar putea avea, la final, alte consecințe, care vor decurge din partajări teritoriale, negocieri politice complicate și compromis. De exemplu, Rusia să reușească să-și securizeze sub o formă sau alta anumite teritorii pe care trăiesc majorități rusofone certe sau discutabile (Belarus, Ucraina de Est, Transnistria, Abhazia și Osetia de Sud) iar Occidentul, la început prin NATO, să pună piciorul în restul Georgiei, vestul Ucrainei și Republica Moldova, odată ce aceste state nu vor mai avea, formal, trupe rusești pe (noul lor) teritoriu, curând micșorat. Cu alte cuvinte, putem asista la împărțirea periferiei europene între Occident și Rusia și la dispariția zonei tampon actuale, numită edulcorat „vecinătatea estică a Uniunii Europene”. Este, desigur, o posibilă variantă de închidere a crizei regionale și a recent începutului Război Rece.

O discuție interesantă va avea însă loc și în interiorul blocului occidental, dincolo de cea dintre Occident și Rusia. Pentru România, această rebalansare strategică spre Est, respectiv re poziționarea resurselor și interesului marilor cancelarii spre frontiera spațiului occidental este chiar mai importantă decât discuțiile despre divizarea Ucrainei. De inspirația, tenacitatea și abilitatea de a ne poziționa astăzi corect vor depinde multă vreme de acum înainte ponderea, rolul atribuit României de puterile occidentale și poziția pe care o vom ocupa la masa discuțiilor din și despre Europa.

Firește, nu suntem singurii pe această falie geopolitică. Mai sunt și alții, unii mai mari, alții mai mici. Le place unora sau nu, Polonia a fost și va rămâne cea mai importantă țară postcomunistă, deja o putere a Europei Centrale, iar aranjamentele de securitate care vor urma vor pune din nou în lumină ponderea majoră a Poloniei în ecuație.

Cu toate că se subliniază frecvent importanța Mării Negre în criza regională actuală, argumentată de anexarea Crimeei și de tensiunile de la Odesa, tot Polonia va lua, probabil, prim-planul procesului de consolidare a flancului estic al NATO. Președintele Obama a mers în Polonia, vicepreședintele Biden în România. Ordinea pare clară. „Polonia joacă în altă

ligă”, rezultând compania selectă Germania-Franța-Polonia a formatului politico-diplomatic „Weimar”.

România nu este și nu va fi acolo prea curând, pentru că Europa nu este probabil pregătită să admită existența unei a doua Polonii în sudul Europei Centrale.

În fine, cred că e mai puțin relevant cine e pe prima poziție în regiune și cine vine pe poziția a doua, esențial este ca România să fie pregătită pentru toate „ferestrele de oportunitate” care s-ar putea ivi (inclusiv pentru un scurt moment în care s-ar putea face unirea cu Basarabia, odată cu recunoașterea de către Chișinău a independenței Transnistriei), să joace deci inteligent și să se pună în calea resurselor politice, economice și militare redistribuite în zonă, atâtea câte vor fi, multe sau puține. România va avea o bază permanentă NATO, de asemenea și Polonia.

Dacă din perspectiva aranjamentelor de securitate putem avea încredere că cei care gestionează această problematică (incluzând domeniul intelligence) sunt pregătiți cum se cuvine cu răspunsuri și soluții competitive, nu aceeași siguranță o putem avea privind capacitatea de a ne fructifica economic potențialul poziției geostrategice.

Știm, problema hoției și a corupției de toate felurile și la toate nivelurile administrative și profesionale este internă și este veche. Nu e problema NATO sau a Uniunii Europene, este strict problema noastră, boala noastră istorică.

Fără un efort intern de modernizare educațională și culturală (incluzând aici cultura statului de drept și eradicarea hoției, a „baronatelor” de tot felul din societate) nu vom putea fructifica pe deplin apartenența noastră instituțională la spațiul occidental.

Dan Bărbuț

OMENIREA LA RĂSCRUCHE DE DESTIN. RĂZBOI SAU PACE. PROGRES SAU REGRES. CONSTRUCȚIE SAU DISTRUGERE EXISTENȚIALĂ.

- puncte de vedere -

În ultimele decenii de existență a omenirii au fost, și sunt și în prezent, semnale îngrijorătoare care nu trebuie ignorate de comunitatea umană. Nici factorii de conducere statală și decizie politică, în primul rând, dar nici opinia publică mondială nu pot trata cu indiferență, nici cu ușurință iresponsabilă aceste semnale de o mare gravitate ce neliniștesc sau ar trebui să ne alarmeze în cel mai înalt grad. Pericolul declanșării unei noi conflagrații mondiale fără precedent în istoria omenirii este real și se conturează tot mai pregnant. De această dată al Treilea Război Mondial nu va mai fi preponderent sau exclusiv politico-militar. Lumea a evoluat, tehnologiile au evoluat, interesele fundamentale ale statelor și populațiilor acestora s-au diversificat și accentuat. Insecuritatea mondială este acum amenințată de mai multe cauze, iar riscurile specifice pot deveni motivul declanșator al unei noi tragedii internaționale. În fapt însă se poate ca în primele decenii ale Secolului 21 la producerea acestui nou Război Mondial să conlucreze un cumul de factori de mare risc.

O succintă retrospectivă politico-istorică a perioadei postbelice

Nici nu se încheiase cel de al Doilea Război Mondial când înainte de ajungerea armatei sovietice la Berlin se instalase o anumită temere că marșul victorios al "roșilor" ar putea continua și pătrunde în adâncime pe teritoriile altor state europene vestice. Iar după numai un an de la victoria finală asupra Germaniei naziste, unii lideri ai lumii occidentale au început să avertizeze în cercuri mai mult restrânse decât publice, despre acest pericol. Unul din cei mai autorizați lideri ai perioadei Winston Churchill, premierul Marii Britanii, într-o cuvântare ținută la o unitate militară din Fulham a dat semnalul suspicionării URSS de intenții belicoase. Și acesta în pofida creării celei mai mari structuri internaționale, O.N.U., menită să asigure cadrul protector corespunzător de prevenire a izbucnirii unui alt cataclism mondial.

Suplimentar, și în mod "egoist" am putea spune, statele occidentale europene, sub impulsul și conducerea SUA, au creat în 1949 Organizația Atlanticului de Nord – NATO cu pretins caracter exclusiv defensiv, care ulterior a devenit cea mai puternică structură statală politico-militară de securitate. La rândul ei, URSS, împreună cu statele sud-est europene abandonate de tandemul Roosevelt-Churchill în sfera sovietică de influență a înființat, în 1955, așa numita Organizație a Tratatului de la Varșovia,

prezentată ca o măsură absolut necesară de apărare împotriva eventualelor tentative belicoase ale foștilor aliați occidentali din timpul celui de al Doilea Război Mondial. Ambele organizații au divizat continentul european în două lumi distincte: occidental-democratică și respectiv comunist-totalitaristă. Neîncrederea și suspectarea reciprocă de cele mai perfide intenții au determinat în perioada postbelică amplificarea climatului de insecuritate, sentiment ce amenința să scape de sub control, mai ales că atât SUA cât și URSS și-au extins sfera de influență în Europa și în celelalte continente, inclusiv pe plan organizațional (crearea de noi organizații – instrumente de influență și dominație politică, militară, spațială, economică, mediatică etc.).

Întrucât relațiile interstatale încordate în Europa îndeosebi, tindeau să devină explozive, cu consecințe catastrofale pentru combatanți, s-a reușit ca treptat, și sub influența tot mai conștientă a opiniei publice, să se adopte unele măsuri de detensionare a atmosferei și disputei politice și de revenire pas cu pas la un climat de tolerantă încredere în special între liderii celor două blocuri opuse. Printre aceste măsuri reamintim, cu titlu de exemplu, acordurile pentru neproliferarea armelor atomice, reducerea experiențelor nucleare și a potențialului nuclear, diminuarea semnificativă a armamentului convențional (avioane, tancuri, nave militare etc.) prioritar de către SUA și URSS.

Dar cea mai importantă acțiune, apreciem noi, a fost organizarea și finalizarea după aproape un deceniu prin Actul final semnat la 1 august 1975 la Helsinki a Conferinței pentru Securitate și Cooperare în Europa – SCE, cu participarea SUA și a Canadei, devenită ulterior și până azi S.C.E., care include aproape 50 de state. La succesul acestei acțiuni. De subliniat că documentul final al C.S.C.E., a fost semnat de șefi de stat sau de guvern ai celor 35 de state participante, reprezentând cea mai mare reuniune europeană postbelică la nivel înalt.

"Războiul Rece", condiție esențială tranzitorie a evitării celui de al Treilea Război Mondial.

Denumit astfel stadiul raporturilor internaționale în particular în Europa, continentul de pe care au izbucnit cele mai mari conflagrații mondiale cunoscute în istoria umanității, sintagma "Război Rece" s-a insinuat gradual în conștiința factorilor politici și de decizie statală, devenind un fel de conduită politică reciproc acceptabilă pentru evitarea unui conflict de proporții inimaginabile, cu consecințe pentru existența însăși a planetei TERRA.

Ca orice "pace", nici perioada "Războiului Rece" nu putea fi perenă. Interesele erau prea mari din partea celor ce au obsesia dominației mondiale, a liderului unic pe planeta noastră.

Acționându-se preponderent prin metode și mijloace aparent pașnice, de natură economică cu deosebire, dar și politic pentru subminarea lăuntrică a adversarilor, cu implicarea puternică a mass-mediei și Serviciilor Secrete, au fost identificate, lărgite și exploatate fisurile și vulnerabilitățile existente în interiorul "lagărului socialist". Diminuarea potențialului economic și implicit a capacității de a mai susține competiția înarmării, tot mai costisitoare și, concomitent, a ajutorului acordat țărilor și partidelor din sfera sa de influență, de către URSS și PCUS, ca și afirmarea tot mai puternică a R.P. Chineze și a altor puteri în devenire, nu putea amâna sine die producerea inevitabilului. Povara uriașă a cheltuielilor a devenit de nesuportat de economia sovietică pornită din start cu un mare handicap față de SUA, cu deosebire, din varii cauze și motive (nivel general de dezvoltare, organizare statală în interior – peste 90 de state și regiuni autonome etc., costurile inimaginabile ale războiului dus de URSS, frustrarea și amplificarea nemulțumirii populațiilor, constrângerile regimului totalitar-dictatorial, relațiile de inegalitate și dorită subordonare a statelor satelit socialiste etc.)

Toate aceste evoluții - involuții s-au amplificat și agravat, determinând apariția oarecum surprinzătoare a mutațiilor politice din URSS în deceniile opt și nouă ale secolului trecut. Schimbările de lideri îmbătrâniți în scaunul puterii în Bulgaria, Polonia, R.D. Germană, România etc., reunificarea pașnică a Germaniei, n-au însemnat decât începutul sfârșitului puterii comunistilor. Iar „proclamarea” încheierii Războiului Rece la reuniunea la nivel înalt de la Paris, din 1991, a stimulat slăbirea puterii și organizării statale în rândul țărilor central sud-est europene din "lagărul socialist".

Destrămarea artificialului colos URSS și a Iugoslaviei ca urmare a agresiunii militare a NATO s-au constituit în cele mai mari și surprinzătoare mutații politico-statale postbelice de pe continentul european.

Schimbări de importanță capitală s-au produs și pe celelalte continente: dispariția formei colonialiste de pe harta politico-statală (englez, francez, olandez, belgian etc.), proclamarea R.P. Chineze (în 1949), apariția statului Israel în Orientul Apropiat (1948), constituirea mișcării statelor în curs de dezvoltare cu o pondere crescândă în viața internațională, izbucnirea a cca. 200 de conflicte interstatale în perioada postbelică cu deosebire în Africa și Asia, în rândul cărora războiul de șapte zile dintre ISRAEL și o serie de țări arabe, ocupă un loc aparte.

Tentațiile de rezolvare a unor diferende teritoriale s-au manifestat în forme periculoase: războaiele din Indochina (Coreea, Vietnam, Cambodgia ș.a.) cu implicarea de durată a SUA, Chinei, URSS și altor state, iar India și Pakistan au produs și experimentat arme nucleare încălcând grav acordurile internaționale în materie. Preocupări și tendințe de a intra în clubul

deținătorilor de arsenal nuclear au și alte state care sunt foarte aproape de momentul producerii unor asemenea arme.

Obsesia dominației mondiale, ca obiectiv final și a celei regionale cel puțin, ca obiectiv intermediar.

Confirmarea din nefericire a unui adevăr cu valoare de axiomă perenă atestată de viață pune în evidență un nedorit paradox comportamental uman: cel mai mare dușman al omului este omul însuși. Același om capabil de cele mai neașteptate rezultate teoretice și practice în cunoașterea și progresul continuu al omenirii este, totodată, și cel care a imaginat, plămădit și pus în acțiune armele și celelalte mijloace de luptă antiumană, de o mare forță distructivă.

Acest adevăr este alimentat și întreținut de o gravă maladie comportamentală: egoismul exacerb și obsesia pentru putere, cât mai multă putere individuală, de grup sau colectivă, materializată în cele mai felurite moduri. Dintre acestea la loc de necinste și periculos se plasează preocuparea transparentă sau secretă pentru dominația lumii, cu etape intermediare a unor regiuni, prioritar politic, militar și economic.

Sunt de notorietate în istoria omenirii apariția a felurite imperii, cruciade, războaie regionale sau mondiale, iar în epoca contemporană acțiunile unor state puternice (Germania, SUA și fosta URSS), care și-au făcut un mod de viață politică din obținerea, pe harta planetei, a unor arii cât mai întinse de influență și subordonare a altor țări și popoare, în beneficiul lor.

Crearea, existența și promovarea rolului de orientare și acțiune a societăților secrete (discrete, cum zic autorii și participanții), Clubul Bilderberg, emanație dirijată de societățile secrete din SUA, patronate de marele capital (Comisia Trilaterală, SKULL and BONES, Consiliul Afacerilor Externe - adevăratul guvern din umbră al SUA, și filiala similară din Marea Britanie și altele), au ca unic target impunerea dominației mondiale în folosul SUA și al aliaților fideli. Aceste societăți secrete, a căror activitate este copios finanțată de capitalul bancar din SUA în special, nu ascund preocuparea lor pentru obținerea dominației prin crearea unui pretins guvern mondial ca instrument de impunere și promovare a propriilor interese de ordin economic, financiar, politic, militar, energetic, informațional etc. Acestui țel îi servesc periodic punerea sau repunerea pe tapet a necesității așa zisei Noi Ordini Mondiale.

Capitalul bancar și interesele SUA au reușit, printr-o acțiune premeditată și concertată cu Marea Britanie în particular, dar și printr-o intensă acțiune mediatică să atribuie SUA calitatea de unică superputere mondială, calitate neatestată oficial și puternic contestată de alte puteri, care

tânjesc, la rândul lor, să interpreteze un rol de primă mărime pe eșichierul politicii mondiale: fosta URSS, acum Rusia, China, Japonia, Germania și altele.

Pericolul declanșării unei noi conflagrații mondiale se constituie într-un "cod roșu" mai amenințător ca oricând în perioada postbelică

Competiția pentru dominație mondială nu încetează niciodată. Este ca o maladie cu simptome ce nu se manifestă la vedere, dar se simte și atentează continuu la starea de sănătate a organismului uman. Ca și acest gen de maladie, competiția pentru dominație internațională recidivează în anumite momente și conjuncturi interne și internaționale favorabile. De aceea, această maladie este ca și pacea relativă și cu sincope de manifestare în viață și în arena politică.

Acum, la aproape 70 de ani de la sfârșitul celui de al Doilea Război Mondial, pacea omenirii este pusă din nou în pericol. Semnalele sunt deosebit de alarmante.

Numai că de această dată startul declanșării unei posibile conflagrații nu se va mai da exclusiv de pe continentul european, ca în precedentele două războaie. Motive există ca un nou război mondial să izbucnească atât în Europa cât și pe alte continente sau chiar concomitent. Mari amenințări s-au adunat și întunecă cerul păcii și în Extremul Orient, și în Orientul Mijlociu. Diferende istorice și revendicări teritoriale, luptă pentru dominație există și în relațiile dintre China și Japonia, ca și între cele două Corei. Disputa pentru influență și supremație între SUA și CHINA este tot mai vizibilă, ca și eterna revendicare teritorială reciprocă dintre India și Pakistan. În Orientul Apropiat și Mijlociu, flacăra aprinsă la crearea Israelului în condițiile premeditat injuste ce au nedreptățit teritorial pe palestinieni, care nici acum după 67 de ani nu s-au constituit într-un stat, riscă să se transforme într-o puternică vâlvătaie alimentată de mișcările și îngrijorările sociale și de altă natură din regiune.

Intoleranța istorică a lumii musulmane față de existența statului israelian în regiune, războiul de 7 zile din 1967 dintre Israel și unele țări arabe și capturile teritoriale săvârșite în detrimentul Siriei și Iordaniei în special, războiul intern din Siria, în care s-au implicat decisiv Rusia și SUA ducând la perpetuarea instabilității în zonă cu prețul a sute de mii de morți și răniți și la un exod de persoane fără precedent, ca și mișcările sângeroase produse în așa-numita Primăvară din Africa de Nord, războaiele din Irak, Kuweit, Afganistan, problemele determinate de poziția politico-militară a Iranului, acțiunile subversive ale organizației Al Qaida precum și apariția insolită a unui pretins Kalifat al Islamului etc. fac din această zonă un "principal candidat" la invocarea unui pretext de izbucnire a celui de al Treilea Război Mondial.

Pretexte și cauze ce pot împinge omenirea spre declanșarea unei noi conflagrații de întindere mondială pot fi determinate și din alte motive, printre care:

1. Neîmpăcarea Rusiei cu destrămarea URSS și pierderea statutului de superputere care, deseori, atunci când în trecut avea interese comune cu SUA acționau concertat luând decizii "în doi", spre nemulțumirea propriilor aliați.

2. Ridicarea economică a Chinei la nivel ce concurează cu SUA în ierarhia mondială, determinând o creștere a puterii Chinei și o slăbire a poziției SUA pe plan mondial.

3. Nemulțumirile a generații întregi, cu o remarcă specială pentru tineret, pentru polarizarea tot mai accentuată a bogăției la câteva state și faptul că 1645 de persoane dețin o putere economică mai marea decât o zecime de state mici și mijlocii, care ar putea scoate din sărăcie miliarde de persoane. Frustrarea justificată a tinerilor pentru numărul mic de locuri de muncă și în general pentru neputința asigurării unui standard de viață corespunzător. Mișcarea Occupy Wall Stret și "Generația Facebook" exprimă această stare de spirit.

4. Agravarea crizei alimentare și a apei potabile, deteriorarea condițiilor de educație și sănătate, care afectează peste un milion de persoane. Iar protecția mediului înconjurător este obstrucționată deschis ori ignorată de țările puternic industrializate, principalele vinovate de poluare și de alte surse de insecuritate ecologică.

5. Alocarea unor sume uriașe pentru înarmarea militară și explorarea spațiului cosmic, pentru cercetări și experimentarea de noi arme capabile să producă efecte greu de cuantificat în detrimentul satisfacerii nevoilor vitale ale omenirii.

6. Competiția acerbă a statelor puternice pentru asigurarea de noi resurse energetice și de materii prime, de promovare a intereselor economice prin asigurarea de noi piețe de desfacere.

7. Faptul că toate marile puteri și state industrializate nu reușesc să-și echilibreze balanța comercială și deficitul bugetar, care se află peste limita rezonabilă de 3 la sută în Uniunea Europeană, majoritatea având impresionante datorii publice, pe primul loc plasându-se chiar S.U.A.

8. Tentația refacerii unor alianțe și a recuperării unor teritorii naționale ajunse în anumite circumstanțe istorice în componența altor state. Recentele acțiuni agresive ale Rusiei în Ucraina, și anterior în Moldova (Transnistria). în Georgia (destrămarea statului național prin constituirea unor enclave proruse – Abhazia și Ossetia). Tatonarea reacției SUA și a NATO, prin asemenea acțiuni provocatoare. Există o opinie publică majoritară că statele occidentale nu se vor antrena într-un război cu Rusia din

această cauză, iar Crimeea și alte regiuni din estul Ucrainei vor fi definitiv acaparate de Rusia.

Această piatră de încercare asumată de Rusia reprezintă un examen delicat la care sunt supuse SUA și Uniunea Europeană, ca și opinia publică mondială.

9. Prezența tot mai activă a terorismului internațional și extinderea fenomenului crimei organizate complexe, forța pe care o constituie azi tehnologia informației și răspândirea fulminantă în rândul tineretului prin Internet, sistemele și rețelele informative de educație și socializare. Pe lângă rolul lor benefic, folosirea acestora în scopuri nocive poate altera într-o mare măsură climatul politic intern și internațional. Recrudescența mișcărilor și orientărilor de tip fascist-nazist și extremismul de dreapta și de stânga, xenofobia, rasismul etc. sunt alte cauze și surse generatoare de riscuri și amenințări grave

Potrivit unor opinii avizate, în actuala etapă a omenirii războaiele regionale sau mondiale se pot declanșa și câștiga sau pierde prin acțiunea altor arme decât cele militare. Una din aceste arme o reprezintă tehnologia informativă, care prin toate componentele sale și prin contribuția hackerilor poate câștiga bătălii fără a se trage un singur glonț.

Câteva avertizări ale O.N.U. și ale instituțiilor din structura sa le readucem în atenția tuturor, pentru că au girul celei mai mari și complexe organizații mondiale:

Programul pentru mediu al O.N.U. apreciază că după cel de al Doilea Război Mondial peste 90 la sută din conflictele armate majore au izbucnit în țări cu arii esențiale de biodiversitate, iar 80 la sută s-au desfășurat în mod direct într-o zonă critică.

Conform datelor publicate de Agenția Internațională pentru Energia Atomică "anual se înregistrează sute de cazuri de traficare de material nuclear de proveniență neidentificată. Specialiștii în domeniu susțin că oricând se poate produce un dezastru biologic de proporții, fie prin utilizarea unor asemenea arme într-un război, fie ca urmare a unui accident nuclear. Cazurile de la Kozlodui și Fukishima și altele sunt deosebit de edificatoare."

Într-un Raport al O.N.U. cuprinzând previziuni pe termen lung (finele anului 2100) se avertizează asupra mai multor factori de importanță majoră pentru omenire. Printre aceștia: degradarea continuă a mediului ambiant, în special din cauza poluării industriale, atrăgându-se atenția că anumite resurse esențiale precum petrolul se vor epuiza, potrivit experților, spre anul 2040, iar depozitele de gaze naturale se vor consuma până în anul 2070.

Posibilitățile de satisfacere a nevoilor alimentare ale omenirii vor scădea treptat, astfel încât nu se va mai putea asigura hrana unei populații care până în anul 2100 va crește la cca. 11 miliarde. De la o populație de 7

miliarde în 2011, se va ajunge la 9 miliarde în anul 2050 și la 10 miliarde în anul 2085.

Cumularea acestor realități prezente și perspectiva deteriorării într-o perspectivă de timp variabilă de 10, 25, 50 de ani obligă toți factorii responsabili (oameni politici și instituții guvernamentale, interne și internaționale) la o analiză pertinentă și la luarea unor decizii de acțiune concertată pentru identificarea cât mai rapid posibil a unor măsuri și acțiuni, menite să prevină materializarea acestei evoluții, care, inevitabil, pune sub semnul întrebării pacea și securitatea internațională cu derapajul final: un nou război mondial, și pe cale de consecință, dispariția omenirii.

Aceasta este alegerea pe care acum comunitatea internațională trebuie să o opereze. Pace sau Război. Progres sau Regres. Construcție sau distrugerea iremediabilă.

Astăzi se dovedește că sloganul preferat al fostului premier canadian Pierre Elliott Trudeau "Si vis pacem, para bellum" (dacă vrei pace, pregătește-te de război), are un profund caracter instigator, nociv și reprezintă în fapt un îndemn la pregătiri de război. Căci, este illogic și irațional să crezi că alocând sume tot mai mari pentru o înarmare, care devine din ce în ce mai sofisticată, te comporți ca un om, un guvern, un stat pacifist. Dimpotrivă ai nevoie de un pretext, o motivare pentru justificarea fondurilor alocate în continuă creștere.

Mircea Manea

PROBLEMA BASARABIEI ÎN DISCUȚIILE ROMÂNNO-SOVIETICE DIN TIMPUL RĂZBOIULUI RECE (II)

O amplă campanie de derusificare

Noul curs, menit în primul rând a câștiga opinia publică, a avut ca element esențial declanșarea unei ample campanii de derusificare și de înlăturare a „dovezilor de supunere excesivă” față de influența sovietică. Limba rusă, care fusese un obiect de studiu obligatoriu în toate școlile, va deveni una din limbile la alegere, alături de engleză, franceză, germană, spaniolă, conform ședinței Biroului Politic a CC al PMR din 30 august 1963.

În același an, au fost închise sau reprofileate unele instituții create între 1946 și 1948. Astfel, Institutul „Maxim Gorki”, înființat în 1948, pentru a pregăti profesori de limba și literatura rusă, a devenit Facultatea de Slavistică în cadrul Institutului de Limbi Străine. Muzeul româno-rus a fost închis, angajații lui completând colectivul Institutului de Istorie Universală „Nicolae Iorga” și alte instituții de cultură. Au fost, de asemenea, desființate Institutul de Studii Româno-Sovietice (15 septembrie 1963), și Editura „Cartea Rusă”, care a devenit Editura pentru Literatură Universală. Totodată, și-au încetat activitatea „Analele româno-sovietice” și revista **Timpuri Noi**. În relațiile culturale s-a introdus regimul reciprocității, astfel că începând din anul 1963 a fost redus spațiul acordat diverselor producții sovietice în presă, radioteleviziune și edituri.

Din august 1963, se renunță la bruierea emisiunilor radiofonice ale posturilor „Europa Liberă”, „Vocea Americii”, BBC și Radio France. Multe străzi, orașe, clădiri și instituții au primit denumiri românești în locul celor rusești. Orașul Stalin a redenumit Brașov. Au fost scoase de sub interdicție lucrările lui N. Iorga, ca și piesele lui Eugen Ionesco.

Ceva mai târziu, în 1964, a fost desființată și Asociația Română pentru Strângerea Legăturilor cu Uniunea Sovietică (ARLUS). Această asociație a fost un element cheie în eforturile sovietice de subminare a Guvernului de la București, iar Moscova s-a străduit puternic, uneori cu disperare, să revigoreze ARLUS, organizație care aducea reprezentanți sovietici în contact cu elitele românești de aceeași orientare.

Schimbările culturale cu țările din Vest se reiau și se intensifică. Începe, totodată, editarea în România a unor lucrări literare și științifice

reprezentative din Occident. Scrieri care priveau într-un fel sau altul perioada stalinistă sau procesul destalinizării au rămas totuși interzise.

În cadrul acestei campanii de restituire spirituală s-a urmărit reabilitarea vechilor noțiuni de patrie și patriotism, curățându-le de sovietism și internaționalism, restituind „multe din valorile ostracizate după 1948”. Principalul instrument folosit în acest scop a fost istoria, care cunoaște o perioadă de antislavism, de redescoperire a originii latine, de diminuare la proporțiile reale a rolului rușilor în trecutul istoric al țării.

În perioada următoare, conducerea de la Moscova va reproșa în mai multe rânduri liderilor români că au declanșat campania de derusificare a țării. În discuțiile purtate în iulie 1964, cu o delegație română, condusă de primul ministru Ion Gh. Maurer, N. Hrușciiov a pretins că noua linie politică a autorităților de la București nu era „un simplu act”, ci „o manifestare antirusă”: „Dacă nu aveți nevoie de prietenie, faceți cum vreți. Sau cu strada Pușkin. A fost o asemenea stradă, acum i-ați schimbat numele. Dv. înțelegeți doar ce înseamnă schimbarea numelui unor străzi care înainte purtau nume rusești?”.

Începe războiul secret dintre serviciile de informații românești și cele ale Pactului de la Varșovia

Între timp, relațiile politice româno-sovietice cunosc o deteriorare continuă. Apar semnele unui război ascuns între serviciile de informații românești și cele ale aliaților din Pactul de la Varșovia, în principal sovietice. În mod gradual, Bucureștiul ia măsuri pentru limitarea controlului sovietic în serviciul de informații și în armată. 1961 a fost ultimul an în care serviciul de Securitate și-a trimis agenții de informații, pentru instruire, la Institutul Felix Dzerjinsky al KGB de la Moscova. Ofițerii Securității care urmaseră anterior cursurile de instruire KGB erau acum „obligați să urmeze cursuri de reciclare în țară”. Măsuri similare au fost luate și în cadrul armatei române, punându-se capăt instruirii ofițerilor superiori la instituțiile militare sovietice¹.

În prima parte a anului 1962, liderul comunist român Gheorghe Gheorghiu-Dej a ordonat crearea unui mic “nucleu” de ofițeri de contraspionaj și contrainformații, care trebuiau să descopere agenții și rețelele sovietice. Existența acestei structuri a fost ținută secretă chiar și în

¹ Spre comparație, ofițerii cehoslovaci au urmat cursurile academiilor și institutelor sovietice, până la destrămarea URSS (1991), iar cei polonezi și maghiari au continuat pregătirea în instituțiile rusești până în anul 1993 (Vezi Larry E. Watts, *op. cit.*, p. 213).

cadrul Direcției de contrainformații a Securității. La jumătatea anului 1962, N. S. Hrușciov a efectuat o vizită în România, încercând să o aducă „pe linie”. Liderul sovietic s-a confruntat însă cu și mai multe divergențe în ceea ce privește colaborarea instituțională și politica externă. Partea română a reproșat recrutarea, în continuare, de agenți de către KGB și GRU pe teritoriul României. Gh. Gheorghiu-Dej a explicat faptul că, dacă operațiunile de recrutare întreprinse de serviciile de spionaj sovietice se justificau în perioada în care victoriile socialiste ale României era amenințate de „reații dure”, în perioada 1940-1950, în situația actuală, beneficiind de „puterea poporului” și de „organismele de combatere a reacțiilor” care funcționează corespunzător, astfel de operațiuni și structuri nu își mai găsesc rostul. Hrușciov a reacționat în aceeași manieră grobiană, ca și în alte ocazii, acuzând conducerea României că este „irațională, egoistă și plină de sine”.

După plecarea lui Hrușciov, Gheorghiu-Dej dezvăluia în fața Comitetului Central al PCR, unele aspecte privind comportamentul intolerabil al ofițerilor de informații sovietici pe teritoriul României, ceea ce indica – în opinia sa – preferința Moscovei pentru o „relație între stăpân și sclav”. Liderul român aprecia că „această situație trebuie să înceteze”. Ca urmare, șeful Securității și al Ministerului de Interne, Alexandru Drăghici i-a informat pe consultanții sovietici pe probleme de informații, care rămăseseră în România, despre faptul că prezența lor „nu mai era necesară”, invitându-i practic să se retragă. În scurt timp au apărut în presa internațională știri despre purificarea aparatului de stat din România, împreună cu criticile sovietice legate de „semnele naționalismului românesc”².

În condițiile în care Moscova încerca să „împiedice” procesul de eliberare a României de sub mecanismele de control sovietice, în prima jumătate a anului 1963, Gheorghiu-Dej a autorizat transformarea „nucleului” mai sus menționat într-o mică unitate, în cadrul Direcției de contraspionaj. Această unitate avea sarcini de identificare a agenților și rețelelor sovietice, precum și de combatere a activității acestora pe teritoriul României. Cunoscută inițial sub denumirea de „Biroul Țărilor Socialiste”, unitatea respectivă s-a transformat ulterior într-o structură specializată pentru Serviciile de Informații Socialiste sau „Unitatea anti-KGB”, cum mai era denumită. Prin specificul obiectivelor sale, unitatea a devenit principala țintă

² „The Times”, 27 iunie 1963.

a spionajului sovietic³. Biroul monitoriza activitățile și contactele personalului de la ambasada sovietică și desfășura operațiuni de supraveghere asupra persoanelor aflate în atenția rezidenței KGB din România, concentrându-se în această perioadă de început pe foștii cominterniști și pe veteranii războiului civil spaniol care, „fără excepție”, fuseseră inițial recrutați și instruiți ca agenți de informații sovietici. Bucureștiul a întreprins primele acțiuni directe de închidere a rețelelor KGB și GRU.

În iunie 1963, secretarul CC al PCUS Nikolai Podgornii, însoțit de generalul Aleksei Epișev au venit la București în încercarea de a „înmuia” poziția guvernanților români. Ambii au fost surprinși de unitatea dintre liderii partidului și cei din instituțiile de stat, cuprinzând spectrul militar, politic și economic. După ce misiunea Podgornii- Epișev a eșuat, Moscova și-a retras și ultimii doi consilieri din țară.

După 1963, colaborarea și schimbul de informații dintre serviciile de informații românești și cele ale Pactului de la Varșovia devin tot mai slabe. De altfel, în pofida unor legende create în timp, momentele de reală colaborare între Securitate și organismele similare din URSS sau din alte țări socialiste, în materie de spionaj și de contraspionaj, au fost sporadice și precare.

„Planul Valev”

La puțin timp, sovieticii au lansat „Planul Valev”, care a fost expus pe larg de Nikita Sergheevici Hrușciiov în revista cu circuit internațional „Komunist”, în numărul din august al anului 1963. Acest plan era expresia unui program al sovieticilor, prin care urmăreau să transforme CAER-ul într-un organism economic suprastatal printr-o divizare și specializare radicală a țărilor membre în ceea ce privește profilul economic al acestora. În esență, sovieticii urmăreau să impună țărilor din nordul sistemului socialist un profil axat pe producția industrială, iar țărilor din sud le-au rezervat doar rolul de furnizor de materii prime și produse agricole.

În februarie 1964, sovieticii au publicat în detalii „Planul Valev”, vizând realizarea unui „Complex economic interstatal” în zona Dunării de Jos, complex care urma să cuprindă 12.000 kmp din Uniunea Sovietică, 100.000 kmp din sud-estul României și 38.000 kmp din nordul Bulgariei.

³ Unitatea era cunoscută oficial doar prin denumirea sa de unitate militară secretă : U.M. 0920/A, din 1969 până în 1978, și U.M. 01 10 după aceea.

Planul a fost publicat sub semnătura lui E.B. Valev (de la care a rămas și denumirea planului), un geograf sovietic de origine bulgară. Prin „complexul” închipuit de Valev țara noastră ar fi pierdut astfel 42% din teritoriul său.

Planul lui Valev a stârnit vii reacții din partea unor oameni de știință și cultură români, care de această dată se aflau la „unison”, cu poziția conducerii de partid. Aceasta a perceput așa-zisul „plan Valev” „ca o tentativă sovietică de dezmembrare mascată a României și de subordonare a țării față de «marele frate sovietic»”. La indicația lui Gheorghe Gheorghiu-Dej, în numărul din 12 iunie 1964 al revistei „*Viața Economică*”, redactorul șef al acestei publicații, prof. Costin Murgescu a publicat editorialul „Concepții potrivnice principiilor de bază ale relațiilor economice din țările socialiste” pe marginea inițiativelor lui Valev. Eminentul om de știință român aprecia planul „Valev” ca o „încercare de dezmembrare a economiei naționale și a teritoriului național” al țării. Totodată, el era calificat drept mijloc pentru „lichidarea statului român și a națiunii române”. Concluzia editorialului era că Valev încearcă „să umble cu creionul său pe harta patriei noastre” și acest lucru este de neacceptat.

Controversele pe tema „Planului Valev” vor reveni în discuțiile româno-sovietice din perioada următoare, mai ales după ce O. Bogomolov, unul din specialiștii sovietici de frunte în afacerile CAER, a criticat în „Izvestia” abordarea profesorului Valev” ca „una fundamental greșită” și în afara liniei oficiale de strângere a relațiilor economice cu „țările frățești”. Este relevant că, în fața unor asemenea argumente, la convorbirile pe care delegația română condusă de Ion Gheorghe Maurer le-a avut la Kremlin, între 7 și 14 iulie 1964, cu delegația sovietică, condusă de N. Podgornîi, partea sovietică a urmărit să estompeze semnificațiile „cazului Valev”, reproșând părții române că acordase o atenție ieșită din comun unui articol scris de, „un nebun” (!). Discuțiile s-au purtat atunci într-o atmosferă extrem de tensionată, reprezentanții Moscovei acuzând deschis conducerea română de „antisovietism”.

Pentru descurajarea românilor în chestiunea Basarabiei, sovieticii încep să alimenteze spectrul reînvierii revizionismului maghiar

La adâncirea disensiunilor româno-sovietice au contribuit și animozitățile personale dintre Gh. Gheorghiu-Dej și N.S. Hrușciiov care, la

un moment dat, intenționa chiar să-l înlocuiască pe liderul de la București cu unul dintre „moscoviții” săi devotați, Emil Bodnăraș sau Petre Borilă.

Încă din vara anului 1963, la Budapesta se colportau (nu întâmplător) zvonuri că frontiera româno-ungară ar putea fi revizuită în favoarea Ungariei. Din acest motiv, Dej a fost singurul șef de partid comunist din Europa de Est care nu a participat la festivitatea organizată la 17 aprilie 1964 la Moscova, cu prilejul celei de a 70-a aniversări a lui Hrușciiov. El i-a trimis pe Ion Gh. Maurer și Chivu Stoica.

Odată cu noul curs imprimat de București politiciii sale față de Moscova, spectrul reînvierii revizionismului maghiar a început să fie alimentat în mod abil de Kremlin, în scopul descurajării oricăror revendicări românești în legătură cu Basarabia, Bucovina și Ținutul Herța. Cu intensități mai mari sau mai mici în diferite momente, această amenințare a fost un motiv real de îngrijorare pentru liderii de la București care, temându-se să nu-și piardă puterea, au reacționat adesea în sensul punerii în discuție a Basarabiei, „cu scopul de a reaminti Uniunii Sovietice că, fiind o putere care stăpânește ea însăși un teritoriu românesc locuit de o numeroasă populație românească, nu prea are dreptul moral să acționeze ca un judecător în chestiunea minorității maghiare din România”.

Promovarea „Planului Valev”, în care România era redusă la o colonie agrară, publicarea memoriilor amiralului Horthy la Moscova și încurajarea de către sovietici a tendințelor naționaliste maghiare în direcția Transilvaniei au fost gesturi politice pe care Bucureștiul le-a resimțit vădit ostile. În acest context, vechile stereotipuri anti-ruse au revenit la ordinea zilei, iar problema graniței estice a României începe să fie pusă pe tapet, într-un mod oarecum surprinzător pentru o ordine atât de rigidă precum cea a blocului comunist.

Relațiile apropiate cu China – esențiale pentru ca liderii comuniști români să pună problema basarabeană în discuțiile cu sovieticii

Factorul care a permis Bucureștiului să se distanțeze de Moscova cu mai puțină teamă de reacția acesteia a fost schisma chineză, ostilitatea fățișă declanșată între atotputernica Uniune Sovietică și China comunistă, după ce, în octombrie 1961, Chou En-lai, șeful delegației Beijingului, a părăsit lucrările Congresului al XXII-lea al PCUS din cauza atitudinii brutale a lui Hrușciiov față de comuniștii din Albania.

Evoluția graduală a apropierii româno-chineze a fost marcată de schimbul a numeroase delegații economice și politice în anii 1962-1963. Aceste contacte au fost pregătite încă de la începutul anilor '60, când s-au pus bazele schimbului de informații și chiar a unei colaborări operative între serviciile speciale românești și cele chineze în scopul unor aranjamente politice, care au fost antamate de Emil Bodnăraș și Kang-Sheng (șeful serviciilor secrete și de securitate chineze). Cei doi fuseseră colegi la școala de agenți a OGPU (GRU) de la Moscova, în anii 1934-1935 și își aduseseră o contribuție importantă la susținerea intereselor Kremlinului în perioada care a urmat. Numai că în 1964, țările lor, China și România, unde comunismul „ieșise victorios”, regimurile pe care le serveau evoluau spre o necesară și chiar inevitabilă „direcție proprie”, adică spre „emanciparea” de sub tutela paternalistă a Moscovei. Prin acest canal informativ al lui Bodnăraș, guvernul comunist de la București a realizat primele contacte și întâlniri cu chinezii.

Relația tot mai apropiată dintre București și Beijing în această perioadă, trebuie înțeleasă din perspectiva susținerii reciproce a unor interese pe plan internațional. China a sprijinit Bucureștiul, încurajându-i „decizia de a nu ceda în fața presiunilor sovietice” pe parcursul următoarelor trei decenii, în timp ce România s-a opus cu fermitate excluderii Chinei din sânul comunității statelor socialiste și a îndemnat-o să își asume pe plan internațional un rol care să consolideze poziția ambelor țări în fața Moscovei. Bucureștiul a dat cea mai grea lovitură strategiei Moscovei de a izola China prin demersurile întreprinse în Occident în numele Beijingului.

În anul 1963 România semnează un nou tratat comercial cu China, dar nu reînnoiește acordul cu URSS, care prevedea baze pentru submarinele sovietice la Mangalia și instalații militare în Insula Șerpilor. În același an, conducerea de la București nu a susținut cererea Republicii Populare Mongole de admitere în Tratatul de la Varșovia, în spatele căreia stădea interesul vădit al Kremlinului de a-și consolida pozițiile geostrategice în disputa cu China Populară.

(Va urma)

Ion Constantin

SECRETUL LUI POLICHINELLE: CE SE ASCUNDE ÎN SPATELE DISPUTEI SUA – RUSIA?

După declanșarea crizei ucrainene, politicieni, ziariști și politologi, care mai de care mai renumiți sau titrați, vor să lase impresia că încearcă să afle care este cauza deteriorării continue a relațiilor dintre Washington și Moscova. Mulți dintre aceștia susțin chiar – în opinia noastră, îndreptățit – că între Occident și Rusia s-a instaurat un nou Război Rece.

Astfel, în ultima zi a anului care s-a încheiat, într-un editorial publicat de Bloomberg, ziaristul american Josh Rogin - expert în problematica securității naționale și de politică externă, relevă că un oficial cu rang înalt din cadrul Administrației Obama i-a relatat, bineînțeles în exclusivitate, că în cadrul Consiliului de Securitate Națională al Statelor Unite a fost finalizată o revizuire profundă și cuprinzătoare a politicii americane față de Rusia. În acest proces, pe lângă reprezentanți ai Departamentului de Stat și Departamentului Apărării, au fost implicați și specialiști din mai multe agenții federale cu competențe și expertiză în acest domeniu. Conform sursei citate, concluzia acestei analize, care a presupus *„zeci de întâlniri la nivel de experți”*, a fost: *„Este prematură o nouă resetare a relațiilor cu Rusia, până când nu se stabilește ce vor de fapt rușii”*.

Parcă și vedem ferestrele luminate până târziu în noapte de la birourile ministerelor și agențiilor federale din capitala americană, cohortele de spioni occidentali care se furișează pe lângă zidurile Kremlinului și roiurile de sateliți americani brăzdând cerul de deasupra Moscovei. Toate acestea într-un efort gigantic de a încerca să afle secretul din spatele acțiunilor Federației Ruse.

Numai că tuturor le-a turtit fesul președintele rus Vladimir Putin, în mesajul său de Anul Nou în care acesta a afirmat: *„Rusia și Statele Unite au responsabilități comune în asigurarea păcii și stabilității la nivel global, precum și un rol unic de a face față provocărilor și amenințărilor internaționale”*.

Prin urmare, acesta este marele secret căutat cu prefăcută sârguință la Washington și nu numai. Cu alte cuvinte, rușii consideră că trebuie să li se facă și lor loc la masa de la care marea putere hegenomică globală – Statele Unite, decide în zilele noastre soarta lumii (altfel spus „*pacea și stabilitatea la nivel global*”).

La rândul său, președintele american Barack Obama este și el un expert în turtirea fesurilor celor care, atât de la Moscova, cât și din alte capitale ale lumii, încearcă cu aceeași prefăcută stăruință să descifreze „tainele” poziției reale a Statelor Unite față de Rusia. În cadrul unei conferințe de presă ținută împreună cu primul ministru olandez Mark Rutte, la sfârșitul lunii martie 2014, la Amsterdam, președintele Barack Obama a fost întrebat de un ziarist dacă, în împrejurările crizei ucrainene, era de acord cu evaluarea făcută de contracandidatul său Mitt Romney din timpul campaniei prezidențiale din 2012, conform căreia Rusia este cel mai mare adversar geopolitic al Americii.

Șeful statului american a răspuns negativ, dar a ținut să precizeze: „*Rusia este o putere regională care amenință pe unii din vecinii săi, dar nu pentru că este puternică, ci din cauza slăbiciunii*”. În opinia acestuia, acțiunile Rusiei constituie o problemă, dar nu din categoria celor care îngrijorează în cel mai înalt grad Statele Unite. „*Rusia nu reprezintă o amenințare de primă mărime la adresa Statelor Unite. Sunt în continuare mult mai îngrijorat de securitatea noastră națională prin perspectiva unei posibile folosiri de arme nucleare în Manhattan*”, a mai declarat atunci, nu fără ironie, Barack Obama.

Cele două cuvinte („*putere regională*”) au fost considerate o adevărată palmă pe obrazul lui Vladimir Putin, deoarece exprimă esența contradicțiilor care au marcat în ultimii ani relațiile Federației Ruse cu Statele Unite. Este vorba de discrepanța dintre statutul real al actualei Rusii – de putere regională și aspirațiile nejustificate ale actualei conduceri de la Kremlin de a se erija în postura de superputere globală, similară celei deținute de fosta URSS.

Desigur, mulți se vor grăbi să ne atragă atenția asupra potențialului arsenalului nuclear pe care-l mai deține încă Rusia. Acestora le răspundem însă că statutul de superputere globală, pe lângă forța armelor mai presupune,

cel puțin, o economie puternică și stabilă, un regim politic și social atractiv pentru statele din vecinătatea apropiată, precum și, nu în ultimul rând, un nivel de trai al propriilor cetățeni printre cele mai înalte din lume.

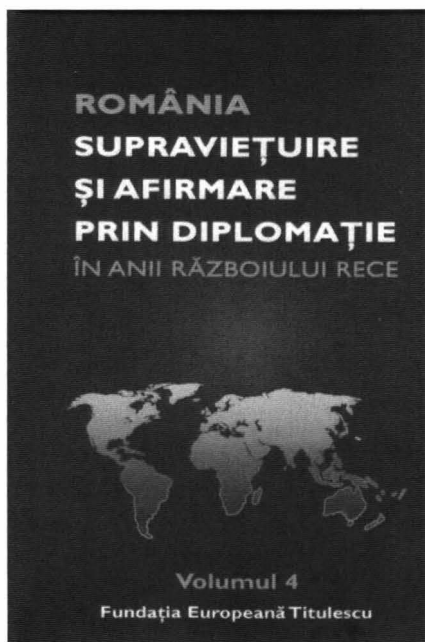
Care este realitatea din acest punct de vedere? Apariția și perfecționarea noilor sisteme de scuturi de apărare antirachetă (amplasate deocamdată în Europa de Est, Oceanul Pacific, dar mai ales pe navele de tip *Aegis*, din dotarea flotei militare americane), sunt pe cale să facă inofensiv arsenalul nuclear strategic al Rusiei. Din punct de vedere economic, deși a cunoscut o creștere considerabilă în ultimul deceniu, PIB-ul Rusiei, în valoare absolută, este similar cu cel al Italiei, iar același indicator economic per locuitor plasează nivelul de trai al rușilor din zilele noastre, la cel al portughezilor din anul 1989. Dar cel mai grav este faptul că economia rusă și creșterea ei se bazează exclusiv pe exportul de resurse energetice, iar perspectivele de a depăși statutul de petrostat sunt aproape nule. Prin urmare stabilitatea politică, economică și socială a Rusiei este cronic dependentă de evoluția prețului mondial al țițeiului. Iar cine controlează evoluția acestui preț, este un secret pe care-l cunoaște toată lumea, respectiv un alt Secret al lui Polichinelle.

Alexandru B.

ARHIVA PERISCOPULUI:

**1968: ROMÂNIA LA PORȚILE INSTITUȚIILOR
FINANCIARE INTERNAȚIONALE
(Ceaușescu în dialog cu Robert McNamara)**

*La finele anului 2014 a ieșit de sub tipar volumul 4 al lucrării enciclopedice **România: Supraviețuire și afirmare prin diplomație în anii Războiului Rece**, care încheie primul ciclu al unui amplu proiect editorial girat de Fundația Europeană Titulescu. Potrivit precizărilor coordonatorului acestei lucrări monumentale, ambasadorul **Nicolae Ecobescu**, noul volum “este ancorat în exclusivitate pe terenul diplomației multilaterale, la nivel regional și universal”.*

Primul palier se referă la Securitatea europeană și importanța sa strategică pentru România, cuprinzând în timp perioada dintre 6 iulie 1966 (Declarația de la București) și 1 august 1975 (Actul final de la Helsinki). Al doilea palier este consacrat Organizației Națiunilor Unite și activităților României după ce a devenit membru al acestui for mondial (14 decembrie 1955).

Volumul cuprinde, de asemenea, importante documente de arhivă, stenograme și luări de poziție care permit cititorului să se informeze direct de la surse asupra activităților și inițiativelor liderilor politici de atunci ai României în diverse chestiuni de interes general.

Pentru acest număr, am ales pentru cititorii revistei “Periscop” stenograma convorbirii, din iulie 1968, dintre Nicolae Ceaușescu și Robert McNamara, care deținea funcția de președinte al Băncii Mondiale (BIRD), reprodusă din volumul menționat mai sus (pp. 429-441). Lăsăm deschisă cititorilor noștri posibilitatea de a aprecia singuri relevanța acestui document pentru ceea ce reprezenta atunci și dorea să devină în perspectivă România deceniului al șaptelea al secolului trecut (I. P.).

STENOGRAMA

CONVORBIRII DINTRE PREȘEDINTELE NICOLAE CEAUȘESCU
ȘI ROBERT MCNAMARA, PREȘEDINTELE BĂNCII
INTERNAȚIONALE PENTRU RECONSTRUCȚIE ȘI
DEZVOLTARE
- 4 IULIE 1968-

Audiența a început la ora 9.00.

Nicolae Ceaușescu: Cum vă simțiți în România?

Robert McNamara: Îmi place foarte mult. Este prima mea vizită în România și îmi pare foarte rău că nu pot să rămân un timp mai îndelungat. Toată lumea de peste graniță cunoaște mănăstirile dvs. din Moldova și eu aș fi foarte bucuros dacă aș putea să le vizitez.

Nicolae Ceaușescu: Sunt monumente interesante.

Robert McNamara: În special, mă gândesc la frescele vechi care sunt pe exteriorul bisericilor.

Nicolae Ceaușescu: Puteți veni pentru o perioadă mai lungă.

Robert McNamara: Aștept o asemenea posibilitate, o asemenea ocazie.

Nicolae Ceaușescu: Vă place vânătoarea?

Robert McNamara: Nu. Însă, schiez și pescuiesc.

Nicolae Ceaușescu: La schi se poate veni, dar numai iarna. La pescuit, se poate veni.

Robert McNamara: Aș dori, de asemenea, să vin să vizitez din nou țara dvs. pentru a vedea acest mare combinat metalurgic pe care l-ați construit pe malul Dunării, la Galați.

Nicolae Ceaușescu: Combinatul a și început să intre în funcțiune.

Robert McNamara: Când va fi terminat, cât va da producția completă?

Nicolae Ceaușescu: Prima parte va fi în 1969-1970, când va da 2,5 milioane tone oțel, însa acum ne gândim să-l ducem la 5 milioane și vom ajunge aici prin 1973.

Robert McNamara: Aveți un plan destul de mare în legătură cu acest combinat.

Nicolae Ceaușescu: Da. În 1975, vrem să ajungem la vreo 10 milioane tone de oțel.

Robert McNamara: În întreaga țară?

Nicolae Ceaușescu: Da. Pe țară.

Robert McNamara: De unde primiți minereu de fier?

Nicolae Ceaușescu: O parte îl avem în țară și mai luăm și din Uniunea Sovietică, din India și din alte părți. Sigur, avem un program de dezvoltare destul de mare. Uneori, însă, avem greutăți datorate Statelor Unite.

Robert McNamara: Aveți în vedere faptul că nu exportați utilaje?

Nicolae Ceaușescu: Da. Ne referim la unele probleme pe care le discutăm de mult, cum ar fi cauciucul, apoi în domeniul atomic, dar până la urmă sperăm să le rezolvăm într-un fel.

Robert McNamara: Eu cred că va fi și în folosul României și în folosul Statelor Unite dacă se va spori comerțul între aceste două țări.

Care sunt planurile dvs. în legătură cu agricultura? Din câte am înțeles, intenționați să extindeți producția agricolă?

Nicolae Ceaușescu: Preocuparea noastră principală este de a realiza un volum mare de irigații - 3 milioane de hectare, pentru că avem perioade foarte dese de secetă. Anul trecut, aproape 3 luni de zile, n-am avut deloc precipitații. De aceea, dorim ca până în 1975 să ajungem la 3 milioane de hectare irigate.

Robert McNamara: Câte hectare aveți irigate în prezent?

Nicolae Ceaușescu: Acum avem 500.000 ha. Până în 1970, avem în program să ajungem la aproximativ un milion de hectare și lucrăm acum la un program pe care vrem să-l terminăm până la sfârșitul acestui an, pentru ca să începem de anul viitor pregătirile pentru a iriga încă 2 milioane hectare.

Sigur, trebuie să depunem eforturi mari, dar noi credem că vom putea realiza acest program.

Robert McNamara: Ce se cultivă pe aceste terenuri?

Nicolae Ceaușescu: Grâu, porumb, floarea soarelui, furaje și, pe anumite suprafețe, legume.

Robert McNamara: Folosiți îngrășăminte chimice pe terenurile dvs.?

Nicolae Ceaușescu: În 1970, când vor da producție toate combinatele care sunt acum în construcție, vom avea 175 kg îngrășăminte pe hectar.

Robert McNamara: Tocmai doream să vă întreb dacă veți produce propriile dvs. îngrășăminte?

Nicolae Ceaușescu: Așa avem în gând, să producem tot. Acum nu importăm nimic și, probabil, până în 1975, vom ajunge până la 200 kg îngrășământ pe

hectar. Deci, cam acesta este planul în agricultură. Sigur, la aceasta se adaugă semințele și celelalte măsuri.

Robert McNamara: Care va fi ritmul de creștere, de dezvoltare a agriculturii în condițiile când veți folosi și irigațiile și îngrășămintele de care vorbiți?

Nicolae Ceaușescu: Ritmul pe primii doi ani ai cincinalului, 1966 și 1967, a fost de 7%. Probabil, anul acesta vom avea puțin de suferit din cauza secetei, însă ritmul va fi tot cam în jur de 7%. Este un ritm destul de mare.

Robert McNamara: Unde sunt terenurile irigate? Sunt în partea de Sud a Carpaților, adică sunt irigate din Dunăre?

Nicolae Ceaușescu: Da. Însă vrem să folosim și râurile interioare.

Robert McNamara: Cu toate aceste râuri pe care dvs. le aveți, probabil că aveți și planuri de dezvoltare a producției de energie?

Nicolae Ceaușescu: Avem și planuri, și avem și în construcție o hidrocentrală de 500 de MW.

Robert McNamara: În comparație cu acest ritm de 7% în domeniul agriculturii, care este ritmul de creștere în domeniul industriei?

Nicolae Ceaușescu: Industria merge acum cu un ritm de peste 12%. Probabil, pe baza măsurilor pe care le-am luat ca să recuperăm unele deficiențe în acest an din agricultură, o să realizăm 12,5% pe tot cincinalul, adică pe 5 ani. Considerăm că este un ritm bun.

Robert McNamara: Da. Aș spune într-adevăr că este un ritm bun.

Nicolae Ceaușescu: Iar venitul național crește cam cu 8-9%. De asemenea, considerăm că este bun.

Robert McNamara: Da. Într-adevăr, este foarte bun și acest ritm. Care este ritmul de creștere a populației?

Nicolae Ceaușescu: O perioadă a fost destul de scăzut. Acum doi ani am luat unele măsuri mai serioase și am ajuns în jur de 27-29 la mie. Însă ritmul va mai scădea pentru că aceasta a fost perioada în urma măsurilor luate.

Robert McNamara: Pentru toată această dezvoltare, de 12% în industrie și 7% în agricultură, pentru toate aceste irigații, îngrășăminte, de unde aveți capitalul necesar? Aveți posibilitatea ca din propriile dvs. resurse să dați o parte atât de însemnată pentru dezvoltare?

Nicolae Ceaușescu: Acum dăm peste 30% din venitul național pentru acumulare, pentru investiții.

Robert McNamara: Este un procent foarte mare.

Nicolae Ceaușescu: Facem un efort mare. Mi se pare că, în afară de România, numai Japonia are un procent mai mare și, sigur, în continuare baza o punem tot pe acordarea unei părți mai mari din venitul național pentru investiții. Propriu-zis, credite nu am luat până acum; în afară de credite comerciale. Însă, în viitor, o să ne gândim la ceva credite, deși cu creditele este și un avantaj și un dezavantaj. În orice caz, creditele sunt bune dacă sunt folosite pentru dezvoltarea economiei, nu pentru scopuri de consum sau militare. În aceste cazuri, nu sunt bune.

Robert McNamara: Aceasta ar fi ca și când ai folosi stupefiante.

Nicolae Ceaușescu: Sigur, ritmul acesta înalt de investiții ne impune să menținem o creștere mai ponderată a nivelului de trai. Totuși, în cincinalul acesta, avem o creștere a veniturilor salariaților cam de 5% anual, iar la țărănime chiar ceva mai mult. Așa că, deși într-un ritm mai lent, totuși există o creștere continuă a veniturilor și aceasta creează și încredere și face ca oamenii să muncească pentru a realiza ceea ce ne propunem.

Robert McNamara: Eu cred că, având o asemenea creștere de 12%, oamenii pot să vadă în mod concret, să simtă partea care le revine și, desigur, într-o asemenea situație, nu pot decât să privească cu încredere spre viitor.

Nicolae Ceaușescu: Greutăți mari avem cu locuințele. Deși construim relativ mult, totuși nu reușim să satisfacem cerințele. Acum studiem posibilitatea de a construi ceva locuințe mai ieftine, pentru a avea un volum mai mare, ca să satisfacem cerințele. Dar preocupările acestea sunt cam peste tot.

Robert McNamara: Ce faceți în domeniul învățământului?

Nicolae Ceaușescu: Începând de anul viitor, trecem la învățământul obligatoriu de 10 ani pentru tot tineretul. Acum avem învățământ obligatoriu de 8 ani. În general, întregul învățământ este gratuit și aproape 60% din studenți primesc bursă. Deci, toți copiii au condiții de a învăța. În liceu avem un procent destul de mare, aproape 30% din numărul copiilor. În ceea ce privește studenții, avem cca. 70-80 de studenți la 1000 de locuitori. Suntem printre țările mijlocii din lume în ceea ce privește numărul de studenți la 1000 de locuitori. În general facem eforturi mari pentru învățământ.

Robert McNamara: Ați spus că în licee aveți un procent de 30%. Dar cam ce procentaj din numărul tinerilor de vârstă universitară sunt în universități?

Nicolae Ceaușescu: Cam 12—15%.

Robert McNamara: Sunt impresionat de ritmul de creștere a economiei țării dvs. și mai ales de procentajul înalt, mare pe care îl dați din venitul național

investițiilor, aceasta, după părerea mea, creând o foarte bună bază, pentru dezvoltarea în viitor a țării dvs.

Nicolae Ceaușescu: Noi am pornit de la un nivel slab de dezvoltare și vrem ca decalajul acesta să-l facem să fie cât mai mic și într-o perioadă cât mai scurtă. În, învățământ, de exemplu, aveam în 1948 cam 65% din populație care nu știa carte. Așa că, în judecarea faptelor, trebuie văzut într-adevăr stadiul de la care am pornit. Dar acum suntem deja într-o perioadă în care putem vedea și rezultatele acestui efort.

Robert McNamara: Astăzi ce procentaj de populație este analfabetă?

Nicolae Ceaușescu: Propriu zis, aproape nu mai avem analfabeți. Mai sunt bătrâni care n-au mai putut să învețe și oameni bolnavi. Efectiv, cuprindem întregul tineret în învățământ.

Robert McNamara: Țara dvs. dorește să-și lărgească comerțul de export. În acest caz, în ce direcție, în ce domeniu se face acest lucru, ca să se mărească exportul?

Nicolae Ceaușescu: Dorim să-l mărim și chiar facem eforturi să-l mărim. O parte încă importantă la export o constituie produsele alimentare. Urmează produse ale industriei ușoare, de îmbrăcăminte, textile, produse ale industriei forestiere, mobile, construcții de mașini. Construcțiile de mașini se dezvoltă în ultimul timp într-un ritm destul de bun. Vrem în perspectivă să dezvoltăm economia într-un ritm și mai rapid. Am început să ne preocupăm mai serios de electronică. Suntem în tratative și cu francezii, cu englezii să facem cooperare. Am încercat și cu SUA, dar a fost mai greu.

Robert McNamara: Statele Unite întâmpină acum dificultăți deosebit de mari în problema aceasta, deoarece nu pot să obțină aprobare din partea Congresului pentru comerțul cu țările din Europa Răsăriteană. Presupun însă că această situație se va schimba. Ultimii noștri președinți, Kennedy și Johnson, au făcut recomandări deosebite în vederea sporirii comerțului SUA cu țările est-europene și sunt convins că viitorul președinte, oricine va fi acesta, va continua această politică iar, pe de altă parte, oamenii de la noi din țară devin tot mai conștienți de faptul că este necesar să se sporească acest comerț cu țările Europei de Est.

Nicolae Ceaușescu: Este și necesar și pe urmă toată politica aceasta de îngrădire nu dă rezultate, pentru că, ce nu vând SUA, se gasește în altă parte, iar în ritmul actual de dezvoltare a științei și tehnicii, secretele se pot menține maximum câteva luni, maximum câțiva ani.

Robert McNamara: Într-adevăr, astăzi secretele nu mai au nicio valoare.

Nicolae Ceaușescu: Măsurile de restricție luate de SUA pot să aibă un singur efect, dar și acesta pozitiv, că obligă alte state să se preocupe mai mult să-și dezvolte posibilitățile proprii.

Robert McNamara: Da, într-adevăr. Eu cred că națiunile est-europene ar putea să contribuie și să ajute la dezvoltarea acestui comerț prin crearea unei atmosfere mai propice dezvoltării colaborării, jucând un rol mai mare în problemele vieții internaționale.

Nicolae Ceaușescu: Mie mi se pare că națiunile din Europa fac acest lucru.

De exemplu, în ceea ce privește România, noi avem relații economice foarte dezvoltate cu RF a Germaniei, cu Franța, Italia, cu Anglia, cu aproape toate țările din Europa Centrală. Acum am trecut chiar la forme superioare de cooperare în producție cu unele țări. De exemplu, cu firma Renault din Franța realizăm o mașină în România care, anul acesta, va începe să circule în țară.

Robert McNamara: Foarte bine. Câte automobile vor fi produse?

Nicolae Ceaușescu: În prima parte, vrem să ajungem la 50.000. Avem un program și în electronică. În aviație, avem deja o înțelegere cu englezii. Așa că, din acest punct de vedere, nu cred că țările socialiste sunt cele care au rețineri.

Robert McNamara: În legătură cu această înțelegere cu Franța pentru producerea de automobile, francezii dau și capital?

Nicolae Ceaușescu: Nu. Ne-au dat licența și ne dau asistență tehnică și, sigur, este un credit comercial, însă toate investițiile sunt făcute de România.

Robert McNamara: Dvs. ați vorbit despre restricții, însă așa vrea să vă spun că Banca Mondială ar fi foarte bucuroasă să primească o cerere din partea României de a deveni membru al Băncii Mondiale.

Nicolae Ceaușescu: Ce condiții trebuie să se îndeplinească pentru a deveni membru al acestei bănci?

Robert McNamara: În ceea ce o privește pe Bancă, propriu-zis nu există niciun fel de condiții, în afară de cele prevăzute în statutul Băncii. Însă, una dintre condițiile pentru a fi membru al Băncii Mondiale este ca țara respectivă să fie și membru al Fondului Monetar Internațional, iar Fondul Mondial Internațional - existând condiția aceasta ca o țară să fie întâi membră a FMI înainte de a fi membră în Banca Mondială - cere anumite

informații în legătură cu situația financiară a țării, cu rezervele de aur și alte asemenea informații.

Nicolae Ceaușescu: Informațiile sunt mai ușor de dat, dar ei cer să depunem o anumită parte din aur.

Robert McNamara: La Fond?

Nicolae Ceaușescu: Da. La Fondul Monetar Internațional.

Robert McNamara: Numai o cantitate mică de aur.

Nicolae Ceaușescu: Noi analizăm acum această problemă și vom vedea la ce concluzii vom ajunge. Desigur, cu toată dezvoltarea aceasta și cu toată cooperarea internațională, trebuie gasite și posibilități de a avea legături cu Fondul Monetar Internațional, cu Banca Internațională, cu GATT, dar încă nu am luat nicio hotărâre și nu avem o poziție rigidă sau vreo prejudecată. Vrem să vedem ce avantaje vom avea din toate acestea.

Robert McNamara: Desigur, desigur.

Nicolae Ceaușescu: Dar Banca nu oferă credite și celor care nu sunt membri ai Băncii?

Robert McNamara: Nu. Absolut nu.

Nicolae Ceaușescu: Este foarte rigidă.

Robert McNamara: Din contra, este foarte rezonabilă. Dacă o țară nu dorește să devină membru al Băncii, înseamnă că nici beneficii nu trebuie să primească din parte Băncii.

Nicolae Ceaușescu: Beneficii nu, dar credite nu înseamnă beneficii.

Robert McNamara: Creditele sunt un mare beneficiu, deoarece acestea sunt credite bazate pe subsidii. Dobânda este finanțată.

Nicolae Ceaușescu: Băncile noastre sunt mai democratice. Noi acordăm credite și celor care nu sunt membri.

Robert McNamara: Eu însă garantez că nu pot să merg la o bancă a dvs. cu aceeași dobândă pe care o cere Banca Mondială și în aceleași condiții.

Nicolae Ceaușescu: Eu vorbesc de cetățenii români.

Robert McNamara: Tocmai aceasta este și problema. Cetățenii români sunt într-un fel și membri ai băncii respective.

Nicolae Ceaușescu: Însă v-am putea face un favor (râsete).

Robert McNamara: V-am răpit foarte mult din timpul dvs. Sunt foarte recunoscător pentru faptul ca m-ați primit.

Nicolae Ceaușescu: Cum vedeți problema războiului din Vietnam?

Robert McNamara: Cred că evenimentele care au urmat datei de 31 martie, care au dus în cele din urmă la negocierile de la Paris au pus capăt riscului de escaladare a războiului, care înainte era foarte mare. Chiar dacă se va face aceasta escaladare, în momentul de față posibilitățile sunt foarte restrânse și foarte reduse.

Nicolae Ceaușescu: Eu nu înțeleg un lucru. Administrația Statelor Unite și președintele au afirmat că sunt gata să înceteze bombardamentele în momentul în care RD Vietnam ar da vreun semn că vrea să meargă la tratative.

Robert McNamara: Nu. Statele Unite au spus că vor înceta bombardamentele în cazul când Vietnamul de Nord va merge la negocieri și presupunând că nu vor folosi aceste negocieri pentru a capitaliza avantajele militare în situația creată. Este tocmai aceasta ultima clauză care nu a fost îndeplinită.

Nicolae Ceaușescu: Aceasta a fost ridicată destul de colateral.

Robert McNamara: Nu a fost ridicată colateral. Aceasta a fost o parte integrantă a propunerii totale și, când în noiembrie 1967, guvernatorul Harriman a venit aici, a discutat cu dumneavoastră și a explicat foarte clar. A folosit două țigari de foi de-a lungul zonei demilitarizate, pentru a arăta în mod foarte clar că, dacă bombardamentele vor înceta, nu se vor lua nici un fel de măsuri, nu se vor organiza acțiuni pentru a mări infiltrarea, trecerea prin această zonă.

Nicolae Ceaușescu: Eu am avut discuții cu dl Harriman și l-am întrebat concret, clar, ce se înțelege prin problema aceasta a limitării?

Robert McNamara: Să nu se trimită mai mult decât acum.

Nicolae Ceaușescu: Mi-a spus că, dacă vietnamezii dau vreun semn că sunt gata să vină la tratative, Statele Unite sunt gata să înceteze bombardamentele. Într-un fel acest lucru este confirmat și în scrisoarea pe care mi-a trimis-o președintele.

Robert McNamara: Însă problema se pune că aceasta este o parte integrantă a propunerii generale.

Nicolae Ceaușescu: Propunerea aceasta, condiționată în felul acesta, este ceva nou și împiedică să se ajungă la un rezultat.

Robert McNamara: Guvernul SUA face o diferență clară între o condiție și o declarație colaterală. Guvernul SUA înțelege în momentul de față că Vietnamul de Nord nu este gata să accepte această condiție. Pe de altă parte,

Statele Unite nu consideră că o declarație colaterală este suficientă pentru aceasta.

Nicolae Ceaușescu: Aceasta înseamnă că nu se va ajunge la niciun rezultat?

Robert McNamara: Nu. Eu cred că deja se obțin rezultate substanțiale. Negocierile au început. **Cred că contactul României cu ambele părți a jucat un rol deosebit de important în aranjarea acestor negocieri.**

Nicolae Ceaușescu: Da. Dar vedeți că nu se merge mai departe. Trebuie avut în vedere că probabil nici în partea cealaltă nu toată lumea este convinsă de tratative, și prelungirea lor fără niciun rezultat poate să creeze o situație care să ducă la o întrerupere. Aceasta este valabil și pentru SUA.

Robert McNamara: În cazul când aceste negocieri nu vor da rezultate, eu cred că în SUA se va produce o presiune deosebită pentru întreruperea lor și pentru continuarea acțiunilor militare.

Nicolae Ceaușescu: Dar aceasta va duce la o înăsprire, la o înrăutățire a situației în general.

Robert McNamara: Da, într-adevăr, ar fi foarte rău, dacă s-ar întâmpla așa, însă pe măsură ce negocierile continuă, eu sunt convins că Vietnamul de Nord va arăta că nu intenționează să obțină avantaje militare în urma încetării bombardamentelor.

Nicolae Ceaușescu: Ei au declarat.

Robert McNamara: Nu.

Nicolae Ceaușescu: Ba da. Iar problemele Vietnamului de Sud trebuie tratate în mod separat. Pe urmă, ca să vedem lucrurile așa cum sunt, Statele Unite susțin un guvern care nu are sprijin nici la el acasă. Acum două luni s-a creat o alianță democratică, care cuprinde cele mai largi cercuri, inclusiv pe fostul prim-ministru de acum zece ani. De ce trebuie susținut cu orice preț un guvern care nu este sprijinit de nimeni în țara respectivă?

Robert McNamara: Statele Unite au declarat de nenumarate ori că sunt gata să lase poporul din Vietnamul de Sud să-și aleagă propriul guvern.

Nicolae Ceaușescu: Măine s-ar rezolva problema Vietnamului de Sud, dacă Statele Unite ar înceta să se amestece. Sigur, nu va mai fi probabil Ky la guvern, dar nu asta este esențial.

Robert McNamara: SUA au spus că vor înceta acțiunile militare, dacă și Vietnamul de Nord va înceta acțiunile militare.

Nicolae Ceaușescu: Dar acolo luptă poporul din Sud împotriva guvernului lui Ky.

Robert McNamara: Dacă cei din Nord vor înceta să mai trimită oameni în Sud și îi vor retrage și pe cei care îi au în Sud, și SUA își vor retrage trupele și vor lăsa Vietnamul să hotărască singur. Însă Vietnamul de Nord trimite astăzi mai mulți oameni în Sud decât trimitea atunci când Harriman a fost și a discutat cu dvs.

Nicolae Ceaușescu: Jumătate din populația care stă în Nord este din Sud. Ei au în Sud familia, au rude. Poate să se opună cineva ca ei să meargă la rudele lor?

Robert McNamara: Dar nu li se poate admite ca, din cauza faptului că trăiesc în Nord și sunt născuți în Sud, să aducă armament din Nord.

Nicolae Ceaușescu: Atunci cum să luăm cele spuse de SUA că, din punct de vedere umanitar, să se facă schimb cu oamenii care locuiesc în România sau SUA și să-i lăsăm să vină unde doresc?

Robert McNamara: Desigur, oamenii care s-au născut în SUA și trăiesc în România, pot să aleagă dacă doresc să trăiască în România sau să se înapoieze în SUA, dar aceasta nu înseamnă că dacă doresc să se înapoieze în SUA, trebuie să vină cu arma în mână.

Nicolae Ceaușescu: Nu. Pentru că este cu totul altă situație, dar dreptul acesta trebuie să-l aibă. Dacă ei vin în România sau în SUA au toate drepturile care sunt în țara unde se așează, deci au dreptul să ia și arma în mână.

Robert McNamara: Nu. N-aș vrea să fac acum o analogie între faptul că și Uniunea Sovietică ar putea să trimită aici oameni cu arma în mână și cu altele.

Nicolae Ceaușescu: Să știți că în România noi nu avem mulți cetățeni din alte țări. Vedeți, totuși, trebuie înțeles Vietnamul de Sud, inclusiv Frontul Național de Eliberare care arată că problema unificării nu se pune acum.

Robert McNamara: Înțeleg acest lucru.

Nicolae Ceaușescu: Lucrurile au ajuns acolo încât fără un acord între forțele din Sud, în care să se includă și Frontul Național de Eliberare, nu se poate termina lupta, însă ar trebui despărțit, că una este Vietnamul de Nord și alta Vietnamul de Sud. Atunci s-ar limita problema și s-ar crea condiții pentru a se ajunge la o soluție definitivă. În definitiv, cele 30 miliarde de dolari pe care îi folosesc SUA în războiul din Vietnam pot fi folosiți în alte scopuri și dacă nu au ce face cu ei, noi primim o parte.

Robert McNamara: Înainte de a remarca dvs. acest lucru, eu am spus că ar trebui să-i trimitem în România.

Nicolae Ceaușescu: Nu tot. O parte, 10%.

Robert McNamara: Ca să vorbesc serios, acesta este exact lucrul pe care ar trebui să-l facem, pentru că este o risipă să cheltui bani pentru război. Bani aceștia ar trebui să fie folosiți pentru dezvoltarea restului lumii.

Nicolae Ceaușescu: Și nu câștigați prieteni cu războiul.

Robert McNamara: Știu. Nici nu se pune problema. Nu câștigăm. Este un lucru interesant și probabil că dvs. cunoașteți acest lucru că nu există nici un om politic în Asia - probabil cu excepția conducătorilor Chinei Roșii, ai Coreei de Nord și ai Cambogiei - în afara de aceștia trei nu există nici un om politic care ar dori ca SUA să înceteze războiul din Vietnam.

Nicolae Ceaușescu: India, de exemplu.

Robert McNamara: Nu, Nu.

Nicolae Ceaușescu: De ce? Eu am avut acum câteva luni o întrevedere cu Indira Gandhi.

Robert McNamara: Însă ea nu a spus că Statele Unite trebuie să părăsească Vietnamul.

Nicolae Ceaușescu: Ba a fost de acord.

Robert McNamara: Însă ea a mai spus că trebuie să fie încheiat un asemenea acord care să nu permită Nordului să ocupe Sudul și, de asemenea, că luptele trebuie să înceteze în Sud.

Nicolae Ceaușescu: Dar Nordul nu-și propune să ocupe Sudul. Nici Sudul nu este pentru așa ceva.

Robert McNamara: Tocmai acest lucru trebuie să fie discutat la aceste negocieri.

Nicolae Ceaușescu: Trebuie să ușureze trecerea la fond.

Robert McNamara: Bombardamentele au încetat în regiunile unde traieste 85-90% din populație însă, după încetarea bombardamentelor, numărul oamenilor care plecau din Nord spre Sud a crescut. Aceasta a fost problema pe care guvernatorul Harriman a discutat-o cu dvs.

Nicolae Ceaușescu: Încetarea bombardamentelor în momentul de față ar constitui un gest care ar forța lucrurile să ajungă la un rezultat.

Robert McNamara: Însă, vedeți dvs., dacă oprirea bombardamentelor pe 85% din teritoriu nu a forțat lucrurile să ajungă la vreun rezultat, credeți că oprirea pe 15% care a mai rămas o va forța?

Nicolae Ceaușescu: Va da posibilitatea să se intre în fondul problemei.

Robert McNamara: Ar fi foarte ușor pentru Vietnamul de Nord să ne dea cel puțin un semn în legătură cu aceasta și, dacă nu face o declarație în mod verbal, cel puțin printr-o anumită acțiune ar putea să ne facă să înțelegem acest lucru.

Nicolae Ceaușescu: Ei au declarat, la Paris, că atunci când încetează bombardamentele, se intră în discutarea de fond a problemei.

Robert McNamara: Vedeți dvs., problema se pune acum nu numai de a spune; nici nu ar trebui să dea vreun semn, dar nu trebuie să caute să obțină avantaje militare în urma încetării bombardamentelor. Situația este așa: 85% din bombardamente au fost oprite, iar nord-vietnamezii își largesc activitatea lor și pătrunderea în Vietnamul de Sud. Aceasta este problema.

Nicolae Ceaușescu: Frontul acela al alianței democratice care s-a transformat acum două luni nu este din Nord. El a cuprins și o parte din generalii din Sud. Sunt totuși oameni care doresc ca să se pună capăt acestui război și faptul că se continuă această acțiune de bombardare acreditează ideea că SUA nu doresc în mod sincer să ajungă la încetarea războiului.

Robert McNamara: Vedeți, totuși, SUA au oprit 85% din bombardamente fără nicio acțiune din partea celor din Nord. Statele Unite au sentimentul că, dacă vor opri și restul de 15% din bombardamente, nici după aceea nu va urma nicio acțiune din partea celor din Nord. Motivul pentru care se continuă bombardamentele pe porțiunea de 15% din teritoriu este că pe acolo trece șoseaua spre Laos și pe acolo oamenii trec din Vietnamul de Nord în Vietnamul de Sud. În Hanoi și Haifong, în această regiune din Nord, trăiește circa 85% din populația Vietnamului. Eu n-aș vrea acum să susțin acest punct de vedere și să aduc argumente, pentru că nu mai sunt un membru al guvernului SUA, însă aș vrea ca dvs. să înțelegeți că singurul motiv pentru care SUA continuă să bombardeze această porțiune de 15% este că foarte multe persoane și tone de materiale continuă să fie trimise din Nord spre Sud pe aceste căi.

Nicolae Ceaușescu: Sigur, până la urmă hotărăște guvernul SUA, dar, după cât cunoaștem noi lucrurile, dacă nu se ajunge la încetarea bombardamentelor, situația se va încorda.

Robert McNamara: Eu cred că situația se va înrăutăți dacă tratativele nu-și vor atinge scopul.

Nicolae Ceaușescu: Ați spus că nu sunteți membru al guvernului. Știu că aveți o influență mare și sunteți cetățean al SUA și ar trebui totuși să acționați pentru a se ajunge la o soluție.

Robert McNamara: **Am suficientă influență asupra guvernului SUA pentru a-l face să sprijine intrarea României ca membru în Banca Mondială. Pot să vă asigur de aceasta.** Însă, în ceea ce privește încetarea bombardamentelor pe această porțiune de 15% a teritoriului, trebuie să vă spun că oamenii din SUA nu înțeleg de ce după ce s-au oprit bombardamentele pe 85% din teritoriu totuși nord-vietnamezii au sporit trimerile de oameni și de materiale în Sud. Ei se ten că dacă se vor înceta bombardamentele și pe restul de 15% din teritoriu, atunci infiltrările vor crește mult mai mult. Aceasta este problema SUA. Vietnamul de Nord este o țară mică, care este în conflict cu o putere militară uriașă. Ei sunt mândri că pot lupta cu această putere uriașă și consideră că dacă vor înceta sau vor reduce infiltrările, acest lucru va fi considerat un semn de slăbiciune din partea lor și ei se tem de aceasta.

Nicolae Ceaușescu: Dar aceasta întărește tocmai poziția - și în Vietnam și în alte părți - a celor care sunt pentru continuarea războiului. Ei vor putea spune: iată, am mers la tratative și nu s-a făcut nimic.

Robert McNamara: Da, aceasta este adevărat. Același lucru va fi spus și de cei din SUA care doresc să se continue războiul și presupun că același lucru va fi spus și de cei din Hanoi care doresc ca războiul să continue.

Nicolae Ceaușescu: Același lucru se va spune și în România și în alte părți.

Robert McNamara: Există cele două poziții, despre care am vorbit, care sunt în contradicție: faptul că în SUA se consideră că bombardamentele pe acea porțiune de 15% nu trebuie să fie oprite pentru că nu s-au încetat infiltrările și faptul că la Hanoi se consideră că reducerea, diminuarea infiltrărilor ar putea fi considerate drept un semn de slăbiciune. Aceste două poziții, contradictorii, în nici un caz nu pot fi reconciliate prin discuții publice la Paris. De aceea, este necesar ca între cele două părți să aibă loc o discuție particulară. Aceste două poziții sunt destul de apropiate pentru ca ele să poată fi reconciliate.

Nicolae Ceaușescu: Practic, discuțiile acestea au loc, pentru că se întâlnesc și neoficial.

Robert McNamara: Este adevărat că se întâlnesc, însă nu suficient ca să se ajungă la o înțelegere.

Nicolae Ceaușescu: În orice caz, SUA ar trebui să fie mai generoase și să aibă ele inițiativa. Am citit că vicepreședintele SUA, Humphrey, care candidează la președinție, a declarat că se pronunță pentru încetarea imediată a bombardamentelor.

Robert McNamara: Da. El se pronunță pentru încetarea imediată a bombardamentelor, însă cu condiția ca Vietnamul de Nord să nu obțină avantaje militare din aceasta.

Nicolae Ceaușescu: Nu a pus nicio condiție.

Robert McNamara: A pus. Eu știu lucrul acesta pentru că am avut de multe ori ocazia să discut cu el și cu președintele. Cu vicepreședintele am discutat foarte recent. Am citit și discursul vicepreședintelui. Poziția Statelor Unite a fost foarte constantă. Ea s-a schimbat înainte de luna august anul trecut, însă de atunci a fost foarte constantă. Formula pe care Schlesinger a făcut-o publică în august anul trecut, la Paris, a fost exact aceeași poziție pe care președintele a enunțat-o la San Antonio, exact aceeași poziție pe care Harriman a discutat-o cu dvs. în noiembrie. Este exact aceeași poziție pe care o are astăzi vicepreședintele Humphrey. Este o formulă foarte ușoară.

Nicolae Ceaușescu: Este statică.

Robert McNamara: Nu.

Nicolae Ceaușescu: SUA își modifică foarte greu poziția, și cu întârziere.

Robert McNamara: Însă este o formulă foarte ușoară pentru Vietnamul de Nord. Vietnamul de Nord nu trebuie să spună nimic. Statele Unite au suiciente informații în ceea ce privește ritmul infiltrațiilor, numărul de oameni și numărul tonelor de materiale și singurul lucru care ar trebui să-l facă Vietnamul de Nord ar fi ca în decurs de câteva săptămâni acest ritm de infiltrații să nu crească. Acest ritm ar trebui să nu crească deasupra nivelului pe care îl avea atunci când au fost încetate bombardamentele pe porțiunea de 85% din teritoriu. Problema este că acest ritm de infiltrație a fost mult mai înalt. Nu vă puteți aștepta ca un conducător politic să-și trimită oamenii să fie uciși, în prealabil însă legându-le mâinile la spate, atunci când cealaltă parte obține avantaje.

Nicolae Ceaușescu: Eu însă mă pot aștepta ca un conducător politic să spună oamenilor săi să stea acasă.

Robert McNamara: Nu atunci când este amestecat într-un asemenea conflict.

Nicolae Ceaușescu: Să știți că Statele Unite nu câștigă și nu vor câștiga nimic din Vietnam.

Robert McNamara: Este un punct [de vedere] care poate fi dezbătut. De aceea, eu am spus că conducătorii politici din Asia consideră că Statele Unite acționează în interesul lor.

Nicolae Ceaușescu: Vom vedea. Eu sunt convins că peste câțiva ani lucrurile vor apărea în evidență. Noi în orice caz am saluta dacă SUA ar merge la încetarea bombardamentelor și sunt convins că s-ar ajunge la o soluție.

Robert McNamara: Eu cred că nicio parte nu poate să câștige din punct de vedere militar și de aceea este nevoie să se găsească o soluție politică.

Nicolae Ceaușescu: Și să nu pierdem totuși momentul că s-a ajuns la tratative la Paris.

Robert McNamara: Sunt de acord cu dvs. și cred că ar fi relativ ușor în discuțiile particulare, unde s-ar putea reconcilia cele două poziții despre care am vorbit, care se referă numai la încetarea bombardamentelor. Cele două părți nu sunt prea departe una de alta.

Nicolae Ceaușescu: Încă o întrebare. Ce perspective vedeți pentru președintele SUA în alegeri, în urma situației create prin asasinarea lui Robert Kennedy?

Robert McNamara: Aș putea să vă comunic numai părerea mea personală, deoarece eu cred că nimeni nu ar putea să prezică cu precizie ce se va întâmpla. Situația este foarte volatilă parțial pentru faptul că Robert Kennedy este mort și parțial pentru faptul că în întreaga lume condițiile economice și sociale se schimbă foarte rapid. Părerea mea personală este că vicepreședintele Humphrey va fi desemnat de Convenția Democrată drept candidat în alegeri, iar Nixon va fi desemnat candidat de Convenția Republicană.

Nicolae Ceaușescu: Dar Rockefeller, nu?

Robert McNamara: Este mult mai slab decât Nixon, astăzi, în special în rândul delegaților Partidului Republican. Și tocmai acești delegați ai Partidului Republican vor fi aceia care vor alege candidatul peste patru luni. Deși eu cred că Nixon va fi desemnat de către Convenție, totuși consider că Rockefeller ar fi fost un candidat republican mai puternic. Motivul pentru această contradicție aparentă constă în faptul că în SUA există trei categorii de votanți: republicani, independenți și democrați. Nixon este mult mai puternic decât Rockefeller în acest grup al republicanilor. Rockefeller este însă mai puternic decât Nixon în grupul independenților. Rockefeller este, de asemenea, mai puternic decât Nixon în rândul unora dintre democrați. Dacă Rockefeller ar fi desemnat candidat al Partidului Republican, el ar primi mult

mai multe voturi decât Nixon, dar numai delegații de la Convenție sunt aceia care pot să aleagă candidatul și de aceea eu cred că Nixon va fi candidatul. Dacă Humphrey va fi candidatul democraților, iar Nixon candidatul republicanilor și dacă alegerile ar avea loc astăzi, eu sunt convins că Humphrey ar învinge. Însă situația se poate schimba între ziua de astăzi și ziua alegerilor - 11 noiembrie. Dacă ar trebui să pun astăzi un pariu, eu aş putea paria că Humphrey va fi președinte în noiembrie.

Nicolae Ceaușescu: Dacă se obțin succese în tratativele cu Vietnamul, va fi mai mult ca sigur.

Robert McNamara: Da. Cred că așa este. Dacă însă războiul va fi escaladat, acest lucru va fi mai mult în favoarea lui Nixon. De asemenea, dacă nu se va realiza nici un progres, dacă va apare evident că aceste negocieri nu duc la nimic, aceasta va fi tot în favoarea lui Nixon.

Nicolae Ceaușescu: O altă întrebare, dar vă rog să nu considerați că vreau să mă amestec în problemele SUA. Există în SUA un grup liberal care, după câte avem informații, se grupa îndeosebi în jurul lui Robert Kennedy. Cum privește grupul acesta dezvoltarea viitoare a politicii SUA?

Robert McNamara: Grupul care l-a sprijinit pe Robert Kennedy într-un fel era format din două părți: o grupă foarte largă, formată din studenți vocali, care vorbeau mult și apoi o grupă mare de persoane mature, adulte. Studenții care l-au sprijinit pe Robert Kennedy sunt acum neliniștiți și nu știu pe cine ar urma să sprijine. N-au luat încă nicio hotărâre. Adulții care l-au sprijinit pe Robert Kennedy sunt din categoria celor care acum 10 ani l-au sprijinit pe Humphrey și aceștia îl vor sprijini pe Humphrey și înainte și după alegeri. Cel puțin cea mai mare parte a lor va face lucrul acesta. Ce vor face studenții, nu știu, însă ei nu reprezintă o forță politică suficient de importantă. Presupunerea mea este că și ei îl vor sprijini pe Humphrey. După cum cunoașteți, în ultimii 20 de ani Humphrey a stat în primele rânduri ale liberalilor și el este un om foarte liberal și eu cred că el va fi liberal, atât în politica internă, cât și în afacerile internaționale, în politica internațională. Ați fost foarte amabil că mi-ați oferit atât de mult din timpul dvs. în această întâlnire.

Nicolae Ceaușescu: Eu vă mulțumesc pentru explicațiile date despre politica SUA și pentru un fel de promisiune că veți sprijini intrarea României în Banca Internațională.

Robert McNamara: Absolut. Vă mulțumesc din nou pentru timpul pe care mi

I-ați acordat. În noiembrie, după alegeri, ar trebui să vin din nou în România. Atunci se va vedea dacă am fost un bun profet în legătură cu rezultatul alegerilor din SUA.

Nicolae Ceaușescu: În cazul acesta, vă invit...

Robert McNamara: Am spus numai așa...

Nicolae Ceaușescu: Veți fi invitatul meu personal...

Robert McNamara: Vă mulțumesc, Excelență, pentru această deosebit de interesantă întâlnire. La revedere.

Audiența s-a terminat la 10.30.10

6 VII 1968

3ANR, Fond CC al PCR, Secția Relații Externe, dosar 93/1968, t. 2-24.

ARHIVA PERISCOPULUI:

DIN CULISELE PACTULUI RIBBENTROP – MOLOTOV ȘI ALE ÎNȚELEGERILOR DINTRE UNIUNEA SOVIETICĂ ȘI GERMANIA NAZISTĂ (I)

Înțelegerile dintre marile puteri pentru împărțirea sferelor de influență, peste interesele popoarelor mai mici nu sunt un lucru nou istorie.

Un loc aparte îl ocupă însă Pactul Ribbentrop – Molotov, având în vedere impactul pe care acest acord dintre URSS și Germania l-a avut atât în declanșarea celui de-al Doilea Război Mondial, cât și în stabilirea ordinii europene și mondiale postbelice. Una din cauzele pentru care acesta se bucură de o atenție sporită este și faptul că negocierile, prevederile și unele din efectele sale, spre deosebire de alte asemenea acorduri similare (cele de la Ialta – din 1945 sau Malta –1989), au fost fixate într-o serie de documente scrise.

La începutul lunii noiembrie 2014, cu ocazia unei întâlniri cu reprezentanții celor mai importante institute de cercetări istorice și universități din Federația Rusă, președintele Vladimir Putin întreba retoric „ce poate fi rău” în faptul că Uniunea Sovietică și Germania au preferat să ajungă la înțelegere în vara anului 1939 și nu au apelat la folosirea forței militare. Având în vedere că această poziție este exprimată în contextul actualei confruntări cu Occidentul în care este implicată Rusia privind Ucraina, într-adevăr, la prima vedere, orice acord pare de preferat ciocnirilor militare care nu conțin în regiunea Donbas. Dacă privim însă retrospectiv prin prisma intereselor țărilor pe seama cărora au fost realizate astfel de acorduri și cum se prefigurează cel care în cele din urmă va reglementa criza ucraineană, imaginea este una tragică.

În anul 1998, când situația politică din Rusia era cu totul alta decât cea din prezent, la inițiativa lui Aleksandr Iakovlev - unul din inițiatorii perestroicii și glasnostului - au fost desecretizate și făcute publice o parte din documentele aflate în arhivele ruse, inclusiv privind Pactul Ribbentrop – Molotov, dar și despre tatonările germano-ruse pentru a se ajunge la un nou acord de reîmpărțire a sferelor de influență din Europa și Asia.

Deosebit de interesante sunt dezvăluirile referitoare la vizita întreprinsă de Veaceslav Molotov la Berlin în perioada 12 – 13.11.1940,

deoarece este vorba de materiale originale olografe, transcriptul discuțiilor sau telegrame secrete și care reflectă de o manieră indubitabilă planurile și pozițiile celor două părți, inclusiv privitoare la România.

Cititorii revistei noastre vor putea cunoaște un set de documente care cuprind instrucțiunile lui Stalin referitoare la discuțiile pe care Molotov urma să aibă la Berlin, stenogramele primei runde a convorbirilor cu Hitler și Ribbentrop, stenogramele celei de-a doua runde a discuțiilor cu Hitler și Ribbentrop, telegramele dintre cei doi lideri sovietici, prin care se solicitau și transmiteau noi instrucțiuni și cele în care Molotov raporta despre rezultatele vizitei, precum și stenograma discuției avute de acesta cu ambasadorul german la Moscova după reîntoarcerea din Germania.(Alexandru Botez).

1. INDICAȚIILE LUI STALIN PENTRU MOLOTOV REFERITOARE LA VIZITA PE CARE ACESTA URMA SĂ O ÎNTREPRINDĂ LA BERLIN

9 noiembrie 1940

Câteva directive privind vizita la Berlin⁴

1. Scopul vizitei:

- a. stabilirea intențiilor reale ale Germaniei și celorlalți membri ai Pactului Tripartit⁵ (în special Germania și Japonia) privind realizarea planului de creare a „Noii Europe”⁶ și a „Marelui Spațiu Est-Asiatic”, respectiv: granițele „Noii Europe” și a

⁴ Titlul documentului original.

⁵ Pactul Tripartit - semnat la Berlin pe 27 septembrie 1940 de Saburo Kurusu (pentru Imperiul Japonez), Adolf Hitler (pentru Germania), și Galeazzo Ciano (pentru Italia), care a pus bazele unei alianțe militaro-politice și a fost documentul oficial de constituire al Axei Berlin-Roma-Tokyo, care s-a opus Alianțelor.

⁶ Noua Europă – în viziunea Germaniei Naziste, trebuia fie rezultatul unor pași economici și să se facă pe baze federative. Integrarea urma să realizeze gradat: mai întâi, 7 grupe principale – statele din Peninsula Iberică; Franța și Belgia; Germania, Danemarca, Polonia, țările baltice, Slovacia, Boemia (Cehia), Elveția; Italia, Croatia, Albania, Serbia, Grecia; e) Insulele Britanice; f) Suedia, Norvegia, Finlanda, Islanda; g) Ungaria, România, Bulgaria, Ucraina, Crimeea și Belarus. A doua etapă prevedea comasarea celor 7 grupe în 3 federații complementare: grupul latin (Franța, Belgia, Italia, țările din Balcanii Occidentali, Grecia, Peninsula Iberică, Insulele Britanice), grupul germanic (Germania, țările scandinave, țările baltice) și grupul slav/oriental. Cel de-al treilea pas era nașterea unei uniuni politice cu menținerea autonomiilor regionale și realizarea unui plan comun de cooperare în Africa de Nord.

„Marelui Spațiu Est-Asiatic”; caracterul structurilor de stat și relațiile statelor europene în cadrul „Noii Europe” și „Marelui Spațiu Est-Asiatic”; etapele și termenii realizării acestor planuri, în special a celor pe termen scurt; perspectivele aderării altor state la Pactul Tripartit; locul URSS în aceste planuri în acest moment și în viitor;

- b. pregătirea unei schițe preliminare a delimitării sferelor de influență ale URSS în Europa, cât și în Orientul Apropiat și Asia Centrală; sondarea posibilității încheierii unei înțelegeri în acest sens cu Germania și Italia, fără a se ajunge în această etapă la un acord cu cele două state, urmând ca negocierile să fie continuate la Moscova, unde urmează ca în viitorul apropiat să sosească Ribbentrop.
2. Având în vedere realizarea prevederilor acordului sovieto-german⁷ privind delimitarea parțială a sferelor de influență ale URSS și Germaniei (cu excepția Finlandei), în cadrul negocierilor se va urmări ca în cadrul sferei de interese ale URSS să fie incluse:
 - a. Finlanda – pe baza prevederilor acordului sovieto-german din 1939, în îndeplinirea căroro Germania trebuie să renunțe la toate dificultățile și neclaritățile (introducerea trupelor germane, încetarea oricăror acțiuni politice din Finlanda și Germania, îndreptate împotriva intereselor URSS);
 - b. Dunărea și partea Dunării maritime, în conformitate cu indicațiile tovarășului Sobolev; exprimarea nemulțumirii noastre în legătură cu faptul că Germania nu s-a consultat cu URSS în chestiunile garanțiilor acordate României și introducerii de trupe germane în această țară;⁸
 - c. Bulgaria – principalul subiect al discuțiilor – trebuie, cu acordul Germaniei și Italiei, inclusă în sfera de influență a URSS, pe baza unor garanții acordate Bulgariei de către URSS, similare celor

⁷ Este vorba de Pactul Ribbentrop – Molotov, semnat la 23.08.1939, la Moscova.

⁸ În luna octombrie 1940, în România au fost dislocate subunități ale armatei germane sub motivul „apărării regiunii petroliere” și instruirii trupelor române. În primăvara anului 1941, numărul militarilor germani din România a juns la 500 mii, iar subunitățile de tancuri și de aviație au început să se deplaseze către frontiera româno-sovietică.

acordate României de Germania și Italia, inclusiv cu introducerea de trupe sovietice în Bulgaria;

- d. problematica privind Turcia nu poate fi rezolvată fără participarea noastră, având în vedere interesele serioase pe care le avem în această țară;
- e. chestiunea viitorului României și Ungariei, țări care se învecinează cu URSS, prezintă un interes deosebit pentru noi și dorim să ajungem la un acord în această privință;
- f. problema Iranului nu poate fi soluționată fără URSS, dat fiind că avem serioase interese în această țară (dacă nu se impune, acest subiect nu va fi abordat);
- g. referitor la Grecia și Iugoslavia dorim să știm care sunt intențiile Axei;
- h. referitor la Suedia, URSS se menține pe aceeași poziție conform căreia menținerea neutralității acestui stat este în interesul URSS și Germaniei; partea germană se menține pe o poziție similară⁹
- i. în calitate de stat baltic, URSS este interesat de problematica accesului liber din Marea Baltică atât în timp de pace, cât și de război, prin strâmtorile Erezund, Kategat și Skagerrak; ar fi bine ca în această chestiune, la fel ca și în cazul Dunării, să fie organizată o reuniune pe această temă, cu participarea părților interesate;
- j. la Spitzbergen ar trebui să se asigure condiții de lucru pentru concesiunea noastră în domeniul carbonifer.

3. Tranzitul dintre Germania și Japonia constituie poziția noastră forte, care trebuie avută în vedere.

4. Dacă vor fi întrebări privind relațiile noastre cu Turcia, se va relata despre răspunsul pe care l-am dat turcilor, respectiv li s-a spus că în lipsa unui pact de ajutor reciproc cu URSS, nu sunt îndreptățiți să solicite ajutor din partea URSS.

⁹ La 16 aprilie 1940, F. Schulenburg ia comunicat lui V.M. Molotov următoarele: „Guvernul german împărtășește opinia guvernului sovietic conform căreia menținerea neutralității Suediei corespunde atât intereselor germane, cât și a celor sovietice. Așa cum v-am comunicat cu ocazia înmânării memorandumului din 9 aprilie a.c. și discuției din 13 aprilie a.c., guvernul german nu intenționează să-și extindă operațiunile militare pe teritoriul suedez. Germania a decis să respecte necondiționat neutralitatea Suediei, atâta vreme cât Suedia, la rândul ei, va rămâne neutră și nu va acorda sprijin statelor occidentale”.

5. Dacă vor fi întrebări privind relațiile noastre cu Anglia, se va răspunde în spiritul celor discutate la vila lui Stalin.

6. Să se comunice părții germane că avem informații conform cărora Germania ar fi făcut propuneri de pace Angliei, prin intermediul lui Roosevelt. Corespund acestea realității și care a fost răspunsul?

7. La o posibilă întrebare referitoare la relațiile noastre cu SUA, se va răspunde că SUA ne-a adresat întrebarea dacă am putea sprijini Turcia și Iranul în cazul apariției unor pericole pentru aceste țări. Deocamdată, noi nu am răspuns.

8. Întrebați care sunt granițele „Spațiului Est-Asiatic”, stabilite de Pactul Tripartit.

9. Referitor la China, într-unul din punctele protocolului secret este necesar să se prevadă o pace onorabilă pentru China (Chiang Kai-shek), pe care URSS este dispusă să o medieze (posibil și cu participarea Germaniei și Italiei) și nu avem obiecții ca Indonezia să fie inclusă în sfera de influență a Japoniei (Manchukuo rămâne Japoniei).

10. Sugerați o inițiativă sub forma unei declarații publice a celor 4 puteri (dacă va rezulta o evoluție pozitivă a negocierilor privind Bulgaria, Turcia etc.) privind condițiile păstrării de către Imperiul Britanic (fără teritoriile sub mandat) a tuturor posesiunilor pe care Anglia le deține în prezent, cu condiția neamestecului în afacerile Europei și a retragerii neîntârziată din Gibraltar și Egipt, cât și cu condițiile returnării imediate Germaniei a coloniilor pe care aceasta le-a deținut [și acordarea neîntârziată Indiei a statutului de dominion]¹⁰.

11. Referitor la relațiile sovieto-nipone, deocamdată mențineți-vă în limitele răspunsului meu lui Tatekawa.

12. Întrebați care este situația Poloniei, având în vedere acordul din 1939.

13. Referitor la compensarea proprietăților din Statele Baltice: 25% într-un an și 50% în trei ani, în tranșe egale.

14. Referitor la chestiunile economice: în cazul unei evoluții satisfăcătoare a negocierilor – despre cereale.

Notă

¹⁰ Ultima parte a frazei, indicată cu paranteze pătrate, a fost ștearsă din documentul original

Documentul este cel mai important izvor de evaluare a intențiilor conducerii sovietice premergător vizitei pe care V. Molotov urma să o întreprindă la Berlin. Acesta este scris de mână de V. Molotov, pe câteva foi de blocnotes, de format mic. Atrage atenția numărul mare de prescurtări și sublinieri, din care se poate deduce că textul a fost dictat. O asemenea metodă era folosită de I.V. Stalin, de exemplu, atunci când a dictat lui K.E. Vorosilov indicațiile privind negocierile cu misiunea militară anglo-franceză, din luna august 1939. De asemenea, în corespondența ulterioară, I.V. Stalin a transmis indicații suplimentare, cu trimitere directă la punctele acestei directive.

2. DISCUȚIA PREȘEDINTELUI CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI, COMISARUL POPORULUI PENTRU AFACERI EXTERNE V.M. MOLOTOV CU MINISTRUL AFACERILOR EXTERNE AL GERMANIEI, J. RIBBENTROP, LA BERLIN

12.11.1940

Ribbentrop menționează că de anul trecut, când el a fost de două ori la Moscova, au avut loc multe evenimente. El dorește să continue discuțiile noastre, care au avut loc atunci, începând cu o serie de precizări (completări) pe care le-a făcut în scrisoarea adresată lui Stalin,¹¹ respectiv să prezinte opiniile guvernului german referitoare la situația generală din Europa și, în special, la relațiile germano-sovietice. Astăzi, Molotov va fi primit de Hitler și din această cauză nu dorește să anticipeze cele ce vor fi spuse de Fuhrer. Totuși, ar fi util dacă noi am avea acum o discuție preliminară, în linii mari,

¹¹ Este vorba de scrisoarea pe care J. Ribbentrop a trimis-o lui I.V. Stalin, la 13 octombrie 1940 și înmănată lui V.M. Molotov de către ambasadorul F. Schulenburg, la 17 octombrie 1940. În aceasta este exprimată intenția Germaniei de a acționa în vederea „*continuării politicii de bună vecinătate*” și „*intensificării colaborării politice și economice*”, fiind subliniată necesitatea „*contactului personal dintre liderii celor două state*”. Ribbentrop se referă la aprecierea lui Hitler conform căreia „*Uniunea Sovietică, Italia, Japonia și Germania au sarcina istorică de a-și coordona politica pe termen lung și direcționa evoluția popoarelor lor în vederea delimitării intereselor acestora*”. În încheiere, se subliniază că în scopul „*clarificării și abordării concrete*” a tuturor problemelor importante, guvernul german ar saluta vizita lui Molotov la Berlin în viitorul apropiat, ceea ce ar permite lui Hitler să expună personal lui Molotov viziunea sa cu privire la „*perspectivele dezvoltării relațiilor statelor noastre*”. Ribbentrop și-a exprimat disponibilitatea de a veni la Moscova, pentru continuarea discuțiilor cu Stalin, „*posibil, împreună cu reprezentanții Japoniei și Italiei*”.

asupra principalelor probleme. El va raporta despre cele discutate lui Hitler, care în cursul zilei de azi și mâine va avea posibilitatea să aprofundeze subiectele abordate de noi. Speră ca această vizită să fie utilă relațiilor dintre URSS și Germania.

Molotov a răspuns că este la curent cu scrisoarea adresată de domnul Ribbentrop lui I.V. Stalin și își amintește bine conținutul acesteia. În document este prezentată imaginea de ansamblu a evenimentelor ce au avut loc după întâlnirile noastre din toamna trecută. Speră că domnul Ribbentrop și cancelarul, în completarea analizei din scrisoarea menționată, îi vor oferi ocazia să cunoască mai multe despre aprecierile guvernului german privind actuala situație internațională și, în mod deosebit, relațiile sovieto-germane, după care să facem un schimb de opinii referitor la aceste probleme. Molotov și-a exprimat de asemenea convingerea că această întâlnire va fi utilă în planul relațiilor sovieto-germane.

Ribbentrop a afirmat că dorește să înceapă cu situația militară. În opinia sa, Germania a câștigat deja războiul și nici un stat din lume nu este capabil să schimbe situația creată ca urmare a victoriei țării sale. El consideră că asistăm la începutul sfârșitului Imperiului Britanic. Anglia este înfrântă și este o chestiune de timp până când aceasta va recunoaște acest lucru. Situația din Anglia este dificilă și continuă să se înrăutățească. Există semnale de nemulțumire în rândul populației. Am saluta dacă Anglia și-ar recunoaște cât mai curând înfrângerea, deoarece nu dorim să afectăm viața oamenilor simpli. Dacă acest lucru nu se va întâmpla, suntem ferm hotărâți să mergem până la capăt. Dacă acest lucru nu se va întâmpla acum, fără îndoială se va produce la primăvară. Vom continua raidurile aeriene împotriva Angliei. În ultima perioadă am activat acțiunile flotei noastre de submarine, a cărei activitate a fost limitată datorită insuficienței de submarine. Numărul acestora a crescut în ultimul timp. Noi considerăm că Anglia nu va fi capabilă să reziste de una singură. Singura speranță din acest punct de vedere este obținerea unui ajutor din partea SUA. Pe uscat, o eventuală intrare în război a SUA, este nesemnificativă pentru Germania. Germania și Italia nu vor permite nici unui anglo-saxon să pună piciorul pe continent. Este îndoielnic un ajutor american pe mare. Anglia poate spera să primească avioane de luptă și alte materiale militare din America. Ribbentrop nu știe cât din acestea vor ajunge în Anglia, însă consideră că, datorită acțiunilor flotei de submarine germane, ele vor fi foarte puține. Ajutorul SUA acordat

Angliei este îndoielnic și din acest punct de vedere pentru Germania este indiferent dacă America intră în război sau nu. Ribbentrop nu vrea să facă aprecieri politice, care să anticipeze cele ce vor fi spuse de Fuhrer. Situația politică este de așa natură că, după victoria înregistrată asupra Franței, Germania dispune de o forță uriașă. Pierderile înregistrate până în prezent, deși regretabile, sunt ne semnificative. După victoria asupra Franței, Germania dispune de un număr colosal de divizii. Flota aeriană se consolidează, deoarece avem posibilitatea de a mobiliza resursele întregii Europe. De asemenea, crește flota de submarine. Ca urmare, intervenția SUA și orice nouă inițiativă a Angliei sunt sortite eșecului. Nu știe dacă Anglia și-a mobilizat toate rezervele. În condițiile în care este condusă de diletanți politici și militari de felul lui Churchill, în Anglia domnește confuzia. Asistăm la situația în care Axa deține dominația absolută asupra unei importante părți a Europei atât din punct de vedere militar, cât și politic. Franței, care a pierdut războiul și trebuie să plătească pentru acest lucru, i s-a impus condiția să nu mai sprijine niciodată Anglia. Dimpotrivă, Franța s-a angajat în lupta împotriva Angliei și aceluia Don Quijote – De Gaulle în Africa. Nu ne mai preocupă chestiunea dacă am câștigat războiul, ci cum să încheiem cât mai curând operațiunile militare. Această dorință de a termina cât mai repede războiul, determină Germania să caute aliați care doresc împiedicarea extinderii războiului și doresc pacea. Ribbentrop a afirmat, cu titlul confidențial, că o serie de state și-au manifestat solidaritatea cu ideile Pactului Tripartit.¹² Acesta a subliniat că atunci când s-a negociat pactul celor trei, încheiat așa cum a menționat în scrisoarea sa într-un termen record, s-a plecat de la premisa ca în nici un fel să nu fie afectate interesele URSS. Această idee a fost susținută de Ribbentrop personal. Japonia și Italia au fost de acord cu acest punct de vedere. Ca urmare, în textul pactului a fost introdus punctul 5, care inițial s-a intenționat să fie punctul 1. În timpul vizitelor sale la Moscova și chiar mai înainte, Ribbentrop a susținut că, având în vedere concepția de politică externă a Germaniei, relațiile amicale dintre URSS și Japonia sunt compatibile cu relațiile amicale dintre URSS și Germania. Acesta a invocat faptul că în timpul vizitei sale la Moscova a

¹² Informația cu privire la preconizata aderare a Bulgariei, Ungariei, României și Slovaciei la *Pactul Tripartit*, a fost transmisă de partea germană în contextul vizitei lui Molotov la Berlin, datorită reținerii manifestate de Schulenburg, în telegrama din 30 octombrie 1940, referitor la intenția inițială ca aceasta să fie transmisă părții ruse prin intermediul Ambasadei Germaniei de la Moscova.

expus acest punct de vedere lui Stalin, respectiv că Germania se pronunță în favoarea îmbunătățirii raporturilor sovieto-nipone.¹³ El a reținut sugestia lui Stalin că nu ar fi rău dacă Germania ar acționa în această direcție. Acest lucru a fost realizat și presupune că au fost obținute unele rezultate. Nu doar în timpul vizitei sale la Moscova, dar și anterior, Ribbentrop a considerat că între URSS și Japonia se poate realiza o delimitare a sferelor de influență, la fel cum s-a făcut între URSS și Germania. El a considerat și consideră că politica teritorială a Japoniei trebuie îndreptată spre sud și nu spre nord. El a făcut tot ce i-a stat în putință în acest sens. A făcut aceasta și din convingerea că, mai devreme sau mai târziu, Anglia va lupta cu Germania și a recomandat japonezilor să opteze pentru o asemenea politică și a sprijinit-o prin orice mijloace. Crede că Fuhrer-ul va face o serie de considerații principiale privind oportunitatea unui schimb de opinii cu privire la sferele de interes, în linii generale, dintre Japonia, Italia, URSS și Germania. În opinia lui Ribbentrop, partea germană a ajuns la concluzia că, având în vedere poziția geografică a țărilor noastre, cea mai înțeleaptă politică de expansiune este spre sud. Germania are pretenții în Africa de Vest și Africa de Est, privind fostele colonii germane, deci tot spre sud. Pretențiile Italiei vizează Africa de Nord și Africa de Nord-Est. El consideră că în mod natural, aspirațiile URSS, de asemenea, trebuie să se îndrepte spre sud. În acest fel poate obține accesul la ocean. Aceste idei le-a discutat în repetate rânduri cu Fuhrer-ul și acum vrea să le expună lui Molotov. Noi credem, a spus Ribbentrop, că după încheierea războiului se vor produce mari schimbări în lume. Stalin a afirmat că Anglia nu mai are dreptul să domine lumea. Având în vedere că și-a asumat riscul declanșării acestui război, va trebui să plătească pentru acest lucru. Noi considerăm, a afirmat în continuare Ribbentrop, că se vor produce mari schimbări în ce privește posesiunile Angliei. Ca urmare a noilor noastre relații, ale căror baze au fost

¹³ Subiectul relațiilor cu Japonia a fost abordat în discuția de la Moscova, din 24 august 1939, dintre J. Ribbentrop și I.V. Stalin. În transcripția acesteia, efectuată de partea germană, se menționează că „*Ministrul imperial pentru afaceri externe afirmă că prietenia germano-niponă nu este în nici un caz îndreptată împotriva URSS. Dimpotrivă, datorită bunelor noastre raporturi cu Japonia, noi putem să ne aducem aportul în soluționarea contradicțiilor dintre Uniunea Sovietică și Japonia. Dacă Stalin și guvernul sovietic ar dori, ministrul imperial pentru afaceri externe este dispus să acționeze în acest sens. Acesta ar putea să influențeze guvernul japonez și să sprijine stabilirea de contacte cu reprezentanții sovietici la Berlin*”.

puse anul trecut atât Germania, cât și URSS au obținut rezultate remarcabile. Am mizat pe o carte câștigătoare. URSS și-a revizuit granițele sale occidentale, iar victoria Germaniei împotriva Poloniei și Franței a contribuit semnificativ la acest lucru. Până acum am făcut o treabă bună și ce ne împiedică să continuăm în același fel și în viitor? El consideră că URSS poate beneficia de pe urma împărțirii teritoriului Imperiului Britanic printr-o expansiune în direcția Golfului Persic și Mării Arabiei. Aspirațiile URSS pot viza acele părți ale Asiei, în care Germania nu este interesată.

A doua chestiune, în acest context, a spus Ribbentrop, este problema Turciei. Turcia a fost aliata Angliei și Franței. Franța a căzut, iar Anglia este un aliat îndoielnic. Turcia a manevrat cu abilitate obligațiile sale față de Anglia, astfel că a reușit să-și mențină neutralitatea. În legătură cu aceasta, Ribbentrop dorește să discute cu Molotov care sunt interesele URSS vizând Turcia. Pentru a se pune cât mai curând capăt războiului este necesar se fie exercitate presiuni asupra Turciei pentru a fi scoasă de sub influența Angliei. Nu știe dacă acest lucru va fi posibil, însă speră că prin stabilirea conceptelor de bază politice ale Italiei, Germaniei, URSS și Japoniei, s-ar putea influența ca Turcia să pășească în această direcție. Ribbentrop nu a discutat aceste lucruri cu turcii, la modul concret. De curând, a afirmat Ribbentrop, s-a întâlnit cu ambasadorul turc și, cu titlu confidențial, i-a comunicat acestuia că ar aprecia ca Turcia să-și mențină statutul de neutralitate absolută și că Germania nu are pretenții teritoriale față de aceasta. „Noi înțelegem perfect – a adăugat Ribbentrop – că URSS nu este mulțumită cu prevederile Convenției de la Montreux.¹⁴ Noi suntem și mai nemulțumiți. Atunci când s-a întocmit acest document nu s-a ținut seama de interesele URSS, iar Germania nici nu a participat la elaborarea acestuia. Eu cred că această convenție ar trebui anulată, la fel ca și Comisia Dunării, în locul acestora trebuie găsit ceva nou, care să țină seama în primul rând de interesele URSS,

¹⁴ Conferința Internațională privind Regimul de navigație în Strâmtoarele Mării Negre a fost semnată la Montreux (Elveția), la 20 iulie 1936, de către URSS, Austria, Bulgaria, Marea Britanie, Grecia, Italia, Cipru, România, Turcia, Franța și Iugoslavia. Aceasta reglementa detaliat „tranzitul și navigația în Strâmtoarea Dardanele, Marea Marmara și în Bosfor, denumite în continuare Strâmtoare, în scopul protejării, în cadrul necesităților de securitate ale Turciei și securității în Regiunea Mării Negre, statelor riverane”; consolida „principiul dreptului la liberă trecere și modernizarea Strâmtoarelor” (articolul 1), care se extinde și asupra avioanelor civile (articolul 23); stabilește avertizarea obligatorie prealabilă a autorităților turce privind tranzitul navelor și zborul avioanelor (articolele 23 – 24).

Turciei, Italiei și Germaniei. Germaniei i se pare perfect acceptabil ca Uniunii Sovietice și altor state limitrofe Mării Negre să li se acorde drepturi mai mari, comparativ cu alte state. Este absolut absurd că alte state să aibă drepturi egale cu URSS și statele limitrofe Mării Negre. Trebuie elaborată o nouă înțelegere, în care să se asigure URSS drepturi speciale. Trebuie să ne gândim cum să facem acest lucru. Obiectivul să fie accesul liber al URSS prin strâmtoare spre Marea Mediterană. Am vorbit despre acest lucru cu italienii și am găsit deplină înțelegere în acest sens. Problema este însă că trebuie găsită o modalitate prin care URSS, Italia și Germania să promoveze o astfel de politică prin care, în primul rând, Turcia să fie scutită de obligațiile pe care le are în prezent, dar în același timp să-i permită menținerea prestigiului și să o facă să accepte să facă parte din grupul de state (termenul folosit – „membru al combinației”), care nu doresc extinderea războiului; în al doilea rând, aceasta trebuie să determine Turcia să renunțe la Convenția de la Montreux și la acordarea unui statut satisfăcător pentru Uniunea Sovietică, Italia și Germania, cu drepturi speciale pentru URSS. În acest context, într-o formă oarecare ar putea fi garantată integritatea teritorială a Turciei”.

În continuare, Ribbentrop a afirmat că dorește să exprime dorința sa de aprofundare a relațiilor sovieto-germane. Ar putea fi găsită o formulă prin care cele trei state, respectiv Germania, Italia și Japonia, să ajungă la o înțelegere cu URSS și în care să se proclame solidaritatea URSS cu aspirațiile de stopare a extinderii războiului. La aceasta ar putea fi adăugate câteva puncte referitoare la colaborarea și respectarea reciprocă a intereselor.

În acest caz, a spus Ribbentrop, dacă ideile prezentate de el ar fi realizabile, va veni la Moscova pentru soluționarea problemelor. Totul depinde de clarificarea relațiilor dintre Germania, Italia și Japonia – pe de o parte și URSS – pe de altă parte. A mai adăugat că precizări în legătură cu ideile susmenționate vor fi făcute de Fuhrer. A rugat ca Molotov să-și spună opiniile privind problemele abordate în cadrul întâlnirii pe care acesta o va avea cu Fuhrer-ul.

Recent, a mai adăugat Ribbentrop, a avut o întrevedere cu ambasadorul chinez. Nimeni nu i-a cerut să aibă această discuție, însă era la curent cu faptul că japonezii nu erau împotriva, atâta timp cât aceasta era circumscrisă dorinței Germaniei de a preveni extinderea războiului și încheierii cât mai grabnice a acestuia. S-a gândit dacă nu ar exista

posibilitatea de a se ajunge la o înțelegere între Japonia și Chiang Kai-shek. Cu toate acestea nu a făcut o ofertă de mediere. În numele guvernului german a dorit să transmită acest lucru Chinei, ținând cont de relațiile de amicitie dintre cele două țări. Dispune de informații conform cărora atât din partea Chinei, cât și a Japoniei s-au făcut tatonări pentru a se ajunge la o înțelegere. Nu știe dacă aceste informații sunt reale, dar ar fi în interesul ambelor popoare să ajungă la un compromis. Aceste gânduri ale sale, a afirmat Ribbentrop, a dorit să le aducă la cunoștința ambasadorului chinez.

Având în vedere întâlnirea pe care urmează să o aibă cu Hitler, Molotov a spus că se va referi doar pe scurt la considerațiile făcute de Ribbentrop. Molotov apreciază că aceste considerații sunt deosebit de interesante și se impune un schimb de opinii pe marginea lor. Ele se referă o un mare număr de probleme, privind mai multe state. Din cele spuse de Ribbentrop, a afirmat Molotov, se poate deduce că partea germană acordă importanță Pactului Tripartit. Acest lucru este de înțeles. În calitatea sa de reprezentant al unui stat care nu face parte din pact, Molotov consideră că sunt necesare o serie de lămuriri în această chestiune. Pactul Tripartit vorbește despre o nouă ordine în Europa și de un mare spațiu est-asiatic. Ar fi de dorit să se cunoască granițele acestor sfere de influență. În ce privește noțiunea „Marelui Spațiu Est-Asiatic”, ea este destul de nebuloasă, cel puțin pentru cineva care nu a participat la pregătirea pactului. Molotov a afirmat că ar mai fi o serie de chestiuni referitoare la relațiile dintre URSS și Germania, a căror clarificare ar fi de dorit. Referitor la propunerile unor acțiuni la care URSS ar putea participa împreună cu alte state, acestea ar trebui analizate preliminar, aici și apoi la Moscova, așa cum s-a stabilit cu ocazia schimbului de scrisori. Acestea, a menționat Molotov, ar fi observațiile mele preliminare.

Ribbentrop: «„Mare Spațiu Est-Asiatic” este și pentru mine o noțiune nouă. Aceasta a apărut în timpul conceperii pactului». În opinia lui Ribbentrop, noțiunea de „Marele Spațiu Est-Asiatic” nu are nimic de-a face cu sferile de influență de interes vital ale URSS. În Pactul Tripartit nu ar trebui, după cum s-a exprimat Ribbentrop, să existe nimic care, direct sau indirect, să fie îndreptat împotriva URSS.

Molotov a afirmat că, având în vedere așa cum s-a precizat în scrisoarea lui Ribbentrop, iar acum s-a reiterat, de delimitarea sferelor de influență pe termen lung, sunt necesare o serie de precizări. Ca urmare îi

adresează lui Ribbentrop rugămintea de a expune într-o formă mai concretă opinia semnatarilor pactului privind delimitarea sferelor de influență dintre o serie de state sau, cel puțin, opinia guvernului german în această chestiune. În ce privește sfera de influență a URSS, cum este și normal, Molotov dorește să-i acorde o atenție deosebită. În opinia guvernului sovietic, a afirmat Molotov, delimitarea sferelor de influență dintre URSS și Germania, efectuată în 1939, s-a referit la o anumită etapă. Această delimitare, stabilită cu un an în urmă, și-a atins scopurile ca urmare a evenimentelor din perioada 1939 – 1940, cu excepția Finlandei, care nu a fost pe deplin soluționată și asupra căreia Molotov va reveni în cadrul discuțiilor de la Berlin. Deoarece Ribbentrop a ridicat problema delimitării sferelor de influență pe termen lung și ținând cont că între timp s-a produs un eveniment așa de important cum este Pactul Tripartit, care deja funcționează, Molotov ar dori să primească din partea ministrului clarificările necesare privind caracterul, perspectivele și importanța pactului.

Cu aceasta se încheie prima discuție cu Ribbentrop.

A consemnat V. Pavlov.

3. DISCUȚIA PREȘEDINTELUI CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI, COMISAR AL POPORULUI PENTRU AFACERI EXTERNE AL URSS, V.M. MOLOTOV, CU CANCELARUL IMPERIAL AL GERMANIEI, A. HITLER, LA BERLIN.

12.11.1940

Hitler menționează că ideea care l-a determinat să ceară această întâlnire este următoarea: tendința evoluției în viitor este greu de identificat. Problemele legate de viitoarele conflicte depind de factori subiectivi, care sunt decisivi în viața politică. Cu toate acestea, el dorește să încerce, în măsura în care acest lucru este posibil și accesibil rațiunii umane, să stabilească viitorul națiunii pe termen lung, pentru a elimina fricțiunile și îndepărta conflictele. El crede că acest lucru este posibil îndeosebi atunci când în fruntea a două națiuni importante se află oameni care se bucură de o autoritate absolută și pot lua decizii pe termen lung. Acest lucru se întâmplă acum în Rusia și Germania. Este vorba de două națiuni mari, între care în mod natural nu trebuie să existe contradicții, dacă una din ele înțelege că celeilalte îi este necesară satisfacerea unor interese vitale, fără de care nu este

posibilă supraviețuirea. Este convins că în ambele țări, în prezent, există regimuri care nu doresc războiul și au nevoie de pace pentru dezvoltare internă. De aceea, este posibil ca luând în considerație interesele reciproce – în special cele economice – să se ajungă la o soluție care să dureze pe perioada vieții actualilor conducători și să asigure un viitor pașnic al conlucrării reciproce. Tovarășul **Molotov** salută declarația cancelarului imperial.

Hitler reiterează că este dificil să stabilești pe termen lung relațiile dintre popoare și state, dar el este convins că sunt posibile câteva puncte de vedere comune ale statelor, ceea ce va servi orientării popoarelor și statelor și va asigura o oarecare stabilitate în direcția eliminării divergențelor.

Situația în care se desfășoară această discuție este marcată de faptul că, în prezent, Germania se află în stare de război, pe când URSS nu. Din această cauză, toate acțiunile noastre se află într-o oarecare măsură sub influența acestui război. După încheierea acestuia nu doar Germania va marca obținerea unor mari succese, dar și Rusia.

Dacă statele noastre ar face un bilanț lucid al acțiunilor comune din ultimul an, vor ajunge la concluzia că acestea au fost benefice pentru ambele. Poate că nu fiecare stat a obținut 100% din ceea ce aspira, dar în viața politică ești mulțumit câteodată și cu 25%. Este posibil ca și în viitor nu toate dorințele să se îndeplinească, dar sunt convins că popoarele noastre, dacă vor acționa împreună pot obține succese mari. Dacă vor acționa unul împotriva celuilalt, din aceasta va câștiga un al treilea.

Tovarășul **Molotov** consideră că această afirmație este corectă, fiind confirmată de istorie.

În continuare, **Hitler** menționează că în prezent, când această problemă este în principal definită, este necesară o evaluare lucidă a viitorului relațiilor dintre Germania și Rusia. În prezent, situația se prezintă în felul următor: Anglia nu mai dispune de forțe armate pe continent. Războiul nu se duce pe uscat și necesită doar o parte a forțelor aeriene și maritime. Molotov poate să se convingă singur de faptul că, comunicatele engleze cu privire la distrugerile provocate de raidurile aeriene în Berlin nu corespund realității. Lupta cu Anglia este câștigată în proporție de 99% și dacă nu ar fi condițiile atmosferice aceasta ar fi fost deja învinsă. Imediat ce condițiile atmosferice o vor permite, deznodământul este inevitabil. În prezent, sarcina sa este nu doar să se pregătească militar de acest

deznodământ, ci și să stabilească condițiile politice și acțiunile care vor fi necesare pentru ajungerea la un asemenea final și mai ales după acest moment. În legătură cu acest aspect ar fi de dorit stabilirea unui nou cadru al relațiilor cu Rusia, nu în sens negativ, ci unul constructiv și punerea lor pe baze valabile pe termen lung. Referitor la aceasta, **Hitler** a declarat: 1. Nu solicită nici un fel de ajutor militar. Germania nu are nevoie de așa ceva. 2. Este limpede că în condițiile dimensiunilor uriașe ale extinderii războiului nemții au fost nevoiți să avanseze în acele raioane care le sunt necesare pentru apărare, dar care nu interesează Germania nici din punct de vedere politic, nici economic. 3. Există anumite necesități, importanța cărora a fost relevată doar acum, în timp de război, care sunt de o importanță vitală pentru Germania. Este vorba de o serie de materii prime, situate sau aflate în vecinătatea anumitor regiuni.

Poate că **Molotov** va considera că într-un caz sau altul ar putea fi abateri de la cele stabilite cu **Stalin** privind zonele de interes. Aceste abateri au fost relevate încă din timpul operațiunilor militare germane împotriva Poloniei. El, **Hitler**, la rândul său, a receptat cu calm interesele rușilor într-o serie de împrejurări și a venit în întâmpinarea acestora, cum a fost, de exemplu, în cazul Lituaniei. Această țară, din punct de vedere economic, este mai importantă pentru Germania decât Guvernământul General, dar din punct de vedere politic a înțeles dorința părții sovietice de a curăța regiunile dintre Germania și URSS de acele tendințe care ar fi putut duce la tensiuni politice. În mod similar a procedat în cazul Tirolului de Sud,¹⁵ mutându-i de acolo pe nemți, pentru a evita orice fricțiune ce ar fi putut exista între Germania și Italia. În această perioadă au apărut situații care nu puteau fi prevăzute în august – septembrie anul trecut. În primul rând, trebuie clarificat în ce direcție se va dezvolta atât Germania, cât și Rusia, sens în care, în ce privește Germania, dorește să afirme următoarele:

¹⁵ Acordul germano-italian din 23 iunie și 21 octombrie 1939, prin care era reglementat transferul minorității germane din Tirolul de Sud. Acesta prevedea obligativitatea mutării până la 31 decembrie 1942 a 225 mii cetățeni germani și „voluntar” a cetățenilor italieni de origine etnică germană. În noiembrie 1940, conform datelor biroului „comisarului imperial pentru reunificarea națiunii germane” G. Himmler, numărul acestor persoane care s-au stabilit în Germania, era de 60 mii. Autoritățile locale italiene, în secret, au pus piedici acestui proces, deoarece această migrație, care privea în special locuitori rurali, a prejudiciat agricultura regiunii.

Germania are nevoie de teritorii, dar ca urmare a războiului și-a asigurat această necesitate pentru mai mult de 100 de ani. Germania are nevoie de completări coloniale și acestea le poate obține în Africa Centrală, respectiv în regiuni care nu prezintă interes pentru URSS (este vorba de fostele colonii germane, cu câteva corective). De asemenea, trebuie clarificată chestiunea materiilor prime, iar această problemă trebuie soluționată cât se poate de repede. Satisfacerea acestor necesități, în nici un caz, nu afectează interesele rușilor, astfel că, pe de altă parte, putem să ne reprezentăm dezvoltarea Rusiei în viitor de maniera în care nu sunt afectate în nici fel interesele germane.

Tovarășul **Molotov** și-a exprimat acordul cu cele spuse de cancelarul imperial, considerând că ideile Fuhrer-ului sunt fundamental corecte.

Hitler a afirmat că dacă se va recunoaște dreptul reciproc la dezvoltare, aceasta ar fi în interesul ambelor popoare. Probabil că aceasta va necesita multă muncă și consum de nervi, însă în acest fel se va asigura dezvoltarea ambelor popoare, fără a se ajunge la o uniformizare a lumii, deoarece nemții nu vor deveni niciodată ruși sau rușii nemți. Sarcina noastră este să asigurăm o dezvoltare pașnică. Vorbind despre aceasta, trebuie menționat de la început că Germania nu are nici un interes în Asia. Motivul acestui lucru este faptul că din considerente care țin de relațiile naționale, Japonia este cea care are un viitor acolo. Hitler nu exclude ca în Asia să renască forțe populare care să excludă menținerea posesiunilor coloniale de către statele europene. Referindu-ne la Europa, trebuie să avem în vedere relațiile reciproce dintre Germania și Rusia, dar și cele dintre Italia și Rusia în sensul de a asigura fiecareia dintre acestea ieșirea la marea liberă. Germania nu are ieșire din Marea Nordică (germană), obținând doar parțial o asemenea ieșire ca urmare a războiului. Italia este blocată în Marea Mediterană. Rusia are doar un port cu ieșire la marea liberă, Murmansk, dacă nu luăm în considerare porturile din Orientul Îndepărtat, care sunt departe. În acest moment, Hitler are în vedere situația în caz de război, nu cea de pace. În prezent, dispun de ieșire la marea liberă doar trei state: Anglia, SUA și Japonia. Rusia are doar mări interne, deoarece chiar și Marea Baltică trebuie considerată întotdeauna ca fiind o mare internă. El dorește să pună problema în ce măsură ar fi posibil ca statele noastre să dobândească acces real la marea liberă, de o manieră în care să fie evitate fricțiunile dintre ele. În acest sens, Hitler a avut discuții cu alți lideri de state pe tema faptului ca acest

război să nu ducă la o nouă confruntare, iar interesele statelor să fie respectate. Acest lucru l-a discutat cu mareșalul Petain și cu Laval și le-a spus că nu va mai admite ca ceva să împiedice Germania în războiul pe care-l duce împotriva Angliei. De altfel, este vorba doar de o problemă temporară.

Interesele politice ale Germaniei în Balcani se bazează pe necesitatea asigurării anumitor materii prime, dar acest lucru, din punct de vedere militar este o sarcină dificilă și nedorită, deoarece forțele armate trebuie trimise la mii de kilometri distanță de bazele lor. Totuși, ideea prezenței englezilor în Grecia este inacceptabilă. Necesitatea luptei împotriva englezilor i-a dus pe nemți până la Capul Nord și s-ar putea să ajungă și în Egipt. Această situație nu a fost de dorit, cu atât mai mult cu cât Hitler a intenționat să încheie războiul și a făcut propuneri de pace după campania poloneză.¹⁶ Atunci, Anglia și Franța puteau cu ușurință să încheie pacea, deoarece nu aveam pretenții față de acestea. Sângele vărsat creează însă drepturi și în plus este inadmisibil ca din cauza excesului de forțe să începi un război, căruia apoi să nu-i faci față. Acest lucru le-a spus și francezilor și ei sunt conștienți că trebuie să dea socoteală pentru aceasta, singura problemă este cine anume este răspunzător. Germania a dorit să oprească războiul, deoarece avea destule sarcini în asimilarea noilor teritorii cucerite. Nemții au fost nevoiți să ocupe teritorii în care nu sunt interesați politic. Principiul autoconservării obligă fiecare națiune să-și apere interesele sale vitale.

Următoarea problemă este cea a Americii. **Hitler** nu o abordează în contextul actualelor evenimente. SUA promovează o politică tipic imperialistă. Aceasta nu luptă pentru apărarea Angliei, ci încearcă să-și însușească moștenirea acesteia. În acest război, SUA ajută Anglia doar în măsură în care va putea să-și creeze propriile arme și încearcă să-și câștige locul la care aspiră în lume. Hitler consideră că ar trebui să se constituie o solidaritate a acelor state, care au interese comune. Aceasta nu este o problemă pentru anul 1940, ci pentru anii 1970 sau chiar 2000. Este necesar ca odată cu Europa, ca stat european, să fie revăzut și statutul Africii,

¹⁶ Într-un discurs ținut la Danzig, la 18 septembrie 1939, A. Hitler și-a exprimat disponibilitatea de a încheia pace cu Occidentul, cu condiția recunoașterii cuceririlor realizate de Germania. La 6 octombrie 1939, acesta a reiterat această propunere, în cadrul unei sesiuni speciale a Reichstag-ului. Aceste inițiative de pace au fost respinse de premierul britanic N. Chamberlain în discursul său din Camera Comunelor, din 12 octombrie 1939.

respectiv să fie creată un fel de doctrină Monroe,¹⁷ cum au europenii. Hitler este de părere că acum politica colonială trebuie schimbată, nu mai trebuie aspirat la obținerea unui număr cât mai mare de kilometri pătrați de teritorii coloniale, fiecare țară să primească atâtea colonii cât poate asimila, deoarece excesul de teritorii constituie o povară politică. Din acest punct de vedere, există regiuni în care Rusia ar putea fi în primul rând interesată și se pot imagina un mare număr de combinații de state care se află într-o poziție similară în raport cu restul lumii și care-și stabilesc sfere de influență. Aceasta este o sarcină extrem de dificilă, dar nu așa de dificilă precum cucerirea acestor sfere de influență, în special dacă nu sunt puse de acord în prealabil obiectivele. Atingerea scopurilor este mai dificilă decât stabilirea lor. Trebuie plecat de la punctele de vedere cu o perspectivă cât mai cuprinzătoare. Este necesar de subliniat că nici în chestiunea orientală nu a fost ușor (se are în vedere, în mod evident, Germania – V.M.) și chiar dacă, probabil, nu au fost rezolvate toate problemele cu Rusia, este mai bine decât să lași o problemă în suspensie. Cu toate acestea, acum ambele părți sunt satisfăcute dat fiind că Rusia a primit porturi care nu îngheață (în Marea Baltică), iar Germania are legătură directă cu Prusia Orientală și un spațiu care poate să-i servească ca sursă de aprovizionare. Acest succes poate fi dezvoltat și în alte domenii, însă nu trebuie neglijat faptul că Germania se află angajată într-un război și trebuie să-și rezerve unele teritorii, chiar dacă nu are interese politice în acestea. Problemele cu care se confruntă Rusia sunt Balcanii și Marea Neagră. Din punct de vedere politic Germania nu este interesată în aceste teritorii, însă nu-și poate permite ca acolo să fie reeditat un nou Salonic din războiul trecut, când acolo s-au consolidat englezii. Totuși, Hitler vrea să sublinieze că imediat ce războiul se va termina, trupele germane vor părăsi imediat **România**. Toate aceste probleme trebuie să fie abordate cu ocazia negocierilor pe care Ribbentrop le va avea la Moscova și în cadrul altor negocieri diplomatice. Vorbind de ceea ce ar trebui să facem acum, nu putem să nu remarcăm că Rusia nu poate avea acces liber din

¹⁷ Este vorba de concepția de politică externă enunțată de președintele american G. Monroe expusă în fața Congresului la 2 decembrie 1823. Aceasta avea la bază principiul care urma să ghideze politica SUA în emisfera occidentală, bazat pe ideea împărțirii lumii în zona „americană” și cea „europeană”. Esența acesteia era prevederea conform căreia teritoriul celor două Americi nu pot fi „obiectul unor viitoare colonizări din partea puterilor europene”.

Marea Neagră, deoarece Marea Mediterană se va afla în zona de interes a Italiei.

Molotov a răspuns că, în expunerea sa, cancelarul imperial a ridicat probleme importante cu o semnificație internațională deosebită și că, deocamdată, dorește să facă o serie de remarci cu caracter general. Impresia generală este că tot ce i s-a tradus din expunerea lui Hitler este corect și răspunde intereselor ambelor state, atât URSS, cât și Germaniei. Este adevărat că interesele Germaniei și URSS nu trebuie să fie contradictorii, la fel de adevărat este și faptul că oamenii care se află în fruntea statelor noastre sunt cei mai capabili să soluționeze aceste probleme într-un cadru cuprinzător corect. Problematika abordată de Hitler se referă la o serie de state, respectiv la Germania, URSS, Italia, Japonia, dar și Franța Anglia, SUA și alte țări, dar acestea trebuie nemijlocit privite prin prisma relațiilor sovieto-germane. Molotov ține să sublinieze că declarațiile pe care le va face în continuare reflectă nu numai punctul său de vedere, ci și al guvernului sovietic și, personal, ale lui Stalin. Referitor la raporturile sovieto-germane, **Molotov este de acord cu cele afirmate de cancelarul imperial, în special cu privire la avantajele obținute de ambele părți ca urmare a acordului din anul 1939.** În ce o privește pe Germania, ea a dobândit un spate al frontului de nădejde, ceea ce a avut o mare importanță pentru evoluția evenimentelor militare din Vest, inclusiv privind înfrângerea Franței; de asemenea, au fost corect soluționate problemele privind Lituania și Polonia de est, deoarece împărțirea inițială a Poloniei între Germania și URSS putea să ducă la fricțiuni între cele două state. Partea sovietică consideră că **Germania și-a îndeplinit obligațiile asumate prin acea înțelegere, cu excepția Finlandei.** În legătură cu aceasta, Molotov ar dori și știe dacă guvernul german își menține punctul de vedere exprimat în acordul din 1939. În această chestiune, partea sovietică nu dorește decât ceea ce s-a hotărât cu un an în urmă.

Molotov a trecut la ultima problemă abordată de cancelarul imperial. Dacă vorbim de relațiile reciproce în viitor, nu putem să nu vorbim de Pactul Tripartit, încheiat recent de Germania, Italia și Japonia și care este deja funcțional. Molotov ar dori să știe ce reprezintă acest pact, ce înseamnă acesta pentru Uniunea Sovietică: ar dori ca încă din timpul prezenței sale la Berlin și a vizitei pe care Ribbentrop o va face la Moscova să se clarifice în cea mai mare măsură acest aspect. În acest context, s-ar putea aborda și

problemele Mării Negre și Balcanilor, care sunt teme actuale, cât și nemijlocit **problematica României**, Bulgariei, dar și a Turciei. De asemenea, ar fi de dorit să știe ce se înțelege prin noua ordine în Europa și Asia și care sunt granițele spațiului est-asiatic.

Hitler răspunde că Pactul Tripartit presupune asumarea rolului conducător în Europa de către două state, în domeniile intereselor lor naturale. Uniunii Sovietice i se oferă posibilitatea de a indica, care sunt domeniile în care este interesată. El, Hitler, propune Uniunii Sovietice să fie al patrulea membru în acest pact. Hitler consideră că se poate ajunge la o înțelegere cu Uniunea Sovietică, că anterior s-au purtat tratative cu Italia și Franța, iar acum când problemele cu acestea s-au clarificat, consideră oportun să invite Uniunea Sovietică să-și expună interesele. **Problemele pe care le are Uniunea Sovietică cu România, Bulgaria și Turcia, nu pot fi rezolvate aici în 10 minute**, ele trebuind să facă obiectul unor negocieri diplomatice. Noi suntem state continentale, chiar dacă fiecare avem propriile interese. America și Anglia nu sunt state continentale, acestea încearcă doar să incite statele europene una împotriva celeilalte și de aceea noi dorim să le excludem din Europa. Trebuie creată o ordine mondială clară, în care să fie definite sferile de interes ale fiecăruia.

Germania își oferă serviciile, ca un bun broker, pentru a se ajunge la înțelegerea reciprocă necesară în aceste chestiuni. Noi nu putem să soluționăm problemele legate de Asia, deoarece acolo dominante sunt interesele Rusiei, la fel cum ale Germaniei sunt dominante în Europa. La încheierea Pactului Tripartit noi am subliniat relațiile noastre speciale cu Rusia, ceea ce s-a menționat și în textul pactului. Acesta este îndreptat împotriva celor care nu au interese în Europa, Africa și Asia, la fel cum noi nu avem interese în America de Sud.

Molotov mulțumește pentru clarificări, dar adaugă că ar dori să obțină câteva informații suplimentare. Referitor la rolul Angliei și Americii, este de acord cu cancelarul imperial că, în ce privește Pactul Tripartit, partea sovietică știe mai puțin despre acestea decât membrii pactului. Molotov nu insistă ca aceste clarificări să fie făcute acum. **Uniunea Sovietică** poate accepta să participe la un acord mai larg al celor patru puteri, dar numai ca partener și nu ca obiect (ori doar în această calitate de obiect este menționată URSS în pact) și **este dispusă să participe la o serie de acțiuni comune**

împreună cu Germania, Italia și Japonia, dar pentru aceasta este nevoie de a clarifica unele probleme.

Hitler (vizibil satisfăcut de finalul discuției) propune întreruperea discuțiilor și reluarea lor în cursul zilei de mâine, după micul dejun, dat fiind că recepția care urmează trebuie să aibă loc până la o posibilă alarmă aeriană.

Cu aceasta, întrevederea s-a încheiat, discuțiile prelungindu-se 2 ore și 30 minute.

(Nota a fost întocmită de V. Pavlov și V. Bogdanov.)

Rog instrucțiuni.

(Va urma)

În cadrul seriei **Consemnări** a rubricii **Memoralistică**, avem o discuție cu dl. general bg. (r) Ilie TORSAN, fost ofițer în cadrul Centrului Național de Cifru și Transmisiuni Cifrate, un om care a coordonat o serie întreagă de activități legate de relația de comunicare dintre țară și misiunile diplomatice ale României în străinătate și care a avut preocupări, în cadrul atribuțiilor de serviciu în legătură cu protecția transmisiunilor cifrate și cu pătrunderea în cifrurile celor care încercau să atenteze la securitatea națională prin obținerea de informații secrete din țara noastră.

Dl. general Ilie Torsan este autorul mai multor cărți, e adevărat, nu prea voluminoase, cu conținut foarte interesant de statistică/criptanaliză a operei mai multor poeți români: M. Eminescu, G. Coșbuc, Al. Macedonski, V. Alecsandri, Tudor Arghezi, lucrări apreciate atât de profesioniști ai domeniului, cât și de către publicul larg, la care aceste cărți au ajuns. Autorul ne va explica câteva lucruri în legătură cu această activitate deosebită, care, ni se pare nouă, necesită a fi adusă la cunoștința cititorilor revistei Periscop, având în vedere că se ocupă de o relație între ceva criptic, închis și cultura românească, deschisă, sinceră.

AM FOST DECLARAT INAPT COM BATANT...

Întrebare: Domnule general, să începem cu începutul: cine sunteți și de unde veniți?

Răspuns: Provin de la Nădlac, oraș de frontieră, din județul Arad. M-am născut în 1936. Am terminat la Predeal în 1953, Liceul Militar "D. Cantemir", care, între timp s-a mutat la Breaza. Am absolvit Facultatea de Matematică la Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca. Familia mea a fost extrem de săracă. Tatăl meu a fost tâmplar, mama casnică, eram șase copii care mâncau totul, inclusiv zilele părinților. A venit războiul, tata a fost mobilizat pe front, pe la Cotul Donului. Am dus-o foarte greu. În perioada în care armatele germane și ungare au ocupat Ardealul până la Ineu am reușit performanța că împreună cu doi dintre frații mei ne-am pierdut de mamă, care a fost evacuată la București de trupele românești. Nu pot să vă descriu prin ce am trecut, foamete, mizerie. Oricum, după eliberarea țării de către sovietici, am fost găsiți și ne-am reîntregit.

Întrebare: Ați fost elev la un liceu militar, în ce împrejurări ați ajuns acolo?

Răspuns: După câte îmi amintesc, în 1949, noul regim instalat a desființat liceele militare care existau înainte și a înființat unul singur, Liceul militar „D. Cantemir” la Roman.

Îmi amintesc că, eram cazați într-o clădire a Episcopiei, am stat acolo vreo 8-9 luni în condiții excepționale, după care liceul a fost mutat la

Predeal, într-o fostă unitate a vânătorilor de munte. Aici, nu mai erau așa condiții deosebite, era și foamete, situație grea în țară, nici alimentația, nici echipamentul nu erau prea grozave, dar am avut condiții de studiu cu totul și cu totul speciale. Am absolvit în 1953. Mulți dintre colegi au urmat și au absolvit apoi facultăți, au deținut funcții importante.

Întrebare: Cum ați ajuns la Facultatea de Matematică?

Răspuns: Aș zice, printr-o întâmplare oarecum hazlie. În 1953, am fost clasat inapt pentru a deveni ofițer combatant!! Se făceau de două ori pe an vizite medicale, mi s-a descoperit o „defecțiune” la ochi, nu prea vedeam să trag cu pușca. Și atunci, m-am întors acasă. Părinții mei se mutaseră la Alba-Iulia și am intrat în producție cum se spunea; mai întâi dactilograf la „Casa ofițerilor”, apoi operator cinematografic, tot acolo și vânzător de mobilă și casier la „Alimentara”. Am vrut să merg la facultate pentru că, fiind la liceul militar nu am avut înclinații deosebite pentru matematică, dar am avut un profesor extraordinar, Dobrotescu Gheorghe se numea, care, prin clasa a IX-a m-a inițiat în acest domeniu și am ajuns colaborator la „Gazeta de matematică”, o revistă lunară, iar la un moment dat am luat „Mențiune” pe țară. Încurajat, le-am spus părinților ce intenționez. Tata mi-a spus că nu mă poate întreține la studii, deci să mai aștept până fratele mai mare își termină Academia Tehnică Militară, la secția aviație, urmând ca mai apoi să mă ajute și el. Dar, mai mult m-a ajutat Dumnezeu. Inițial, am mers la „Geografie”, erau mulți candidați, am reușit „fără loc”, cum se spunea. Pe același coridor era decanatul la „Matematică”, mi-am luat dosarul și m-am înscris în ultimele momente. Nu prea știam în amănunt programa de admitere, dar având experiența colaborării la revistă, am intrat, cred, al doilea sau al treilea. Erau note până la 5, am luat la toate, algebră, trigonometrie, scris și oral, notă maximă cu elogii la geometrie, la fel, la fizică tot așa. Dar, am dat și o probă la limba rusă, unde am luat nota 2!! Nu prea știam nici literele alfabetului rus. Țin minte că mi-au dat de tradus din rusă în română „Imnul FMTD”. Eu îl știam pe de rost, în varianta românească, dar, la traducere era un pic diferit. Așa încât cu doiul de la rusă și cu celelalte note la maxim am fost admis cu bursă. Lucru foarte important!

Întrebare: Deci, anii 50 i-ați petrecut ca elev și student. Cam care era pe atunci atmosfera în rândul studenților și al societății din Cluj, un oraș multicultural, privind acum retrospectiv?

Răspuns: În detaliu, prea multe nu cred că îmi pot aduce aminte, doar 2-3 momente mai deosebite, unele le-am mai povestit și cu alt prilej. Spre exemplu, nici noi studenții, nici profesorii (și am avut profesori savanți, spre exemplu acad. Călugăreanu, care preda și la Sorbona) nu ne adresam cu apelativul „tovarășe”, ci cu „domnule profesor”. Tot un moment deosebit a fost unificarea celor două universități: „Babeș” cu „Bolyai”. Fără să fiu acuzat de tendențiozitate sau de răutate, vă spun că, fiind în conducerea

Asociației studenților, am privit măsura ca atare. Înainte de unificare, aveam colegi maghiari în Asociație de la „Bolyai”. După eveniment, dintr-o dată s-au „trezit” că nu mai știu deloc românește!! Așa încât, la adunările asociațiilor studențești, aveam traducători „ca la ONU”!! Apoi, la început n-am realizat pe deplin un fapt care privea unele care didactice de la „Bolyai”: la unificare, spre exemplu, din lectori au devenit conferențieri, alții, profesori și-au adăugat și calitatea de „doctor” deși nu susținuseră doctoratul. Țin minte că, chiar pe șeful meu de catedră l-a interpellat, la un moment dat, academicianul C. Daicoviciu și i-a cerut să-i prezinte teza de doctorat. Răspunsul a fost că teza se afla la Budapesta, n-a mai adus-o niciodată.

Întrebare: Și eu, ca fost student și cadru didactic la Cluj, am cunoscut astfel de „cazuri”, ba chiar au fost unii care deveniseră absolvenți de facultate după școala generală, fără să fi trecut prin liceu, mai ales cei de la științe sociale.

Răspuns: După unificare, s-a intrat oarecum în normal, cu cursuri în limba maghiară la filologie și la unele secții de la alte facultăți. La noi, la Matematică se punea accent deosebit pe studiu, pe crearea și rezolvarea de probleme și exerciții. În fiecare an, aveam 1-2 sesiuni de comunicări atât în Cluj cât și în celelalte centre universitare, eram ajutați de profesori să ne acomodăm cu munca științifică. Era o preocupare și o emulație tinerească. O întâmplare, cu una din primele lucrări pe care le-am elaborat, pe profil de algebră: am publicat lucrarea, însoțită de referatul șefului de catedră în revista Studia Universitatis „Babeș-Bolyai”. După un număr de luni a venit o scrisoare din Polonia, de la un matematician, în care ruga rectoratul să publice o lucrare a lui în revistă, deoarece „extinde cercetarea în tema profesorului Ilie Torsan”. Culmea a fost că chiar rectorul C. Daicoviciu m-a chemat să dau cu subsemnatul și să spun de unde îl cunosc eu pe profesorul respectiv, care îmi face publicitate. Era vorba de micile/marile frecuşuri/orgolii din mediile academice și științifice.

Întrebare: Ați terminat facultatea în 1960, înțeleg. Apoi, cum ați evoluat...?

Răspuns: Am fost selecționat preparator la catedra de algebră, apoi, asistent, până în 1968, când ajunsesem lector suplinitor, nu aveam doctoratul, am venit să dau examen de admitere la doctorat, la București, la academicianul Octav Onicescu, cel mai mare probabilist român. I-am prezentat vreo 3-4 lucrări pentru teză, m-a lăudat, era foarte amabil cu cursanții, mi-a dat nota 10 la admitere. M-am întors la Cluj, dar imediat apoi, am fost selecționat pentru transfer „la cerere” la Consiliul Securității Statului. Odată transferat, am avut ceva probleme, eu trebuia să merg la conducătorul științific de doctorat cam de două ori pe săptămână. Ei, vreo câteva săptămâni mi s-a dat voie să merg, apoi, fiind și treabă multă, a trebuit să abandonez. Regret că am abandonat doctoratul, am mai multe lucrări de

profil de matematică publicate, una solicitată de un Institut de matematică din India. Mi-au trimis cerere oficială, nu-i interesa nimic, nici măcar cum mă cheamă, sau alte date personale, doar să le trimit un extras din lucrare. „Cadrele” nu au fost de acord, nici alți șefi pentru că „te deconspiri!!!” Ce deconspirare, când indienii nu știau unde lucrez, cu ce mă ocup practic, doar că au descoperit o lucrare ce-i interesa, scrisă de mine? Abia, după o jumătate de an le-am trimis-o, nu s-a întâmplat nimic rău, nu s-a deconspirat nimeni și nimic.

Întrebare: S-a deconspirat obtuzitatea și lipsa de viziune, dar și frustrarea unora și a altora, care așa au rămas până în ziua de azi...!!! Dar, să revenim, ați venit la Direcția Generală de Informații Externe din CSS, așa se numea atunci serviciul de spionaj al României.

Răspuns: Am venit în această Direcție, la Centrul Național de Cifru și Transmisiuni Cifrate, pe funcția de locțiitor șef serviciu de criptanaliză, nu foloseam în documente acest titlu, dar cu asta se ocupa.

S-au obținut circa 40.000 de informații prin acest mijloc.

Întrebare: Pentru cei ce nu sunt suficient de avertizați, spuneți-ne ce înseamnă criptanaliză?

Răspuns: Fără să aduc atingere principiilor de muncă, vă pot spune că prin metode statistico-probabilistice elaboram niște modele pentru asigurarea, verificarea securității criptografice a cifrului de stat. În concret, pentru că multe țări din lume folosesc cifru cu chei aleatoare, acest caracter aleator trebuie verificat și asta prin metode matematice. Dacă, spre exemplu, iei de la o firmă străină un aparat special destinat acestui scop, primești de la acea firmă, în general, 2-3 criterii care stau la baza aprecierii dacă șirul este bun sau nu. Dacă memoria nu mă înșală, am ajuns la aproximativ 20 de criterii, pe care le-am elaborat noi cei din acest serviciu și pe care le-am implementat. Cheile de cifru fiind elementul de bază în astfel de transmisiuni, se verificau și dacă ele corespundeau criteriilor, se decidea că sunt corecte sub aspectul aleatorismului. Atunci cifrul intra la exploatare. Apoi, existau unele sisteme criptografice, tabele, coduri elaborate de MAPN. Potrivit legislației de atunci, pe cea de astăzi nu o cunosc, ei nu le introduceau în exploatare până nu le trimiteau acestui serviciu la verificare și, în funcție de rezultat, le foloseau.

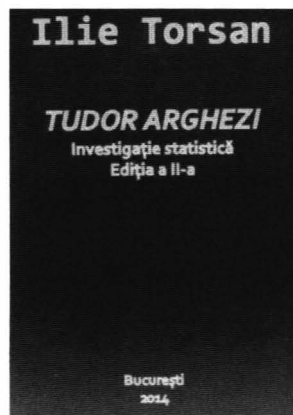
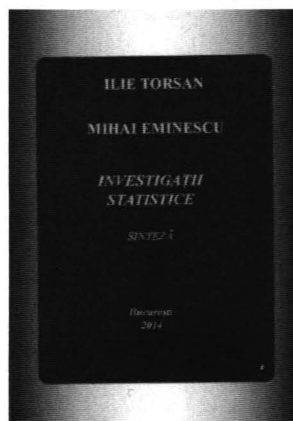
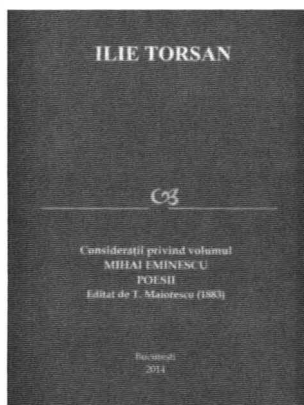
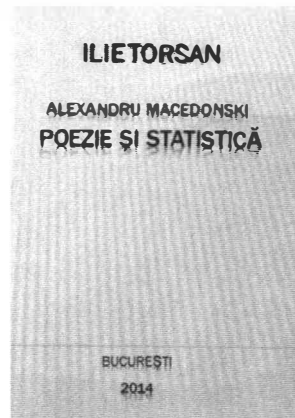
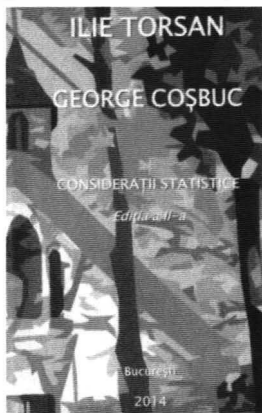
Întrebare: Ați lucrat vreo 37 de ani în domeniul ăsta. Puteți să spuneți cum a evoluat aparatura folosită în munca respectivă?

Răspuns: Încă de pe la începuturile activității mele, aparatura a galopat, să zic așa, ca evoluție, ca perfecționare. Despre acest lucru au scris și colegii Maierean și Dulciu: de la o mașină mecanică s-a trecut la teleximprimatoare, la mașini electrice moderne. În toți acești ani, salturile

calitative au fost importante, cu efecte de fond, dar și pe linia pregătirii profesionale a personalului.

Întrebare: Acum vă întreb ceva „strict secret de importanță deosebită”: ați reușit să spargeți cifrurile altora?

Răspuns: Da, după mai puțin de doi ani ajunsesem șeful serviciului; la final s-a reușit obținerea a circa 40.000 de informații obținute prin acest mijloc. Pentru dotarea pe care am avut-o, și o să vă mire, dar noi am avut calculator la mult timp după ce alții lucrau cu el, deci, eforturile au fost mari, mă laud că am lucrat într-un colectiv cu totul deosebit, format, în primul rând din matematicieni, apoi probabilști, informaticieni, lingviști, toți cu studii superioare la zi, majoritatea șefi de promoție. De exemplu, Eugen

Nicolaescu, matematician excelent, criptanalist deosebit, după pensionare se ocupă de niște lucruri cu totul deosebite legate de istoria scrisului. Altul, îl deconspir, de altfel îl știe lumea, Simion Andrei, absolvent a trei facultăți, a ieșit la pensie devreme, și-a susținut teza de doctorat la matematică, în specialitatea criptologie.

Un alt coleg, Zvonaru Titu este autorul unei culegeri de probleme, multe dintre ele au fost date la olimpiade internaționale. Corespondează la reviste din SUA, apreciat pentru calitatea și originalitatea selecțiilor. Dan Dulciu, un om de cultură care face foarte mult în acest domeniu.

Întrebare: Este extraordinar ce-mi spuneți: deci, în 37 de ani ați obținut 40.000 de informații. La un calcul superficial asta înseamnă: ceva peste 1000 de informații pe an, adică în medie cam trei informații pe zi. Mi se pare o performanță deosebită... Fiindcă vorbim despre cărți, să ne ocupăm și de ale dumneavoastră. Practic, toate, analizează statistic, prin prisma cirtanalizei, poezii ale unor poeți din literatura română: Eminescu, Coșbuc, Argezi, Macedonski, Alecsandri etc. Întrebarea este, cum v-ați găsit această vocație de „a lipi” matematica de poezie?

Răspuns: Nu-i pot spune vocație, este mai mult un fel de necesitate, un fel de constrângere de împrejurări. Am ieșit la pensie destul de devreme, aș mai fi putut activa dar lucrurile s-au precipitat, așa că, obișnuit fiind cu o anumită activitate, cu un anumit mod de viață, când mergeam la piață, îmi puneam cravată ca la serviciu. La un moment dat i-am întâlnit pe fostul coleg Dan Dulciu și pe eminescologul Nae Georgescu și am aflat o serie de lucruri despre poet pe care eu nu le știam. Apoi, din păcate, am rămas singur, după o căsnicie superbă de 50 de ani cu soția mea, o sibiancă absolut excepțională. Mă aflu, deci, într-o situație oarecum critică. Cei de la unitate mi-au sugerat să scriu un manual pentru candidații care vor fi încadrați în instituție pe acest profil. Zis și făcut, l-am scris și probabil, este folosit. Apoi, ținându-mă de cei doi despre care am vorbit, am început să abordez sub aspect matematic și statistic problematica din preocuparea acestor eminescologi. Primul lucru, sugerat de Nae Georgescu, a fost acel interogatoriu din 1889, în urma căruia s-a reușit ca Eminescu să fie declarat nebun pentru eternitate, irecuperabil. Ce am întărit prin demonstrația mea este că actul era un fals. Eminescu în mai multe articole din presă, ca și alți scriitori din epocă foloseau expresia liturgică „ale tale dintru ale tale”. Eu am demonstrat că răspunsul la întrebarea a patra din interogatoriu este exact această expresie biblică și nu poveștile pe care le-a scris masonul Gh.Bursan (Bursen) care i-a luat interogatoriul. Tot interogatoriul, în sine act juridic, este astfel măsluit încât oricine citește răspunsurile să spună că sunt ale unui nebun .

Întrebare: Credeți că „lucrătura” asta, ziceți dumneavoastră, de origine masonică a avut țintă doar persoana lui Eminescu sau cultura română, esența națională a acesteia?

Răspuns: Aș înclina să spun mai degrabă că a vizat cultura română și, mai exact, "școala" lui Eminescu, deci filonul național, așa cum spuneți.

Macedonski și Ventura au fost „unealta”...

Întrebare: Cum explicați dumneavoastră care ați pătruns undeva spre adâncurile fenomenului, faptul că Titu Maiorescu, un fan, cum se spune astăzi, un susținător al lui Eminescu, care i-a publicat poeziile, l-a susținut în presă, în critică, la un moment dat a trebuit să cedeze în fața masoneriei, mai exact a celei reprezentative pentru "interogatoriile" la care a fost supus a avut el vreun dubiu privind starea mentală a poetului sau a fost supus și el unor presiuni de alt gen decât propriile convingeri?

Răspuns: Deși nu cunosc în amănunt problema, pot spune că presiune externă a existat. Când se duceau tratativele între România și Austro-Ungaria pentru încheierea tratatului din 1883, Petre Carp, care era ambasador la Viena îi telegrafia cifrat lui Maiorescu „Mai potolește-l pe Eminescu!” De ce, pentru că Eminescu arăta clar în presă, mai ales în „Timpul” care sunt obiectivele noastre naționale, ce ar trebui noi să urmărim, or Austro-Ungaria nu „înghițe” astfel de obiective. Apoi, el a înființat și a fost motorul societății „Carpați” care dorea prin orice mijloace - amintesc că avea și o componentă militară - să aducă Ardealul la Patria-mamă. Cât despre Maiorescu, din câte am mai studiat și eu, dorind să intre la guvernare – funcția, bat-o vina! – l-a abandonat un pic pe Eminescu, poetul a sesizat acest lucru. Am scris despre episodul ăsta, zic eu, semnificativ. În 1883, Eminescu era bolnav, fiica lui Maiorescu, având bani, relații s-a ocupat de trimiterea lui la tratament în străinătate, la Viena. Profesorul Th. Codreanu de la Iași, mare eminescolog, dă următorul episod, semnificativ sub aspectul raportului Eminescu – Maiorescu: pe peron era Maiorescu cu fiică-sa, în vagon, la fereastră, era Eminescu. Poetul, uitându-se la Maiorescu, zice: „Dr. Robert Mayer, marele moment...” și mai urmează trei cuvinte, care nu interesează. Numai că, vedeți, aici a fost o enigmă mare și pentru mine. Interogatoriul din 1889, l-am decriptat cu un anumit sistem, extrem de simplu, l-am prezentat și la aniversarea din ianuarie 2015. Evenimentul de pe peronul gării are loc în 1883. Explicarea lui Eminescu am decriptat-o cu același sistem, știut de francmasoni și de Maiorescu. Ce a rezultat? Că „Robert Mayer” era de fapt încifrarea lui „Maiorescu”, iar „moment” duce la „mason”. Deci, ce a spus Eminescu de la fereastra vagonului?: „Maiorescu, marele mason!” Maiorescu, din câte se știe, a fost mason, ca și mulți alții de la „Junimea”.

Întrebare: Deci, plecând de la fizicianul Robert Mayer, pe care, am înțeles că Eminescu îl aprecia...

Răspuns: Robert Mayer a fost un mare fizician german. În manuscrisele lui Eminescu se găsesc extrase din 2-3 lucrări ale acestui R. Mayer. Interesant este că în mesajul de pe peron apare și titlul de „doctor”. Fizicianul nu a folosit acest titlu niciodată, în schimb, Maiorescu îl folosea, el considerându-se și expert în medicină...

Întrebare: Domnule general, o să dăm în anexă la această discuție și materialul scris, foarte bine făcut, în legătură cu interogatoriul lui Eminescu. În concluzie, interesant ar fi să ne spuneți părerea dumneavoastră despre intervenția lui Macedonski în această problemă. Era el unealtă sau ... ce era el?

Răspuns: Macedonski și Ventura au fost, cum ați anticipat, unealta care în vara lui 1883 a dus la arestarea lui Eminescu și la prima "diagnosticare", să zicem, oficială, ca „nebun”! Presa vremii a relatat despre boala lui Eminescu din perioada respectivă cam așa: "Mihai Eminescu, redactor de la "Timpul" a fost atins de o boală grea". Nici un ziar nu a folosit cuvântul "nebun". Dar Macedonski, în această epigramă, pe care el nu și-a asumat-o vreo jumătate de an, folosește semnătură acrostihă, obicei al epocii. Din epigramă, eu am dedus mai multe mesaje referitoare la Eminescu, informații ascunse, confidentiale. Dacă luăm textul și numărăm tot a șaptea literă, vedem că este vorba de consoană. Aceasta nu este o caracteristică statistică a limbii române. Dar, eu, criptanalist, pot să apreciez aceasta ca un semnal că urmează într-un anumit fel, o informație confidentială. După cum se vede mai detaliat din Anexă, am procedat la scrierea epigramei pe coloane a câte șapte litere, din acest tabel am luat linia întâi și a doua și parcurgând sinusoidal jos-sus, jos-sus literele din cele două linii rezultă mesajul: „Nu-s unic, am decis”. Adică, nu eu singur am decis și arestarea și transformarea „bolii grele” în „nebunie”, am fost mai mulți, un grup! Și filologii, criticii au stabilit că într-adevăr au fost mai mulți cei care au decis soarta poetului.

Întrebare: Interesant, foarte interesant. Mă uit și eu acum din nou peste cartea dumneavoastră despre Macedonski și îmi dau seama că evidențiază o anumită știință a manevrării sunetelor, respectiv literelor. Lucrările dumneavoastră, statisticile, analizele de profil pe care le faceți sunt complementul stilisticii sau de la ele trebuie să plece analiza literară a poeziei?

Răspuns: Nu, sunt complementare. Eu am găsit niște caracteristici statistice ale limbii române foarte interesante. Să vă dau un exemplu, dintr-un text. În paranteză vă spun că am extins oarecum mica mea cercetare nu numai la poezie, ci și la proză. Dacă luăm cuvintele dintr-un text suficient de mare și facem frecvența cuvintelor după numărul vocalelor pe care le conțin, observăm că aceste frecvențe nu sunt oarecare, Din punct de vedere probabilistic, cu abateri de o mie, de două mii, nu mai mult ele urmează legea probabilistică a lui Poisson sau legea evenimentelor rare din teoria probabilității. Este vorba de o formulă cu constante și variabile. Eu am mers mai departe, am zis, nu știu dacă în lingvistică e corect – cuvânt simetric – adică acel cuvânt care are structura consoană – vocală – consoană – vocală – consoană – vocală, deci o alternanță ca în „m-a-m-a”, Am analizat frecvența lungimilor acestor cuvinte în texte românești, mai ales poetice. Surpriza a

fost că apare această lege a lui Poisson. Apoi, am mai observat ceva: am luat alfabetul, fără diacritice și am constatat că frecvența cuvintelor după numărul de consoane din primele 13 litere ale alfabetului urmează această lege. Eu am tras concluzia că cel puțin textele poetice românești au drept caracteristică fundamentală, legea lui Poisson. Nu știu dacă această concluzie a mea este pe placul filologilor, al lingviștilor. Din nevoia de a-mi domina singurătatea, cum v-am mai spus, am ajuns să analizez și 40.000 de cuvinte, fără calculator, numai cu creionul și hârtia...

Întrebare: Este nemaipomenit ce-mi spuneți, îndrăznesc să spun că dumneavoastră ați descoperit/elaborat o adevărată teoremă, ceea ce mă bucură nespun și mă gândesc că această părere/teoremă ar trebui să fie luată în considerare, analizată și aprofundată științific, poate chiar de către dumneavoastră. Vă mai întreb ceva, à propos de alternanțele astea de care vorbeați. În analizele literare, stilistice, poetice se vorbește de un ritm interior al versului, al poeziei. Credeți că ritmul este dat de legea asta a lui Poisson sau, știu eu, de altceva, ce ține de domeniul statistic-probabilistic, ori de o simplă alternanță fonică, sonoră, muzicală?

Răspuns: Când se vorbește de aplicații matematice în limbă sau de cercetări matematice în lingvistică primul subiect care se aduce în discuție este următorul: poezia este construită pe ritm și rimă, care au caracteristici matematice, statistice. Eu nu am aprofundat prea mult aceste probleme, pot însă să vă răspund la ceea ce m-ați întrebat. Spre exemplu, am împărțit cuvintele în bigrame, trigrame, pentagrame etc. calculând pentru fiecare segment o caracteristică numerică. Am obținut un șir numeric pe care îl împart la 48 și obțin exact rapoartele care caracterizează gama muzicală a lui Pitagora, primară, adică un șir de note muzicale: do, re, mi, mi, do, re, mi, mi... Fiul meu, care se pricepe la muzică a pus frazele pe note după nu știu ce criteriu. Când a cântat „partitura” la fluier, a ieșit ceva nemaipomenit ca muzicalitate. Ceea ce „cânta” el era o poezie a lui Eminescu pe care am analizat-o. Despre toate acestea n-am scris în cărțile mele, am scris într-o revistă de paranormal, nu știu ce mi-a venit... Nu știu, recunosc, dacă s-a scris ceva despre aplicațiile șirului lui Fibonacci în literatură, este vorba de un șir numeric în care fiecare termen începând cu al treilea este suma celorlalți doi precedenți. În natură acest șir este prezent, spre exemplu, în organizarea/dispunerea florilor la plante, în structura corpului omenesc... Limita acestui șir e celebrul "număr de aur".

Întrebare: Ce tangențe are analiza pe care o faceți cu numerologia?"**Răspuns:** Eu de numerologie nu mă ocup, personal nu cred că este o știință. Dacă luăm o mulțime de evenimente, independente și căutăm niște relații între ele, vom găsi 1-2, însă concluzia finală este falsă. Este un subiect respins de statistica matematică. Vă spuneam că odată mi-a căzut în mână revista Paranormal, nici nu știu dacă mai apare și am publicat un

articol „Numărul caracteristic al lui Eminescu”, respectiv, numărul 13. Cei de la revistă au găsit imediat o relație: 1 = Dumnezeu, 3 = Sfânta Treime.

Întrebare: Ați publicat în revista noastră Periscop în urmă cu câțiva ani un material despre Pacea. Vorbeam atunci și de apocalipticul număr al Fiarei – 666...

Răspuns: Într-adevăr, din numele și vârsta lui am scos acest 666. Dar, tot atunci, însă prin criptanaliză am arătat că atât numele lui bun – Pacea – cât și cel de cod – Podeanu – ascund cuvântul TRĂDARE...

...În spatele versurilor se regăsește un alt mesaj inteligibil...

Întrebare: Dumneavoastră v-ați ocupat și de alți poeți români. Spre exemplu, despre Coșbuc ce ne puteți spune din punctul de vedere al preocupărilor dumneavoastră. Să zicem, poezia Poetul: „Sunt suflet în sufletul neamului meu...?” Ideea este că s-a spus de către literați, critici, specialiști că opera poetică a lui Coșbuc, în contextul originii sale ardelen, s-ar constitui în ceva revoluționar pentru vremea respectivă...

Răspuns: Pe lângă Eminescu, pe ceilalți câțiva poeți i-am studiat exclusiv sub raportul caracteristicilor statistice, probabilistice pe care le-am găsit la Eminescu, respectiv care din aceste caracteristici se regăsesc în poeziile celorlalți. De exemplu, distribuția cuvintelor după numărul vocalelor la Eminescu se regăsește la toți: Coșbuc, Macedonski, Arghezi... Rezultă concluzia că textele poetice românești au drept caracteristică distribuția Poisson a cuvintelor după numărul vocalelor: vocalele și consoanele în limba română din studiile efectuate și constatările mele, au o distribuție foarte interesantă, încât în peste 80% din cazuri în spatele versurilor se regăsește un alt mesaj inteligibil, care are aproape întotdeauna legătură cu textul transparent. Sunt niște mesaje, pe care le-am numit disimulate, dar nu voit de către poet (spre exemplu: „... am mers la moară...!”), însă care se referă la conținutul poeziei. Nu sunt mesaje picate din cer, cred că subconștientul lucrează la treaba asta. Se pare că o astfel de constatare este exploatată într-o anumită măsură și în testele cu detectorul de minciuni...!!

Sau, după câte am citit, un australian a decodificat acțiunea ultrasecretă Furtună în deșert, respectiv războiul americanilor în Irak prin analiza spectrelor de frecvență ale sunetelor unei fraze a președintelui SUA, citită invers, adică de la coadă la cap.

Întrebare: Domnule general, ne apropiem de sfârșitul discuției noastre. Este foarte interesant cum dumneavoastră, un ofițer în retragere al structurii de securitate externă a României, datorită pregătirii temeinice de bază, preocupării pentru un domeniu care presupune abstractizare, simbolistică, imaginație creatoare ați reușit să vă faceți cunoscut publicului, după zeci de ani de „stat la strict secret”, să zicem așa, fără să prejudiciați, să compromiteți activitatea specifică. Ce gânduri aveți pentru viitor?

Răspuns: Ce să vă spun, pentru mine aceste preocupări au fost cel mai bun medicament împotriva singurătății. M-am săturat să mă tot uit la televizor și să văd cum înjură unii, cum înjură alții, cum fură unii, cum fură alții. Așa că, atât timp cât mă mai ține capul, tot astfel de preocupări voi avea. Vă spuneam că nu am folosit calculatorul, pentru că așa face în câteva ore ceea ce fac cu pixul și hârtia într-o lună, așa că prefer să fiu „pasionat” o lună decât o oră.

Concluzie: Dumneavoastră ați demonstrat într-un articol publicat tot în revista noastră existența „matematică” a iubirii dintre Eminescu și Veronica Micle, o dragoste profundă și puternică. Tot din dragoste și respect pentru munca pe care cu pasiune o faceți vă asigur de tot sprijinul Asociației noastre într-o eventuală tentativă de culegere și publicare în volum a tuturor acestor cercetări ale dumneavoastră, spre a oferi publicului larg o imagine atât aspră a ceea ce aduce criptanaliza în literatură cât și a ceea ce înseamnă a fi ofițer de informații externe în folosul securității naționale a României. Eu vă mulțumesc pentru amabilitatea de a vă destăinui cititorilor noștri și vă doresc în continuare noi succese și noi "constatări matematice" despre literatura română.

**A consemnat
Petru Neghiu**

Anexă

MIHAI EMINESCU Investigație statistică și criptologică

Primul document la care ne referim este Interogatoriul luat lui Eminescu la 12 iunie 1889, în ospiciul din strada Plantelor, deci cu trei zile înainte de moarte. Pentru început precizăm că după cum scrie prof. N. Georgescu, în cartea sa „A doua viață a lui Eminescu”, (Europa Nova, 1994) textul Interogatoriului a fost editat prima oară de către Radu D. Rosetti în "Adevărul literar și artistic" din 27 septembrie 1922, reluat ulterior. Sunt însă, - afirmă N. Georgescu – diferențe de un cuvânt sau două.

Iată acest document:

Cum te cheamă?

" - Sunt Matei Basarab, am fost rănit la cap de către Petre Poenaru, milionar, pe care regele l-a pus să mă împuște cu pușca umplută cu pietre de diamant cât oul de mare.

Pentru ce?

- Pentru că eu fiind moștenitorul lui Matei Basarab, regele se temea să nu-i iau moștenirea.

Ce-ai de gând să faci când te vei face bine?

- Am să fac botanică, zoologie, mineralogie, gramatică chinezească, evreiască, italienească și sanscrită. Știu 64 de limbi.

Cum e Poenaru care te-a lovit?

- Un om bogat care are 48 de case, 48 de moșii, 48 de râuri, 48 de garduri, 48 de sate și care are 48 de milioane."

* * *

Dintre alte constatări rezultate din analiza acestui text, o reținem pe următoarea: textul este tributar numărului 7. Pornind de la această constatare, pentru analiza textului am apelat la cel mai simplu sistem criptografic, substituția simplă cu chei de cifrare/descifrare, definit astfel:

Considerăm alfabetul normal ordonat și rangurile literelor în această ordonare, adică

<u>A</u>	<u>B</u>	<u>C</u>	...	<u>P</u>	<u>Q</u>	<u>R</u>	...	<u>Z</u>
1	2	3	...	16	17	18	...	26

Pentru cifrarea unui text, literele acestuia se înlocuiesc cu rangurile lor din alfabet și acestora li se adună numerele din cheie (o secvență numerică). Dacă în procesul adunării se obțin numere mai mari ca 26, din ele se scade 26 și se reține diferența, dacă se obține un număr negativ, lui i se adună 26 și se reține rezultatul.

Cheile de descifrare vor fi astfel construite încât vor conține numai numerele, 4 (câte întrebări sunt), 7, 14 și 28, deci multiplii lui 7, mai mult, rangurile vocalelor din textul de descifrat, vor fi modificate numai cu 4 și 14, iar cel al consoanelor cu 7 și 28.

Să revenim la interogatoriu: Considerăm expresia biblică, **ALE TALE DINTRU ALE TALE** folosită și de Eminescu în unele articole din presă. Expresia are 5 cuvinte cu 20 litere. Considerăm primele 5 cuvinte din ultimul răspuns, care au prefixul 48, scrise în ordinea: **CASE MOȘII GARDURI SATE RÂURI** care conțin 25 litere, deci pentru a obține cele 20 litere din expresia biblică, trebuie să eliminăm din fiecare cuvânt câte o literă. Facem acest lucru, iar literele rămase le descifrăm cu sistemul prezentat mai sus.

Din primul cuvânt eliminăm prima literă și avem:

A	S	E
1	19	5
<u>0</u>	<u>-7</u>	<u>0</u>
A	12	E

A L E

deci a rezultat cuvântul ALE. Din al doilea cuvânt eliminăm ultima literă și obținem:

M	O	S	I	
7	-14	-7	-4	
T	A	L	E	

deci cuvântul

TALE.

Continuând procedeul, dar înlocuind cuvântul RÂURI cu STÂNE din cele 5 cuvinte rezultă întreaga expresie biblică.

Rezultă că textul a fost "prelucrat" de masonul Bursan și el este un fals.

Referitor la acest rezultat, Th. Codreanu scrie următoarele: „Există trei posibilități în a judeca celebrul interogatoriu... a doua ar putea fi că Eminescu însuși a răspuns cifrat, în limbaj masonic” și în continuare „Acceptarea presupusului joc masonic de către Eminescu este cea mai improbabilă situație”. Dar acest lucru nu exclude cunoașterea de către Eminescu a acestui „Joc masonic”, așa cum rezultă – dacă noi avem dreptate – din următorul episod:

Maiorescu s-a lăsat convins să organizeze trimiterea la Viena a lui Eminescu, pentru tratament: În gară, la 20 octombrie /1 noiembrie 1883, Maiorescu și Livia sunt întâmpinați de poet cu o usturătoare „parolă” (masonică): „Dr. Robert Mayer, marele moment, o conspirație și colo marea domnișoară”.

Procedăm ca și în cazul Interogatoriului, din primul cuvânt eliminăm prima literă, din al doilea ultima literă iar secvența rămasă o descifrăm cu același sistem și obținem:

O	B	E	R	T	M	A	Y	E
14	7	14	0	7	0	14	-4	0
C	I	S	R	A	M	O	U	E

secvența finală este o anagramă a numelui MAIORESCU. Din al patrulea cuvânt, eliminăm prima literă, avem

0	M	E	N	T
0	0	14	0	7
0	M	S	N	A

deci, prin anagramare, cuvântul MASON.

Deci începutul „parolei” este

MAIORESCU, MARELE MASON

Iată un subiect de cercetare pentru istorici și eminescologi.

Alt document: Să analizăm Epigrama lui Macedonski:

„Un X... pretins poet acum

S-a dus, pe cel mai jalnic drum...

L-aș plânge dacă-n balamuc ...”

Din acest text rezultă o serie de „mesaje” care au fost disimulate de autor, din care prezentăm următoarele două:

Astfel, considerând că „X” din primul vers este cuvânt și numărând câte 16 cuvinte consecutive, reținându-l pe al 17-lea, continuând procedeul, după parcurgerea textului în ambele sensuri, cuvintele reținute formează expresia,

DESTINUL SĂU, UN NEBUN

Dacă ne gândim la Interogatoriu, nu poți să nu te întrebi „Nu cumva, din 1883, cei care au participat la îndepărtarea din presă a poetului i-au hărăzit acest destin?”

Dacă „X” din primul vers se numără cu o literă, atunci tot a 7-a literă din epigramă este o consoană. Deoarece acest fapt nu este o caracteristică statistică a limbii române, ea apare atunci când autorul vrea să disimuleze în text o informație confidențială.

Scriem textul, începând cu primul vers, pe coloane a câte șapte litere fiecare și din acest tabel reținem opt perechi de litere formate din primele două linii, împărțite în două blocuri a câte patru perechi pe care le numerotăm. Deci:

<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>		<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>
U	I	A	U		M	I	A	E
N	N	C	S		A	C	S	D

observând poziția simetrică a literei A.

Citim literele din cele două blocuri, pe coloane de jos în sus în ordinea (1, 4, 2, 3) și obținem mesajul:

NU-S UNIC AM DECIS

Această expresie, noi o considerăm cu sensul: „Nu-s singur care am decis”, deci o recunoaștere a faptului că rezultatul arestării lui Eminescu la 28 iunie 1883, și îndepărtarea lui din presă, se datorează acțiunii unui grup de persoane.

SIMPOZION DEDICAT LUI MIHAI EMINESCU

În multitudinea de evenimente închinat poetului național Mihai Eminescu cu prilejul aniversării celor 165 de ani de la nașterea sa, s-a înscris și un simpozion organizat de Asociația noastră despre noi documente descoperite în arhive privind viața și activitatea sa, precum și despre fascinantele taine ale scrisului eminescian.

Activitatea, moderată de dr. Ioan Popa, vicepreședinte al Asociației, a prilejuit prezentarea unor interesante comunicări din partea domnilor Dan Toma Dulciu și Ilie Torsan, precum și intervențiile mai multor participanți la simpozion.

Nu cu mult timp în urmă, domnul **Dan Toma Dulciu** a primit premiul special al Uniunii Ziariștilor Profesioniști pentru activitatea depusă în slujba punerii în valoare a operei geniului poeziei românești. Îndelungata și laborioasa sa activitate de cercetare în Arhivele Statului, în cele ale Ministerului de Externe și altele, precum și în conducerea Fundației Internaționale Mihai Eminescu, a condus la descoperirea unor noi documente, publicate ulterior, despre viața și biografia "poetului nepereche". Între altele, a realizat o copie digitală a celui mai valoros film documentar din Arhiva Națională a Cinematografiei Române, dedicat biografiei lui Eminescu. De asemenea, a publicat volumul "Eminescu și diplomația", Editura Universitară, București, 2008, prima lucrare de acest fel din literatura de specialitate, în care este evidențiată o activitate mai puțin relevantă a lui Eminescu, aceea de diplomat în cadrul reprezentanțelor diplomatice ale țării noastre din Berlin și Viena. O altă direcție de investigare în curs este "Eminescu în Arhivele Vaticanului", cunoscându-se că în anii 1882-1883 chestiunea rolului și misiunii Bisericii Catolice în România l-au interesat într-un mod special pe gazetarul Eminescu.

Cea de-a doua comunicare a fost cea a profesorului matematician Ilie

Torsan, considerat a fi ctitorul modern al *Școlii Românești de Criptografie*, care - în ultimele două decenii - a fost atras de fascinantele taine ale scrisului eminescian. Dânsul a publicat zeci de articole despre aspectele criptografice ale operei lui Eminescu, strânse în cele 23 de volume publicate până în prezent pe acest subiect, care fac din dânsul un autor de referință al domeniului. În esență, profesorul Ilie Torsan a identificat în poezia lui Mihai Eminescu anumite relații matematice discrete, cum ar fi *Șirurile Fibonacci*, *Funcția Poisson* etc, care se pot regăsi în versurile eminesciene. Potrivit unor chei de descifrare, constituite după reguli constante și aplicate cu consecvență, s-au descoperit unele mesaje secrete, disimulate în versurile eminesciene. Articolele sale, publicate și în Revista *Periscop* a Asociației noastre, oferă în detaliu secretele date la iveală de profesorul Torsan.

Doctorul în istorie Ion Constantin s-a referit la numeroasele studii asupra operei lui Eminescu care se fac și în Republica Moldova, punând în evidență interesul cercetătorilor de peste Prut față de viața și opera Poetului.

Cu un deosebit interes a fost primită intervenția domnului **Vasile Maiorean**, care s-a referit la reeditarea în cursul anului 1989 a cărții de referință a lui Mihai Eminescu - *Ediția Princeps*. Efortul de reconstituire și de tipărire în condiții grafice de excepție a singurului volum de Poezii eminesciene, cunoscută și sub numele Ediția Maiorescu, a constituit un act de curaj dar și de restituire în patrimoniul culturii române a acestei capodopere.

Reputatul specialist criptolog **Eugen Nicolaescu** a prezentat cu acest prilej modul în care a abordat analiza unui celebru manuscris, cunoscut lumii științifice sub denumirea *Codex Rohonczy*, demonstrând că acest document a fost eronat lecturat iar decriptarea propusă este total greșită. Actualmente se află în curs de tipărire un volum dedicat acestui Codex.

În sfârșit, au provocat emoții patosul cu care doamna Eugenia Negrea, domnia dr. Mihai Maxim și Florică Dumitrescu au citit poezii dedicate lui Eminescu.

La buna desfășurare a activității au contribuit domnia Gheorghe Iordache, secretarul general al Asociației, și Dan Sulugiuc, secretarul general de redacție al revistei *Periscop*.

Ioan Gatea

Voluntarul

ANUL III | NUMĂRUL 12 (25)

EXEMPLAR GRATUIT

PERIODIC EDITAT DE ASOCIAȚIA "FOIȘORUL DE FOC=VOLUNTARIAT ȘI PARTENERIAT PENTRU VIAȚĂ"
Divizia Civică Voluntară

O INTERESANTĂ INIȚIATIVĂ A SOCIETĂȚII CIVILE

La început de an 2015, ne-a intrat în atenție nr. 12 (25) al publicației *Voluntarul*, periodic editat de Asociația „Foișorul de Foc – Voluntariat și Parteneriat pentru Viață”, Divizia Civică Voluntară din sectorul 2 al Capitalei.

De la dl. **Neculai Onțanu**, primarul sectorului 2 aflăm că această importantă asociație de voluntariat „*are drept scop și sarcini: misiuni și activități de prevenire; intervenție rapidă de căutare, salvare și evacuare de la dezastre; misiuni de eliminare a consecințelor dezastrelor; servicii și activități umanitare, educative, de cunoaștere și promovare a voluntariatului ș.a. Noi ne bazăm pe voluntari și în alte domenii, determinând cetățenii să se implice activ în comunitate*”.

Pe lângă informații diverse și utile specifice nevoilor unei mari comunități urbane, publicația are și câteva pagini interesante de cultură generală. Astfel, la rubrica *Lecția de istorie și patriotism* citim un amplu articol intitulat „Moș Ion Roată și Unirea de la 24 ianuarie 1859”, semnat de prof. Viorel Gh. Speteanu, voluntar în Garda Civică, în care se menționează:

„Unitatea teritorială a tuturor Românilor a fost ideea care a călăuzit timp de secole eforturile celor mai patrioți cărturari și oameni politici ai neamului nostru”.

Un alt articol incitant este dedicat lui Mihai Eminescu, în care este inserat și următorul text memorabil al poetului național sub titlul „Discurs omagial la Putna , 1871”:

„Noi susținem că poporul românesc nu se va putea dezvolta ca popor românesc decât păstrînd, drept baze pentru dezvoltarea sa, tradițiile sale istorice astfel cum ele s-au stabilit în curgerea vremilor ...

Suntem români și punctum...

Nu este permis nimănui a fi stăpîn în casa noastră, decât în marginile în care noi îi dăm ospeție. Dacă nația românească ar fi silită să piardă o luptă, va pierde-o, dar nimeni, fie acela oricine, să n'aibă dreptul a zice c'am suferit cu supunere orice măsură i-a trecut prin minte să ne impună.

Noi am zis de la început că nu există compensații pentru Basarabia, precum nu există niciodată vreo plată pentru o palmă măcar din pământul patriei.

Aceste lucruri sunt sfînte...se pierd s-au se câștigă prin împrejurări istorice, dar nici se vînd, nici se cumpără, nici se schimbă”.

Așadar, Voluntarul este rezultatul unei inițiative civice nu doar inspirate, ci și lăudabile!

Dan Sulugiuc

VITRINA CĂRȚILOR

O CARTE DESPRE O POSIBILĂ CRONICĂ A REGILOR DACI

**VINERI,
13 MĂRTIE 2015,
orele 15:00,
CENTRUL
CULTURAL
CALDERON**

al
**PRIMĂRIEI SECTORULUI 2
Str. Jean Louis Calderon 39**

LANSARE DE CARTE

Moderatori:

**G-ral bg. (r), profesor,
PETRU NEGHIU**

**Dr. IOAN POPA,
scriitor**

**Dr. ION CONSTANTIN,
istoric,
autorul prefetei**

Eminent matematician și expert criptolog cu o îndelungată activitate în cadrul Centrului Național de Cifru și Transmisiuni Cifrate al României, domnul Eugen Nicolaescu se dovedește, prin cartea de față, un pasionat și

temerar cercetător al istoriei noastre vechi. Lucrarea ne propune o „lectură intermediară” a faimoaselor *plăcuțe de plumb de la Sinaia*, un set de artefacte arheologice scrise într-o limbă necunoscută, în alfabetul grecesc (cu câteva litere adiționale), textele fiind însoțite uneori și de imagini. Depozitate de mai bine de un secol în subsolul Institutului de arheologie, „Vasile Pârvan” din București, *plăcuțele (täblițele)* au constituit subiectul unor vii controverse, pe tema autenticității lor pronunțându-se istorici și lingviști, dar și diverse persoane doritoare să contribuie la aflarea adevărului despre o pre supusă cronică a dacilor.

Toate acestea arată că *plăcuțele de la Sinaia* merită a fi studiate din multiple perspective, dat fiind că ele se prezintă ca o adevărată „cronică a dacilor”, unde sunt consemnate nume de regi daci, toponime dacice, evenimente importante de la curtea regilor daci, precum alianțe, războaie câștigate, diferite evenimente. Prin conținutul lor profund coerent, amploarea și rafinamentul cu care au fost executate, bogăția de detalii, acestea incită la un studiu serios. Este tocmai ceea ce face domnul Eugen Nicolaescu în cartea sa, unde se realizează pentru prima dată deslușirea înțelesului înscrisurilor din plăcuțe, prin traducerea acestora. Valoarea documentară a cărții este considerabil sporită grație „dicționarului selectiv” pe care autorul îl atașează în partea finală, instrument extrem de util în deslușirea textelor.

Tăblițele de la Sinaia sunt de o importanță covârșitoare pentru istoria și cultura națională, fiind prima oară când aflăm ce spun dacii despre ei înșiși și despre confruntarea cu dușmanii lor, romanii. Importanța lor constă nu numai în informațiile istorice deosebit de valoroase, dar și în valențele estetice, a frumuseții artistice, de multe ori la nivelul unor adevărate capodopere.

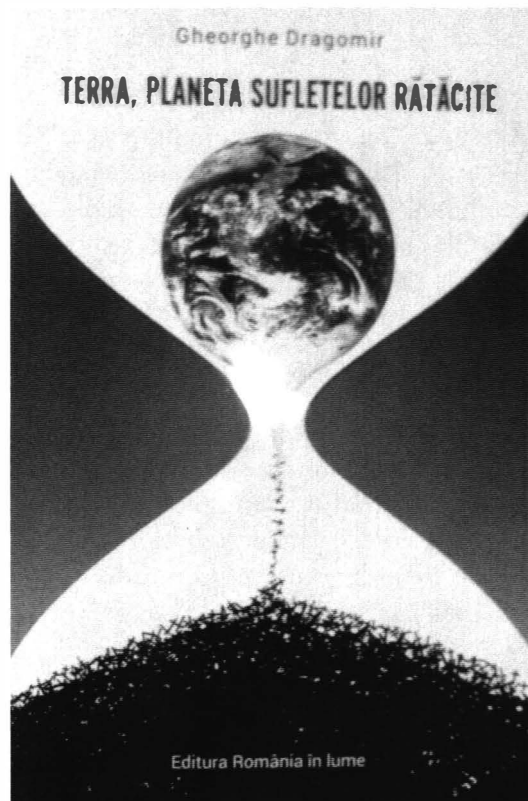
Ion Constantin

*

Cunoscuta revistă de cultură „**Flacăra lui Adrian Păunescu**”, Nr. 10 (688) din 20-26 martie 2015 semnalează lansarea cărții *Vorbele din plumb*. Autorul articolului, Marian Teodorescu, apreciază că „domnul Eugen Nicolaescu are meritul de a fi stăruit să găsească înțelesul cât mai corect al controversatelor *plăcuțe de la Sinaia*, folosind pentru prima oară metoda cercetării prin decriptare a textelor, ceea ce oferă o perspectivă științifică, cuprinzătoare, în traducerea și interpretarea acestora. *Vorbele din plumb* sporesc informațiile istorice valoroase despre trecutul nostru și, în același timp, ne oferă bucuria de a descoperi valențe artistice de înalt nivel în plan literar și plastic”

LA JUDECATA DE APOI – CONFESIUNILE UNUI GENERAL

Pentru început, vreau să vă fac o mărturisire: în urmă cu câteva luni, am primit de la generalul(r) *Gheorghe Dragomir* un cadou superb („*Terra, planeta sufletelor rătăcite*”), cu o dedicație emoționantă care, inițial, m-a surprins: „*o carte de suflet, pentru suflet!*”!

Curios din fire și, deși nu recunosc niciodată, invidios pe mai prolificii mei confracți în ale scrisului, am răsfoit imediat cartea, începând cu...cuprinsul. Aici m-am blocat: aveam în față ceva neobișnuit, îndrăzneț și, recunosc, dificil de digerat, o carte care îndeamnă la smerenie, autoevaluare și reflecție în abordarea unor chestiuni de suflet, asupra cărora autorul se apleacă cu blândețe, iubire și, mai ales, credință.

Cartea, apărută la finele anului 2014, la Editura „România în lume”, se adresează deopotrivă sufletului și spiritului, lăsând multe porțițe deschise gândurilor fiecăruia. Fără a fi malițios, dar pentru suflet mi-aș fi dorit să regăsesc în paginile

cărții mai multă sensibilitate și căldură, pentru a ajunge în acel ungher în care lacrima, credința și iubirea fac să dispară micimea acestei lumi, apăsarea suferinței și, de ce nu, granița dintre viață și moarte.

Cartea generalului Dragomir mi-a readus în memorie unele pasaje din Jurnalul Monicăi Lovinescu (*toute proportion gardée*), din care abia acum deslușesc naturalețea și profunzimea lor: Emil Cioran postind în Vinerea Mare, Mircea Eliade făcându-și rugăciunea înainte de culcare, sau Eugen Ionescu terifiat de ideea propriei morți.

„Terra, planeta sufletelor rătăcite” este cartea unui soldat, care ne duce cu gândul la cei ce au stat totdeauna cu speranță și credință în fața Mântuitorului. Printre aceștia a fost și sutașul roman din Capernaum, la numele căruia tremurau sute de soldați, dar care ridica rugăciune sinceră pentru vindecarea slugii sale: „Doamne, zii numai cu cuvântul și se va vindeca servitorul meu. Că și eu sunt om sub stăpânire și am sub mine oameni și zic unuia du-te și se duce, altuia vino și vine, iar slugii mele fă și ea face”.

Autorul este un fin observator al istoriei României și al religiozității tradiționale a neamului, fenomene abordate în conexiune cu evoluțiile altor popoare și credințe, iar „*Terra, planeta sufletelor rătăcite*”, noua apariție editorială semnată de soldatul-general Gheorghe Dragomir, *poate fi considerată o carte a curajului, a responsabilității față de propriile gânduri și fapte, față de neamul românesc, scrisă din suflet și din credința nestrămutată în Dumnezeu.*

A. Omeag

METROUL BUCUREȘTEAN – O BIJUTERIE A CONSTRUCTORILOR ROMÂNI

La finele anului 2014 a apărut ediția a doua a unei lucrări remarcabile intitulată “Metroul românesc și metrourele terrei”. Autorul este Ilie Tănăsache, foarte talentat jurnalist și scriitor, bine cunoscut cititorilor, cu o activitate prodigioasă în domeniul publicisticii. El a avut șansa de a fi primul ziarist român care a pătruns în catacombele șantierului de construcție a Metroului bucureștean, acum câteva decenii. Câteva scurte extrase, pe care le

redăm în continuare, sunt edificatoare pentru carte dar și pentru ce a însemnat și înseamnă această realizare de vârf a constructorilor români (I.P.)

*

Și a fost prima cursă...

19 noiembrie, 1979.

Zi obișnuită, de sfârșit de toamnă pentru locuitorii Capitalei Romaniei?

Cu certitudine, nu!

A fost ziua primei curse cu metroul bucureștean!

Așadar, la final de toamnă 2014, celebrăm 35 de

ani de călătorii pe arterele de sub

vatra Cetății lui Bucur. Evenimentul se înscrie drept un reper distinct în existența aglomerației urbane de pe râul Dambovița. Metroul românesc face parte, de trei decenii și jumătate, din clubul select al marilor orașe de pe Planetă care au asemenea sisteme subterane de transport public. Cât de important era acest prim pas? Să încercăm, în cele ce urmează, un succint recurs la istorie, în acest domeniu atât de fascinant și absolut necesar metropolelor cu milioane de locuitori.

**

Întâiul om care a lansat ideea construcției metroului în București a fost un un savant... energetician. Și asta, încă în primele decenii ale secolului XX.

Este vorba despre cel care a proiectat și condus lucrările de construire a Centralei Electrice Grozăvești, din București. Lui îi datorăm, de asemenea, întemeierea Muzeului Tehnic din Capitală. Este vorba despre inginerul Dimitrie Leonida. O minte - adevărat cazan sub presiune - din generația deschizătoare de noi orizonturi, în fruntea careia s-a aflat geniul lui Henri Coandă.

Dimitrie Leonida este cel care avansează, primul, ideea metroului în București. Era și el unul dintre cei care trăiau dramatic caznele deplasării pe arterele supra-aglomerate ale orașului, în primele decenii ale veacului trecut. Soluția propusă - primul său proiect de metrou este datat 1930! - nu rămâne fără ecou. O demonstrează și faptul că, între anii 1934-1936, când se realizează acoperirea parțială a Damboviței - între Podul Șerban Vodă și Operetă - se ia în calcul și construirea unor linii de transport public subteran, cu "trenuri și tramvaie electrice".

În sfârșit- clipa de start!

15 februarie 1972.

Conducerea de atunci a țării, decide:

"Instituirea unei comisii care să elaboreze propuneri în legătură cu dezvoltarea transportului în comun în Municipiul București, îndeosebi prin construirea unor căi de comunicații dotate cu mijloace electrice de mare capacitate și viteză, precum și construirea metroului."

(Ziarele, 15-II-1972)

De aici încolo, totul evoluează cu repeziune: la sfârșitul anului 1973, comisia guvernamentală, alcatuită din specialiști, prezintă conducerii statului concluziile privind construcția metroului. În noiembrie 1974 se hotărăște să se treacă la elaborarea documentației teh-

nice pentru execuție, astfel încât lucrările să demareze în anul următor. Ajunși aici se cuvine un stop-cadru, pentru a aminti numele unui om care nu mai este. El a rămas însă în memoria celor care l-au cunoscut. Este vorba despre inginerul Nicolae Popa. Omul care ordona succesiunea primilor pași în aventura pentru metroul bucureștean. Omul care purta mereu în mapa profesională proiectele de început ale primelor magistrale. Alerga după aprobări, bătea zilnic la nenumărate uși. Visa neconținut călătoriile pe sub pământ.

Să revenim însă la cronologia evenimentelor. În februarie 1975 apare Decretul de înființare a Întreprinderii Metroul Bucuresti, unitate subordonată direct Consiliului de Miniștri. Tot în acest an încep, efectiv, lucrările la metrou. Clipa de start avea la bază laborioasele investigații ale specialiștilor în urbanistică. Acestea argumentau, cu mare putere de convingere:

-metroul bucureștean își va dovedi de la început capacitatea de transport de 2-3 ori mai mare decât a oricaror mijloace de suprafață;

-traficul subteran nu va cunoaște strangulări de circulație, tirania stopurilor, capriciile anotimpurilor, obstacolele datorate lucrărilor stradale de urgență;

-metroul urmează să dezvolte o viteză comercială mai mult decât dublă în raport cu mijloacele clasice de transport public de suprafață.

O viteză superioară chiar și vitezei medii realizate de automobilul individual. (A se reține aici faptul că, circulația auto a acelor ani era departe de infernal de azi.

25 septembrie 1975.

Ceremonia baterii primului țaruș la lucrările metroului din Capitala României. Momente intrate în tradiția acelor ani. Se bătuse primul țaruș la Hidrocentrala de la Bicaz ori la cele de pe Olt, Lotru, Someș. Primul țaruș la combinatele petrochimice, siderurgice, metalurgice. La noile fabrici de rulmenți.

Etc, etc...

Deci, în septembrie 1975 venise rândul și întâiului țaruș la lucrările la magistrala 1 de metrou. S-a început lucrul la tuneluri. La stații se experimentau, se căutau încă felurite soluții pentru depășirea obstacolelor. Deci, se înainta hotărât spre viitor! Un viitor care începea să se contureze. Să capete dimensiunile realității. Una dintre multele dovezi? La numai 2 ani (doi ani!), de la clipa de start pentru construcția metroului bucureștean, se înființează deja Întrepinderea de Exploatare a Metroului. În prezent S.C. METROREX S.A.

Apropo de ritmuri. Este bine de știut că, la sfârșitul anului 1989, o statistică întocmită pe plan mondial arăta astfel:

Orașul	Km. de metrou executat	Perioada de execuție	Media km/an
1.Ciudad de Mexico	119,4	1967-1987	peste 5
2.București	60	1975-1989	peste 4
3.Montreal	50,3	1982-1987	
4.Frankfurt	56	1960-1987	
5.Milano	52,6	1960-1987	1,8
6.Munchen	40,8	1964-1987	1,7
7.Calcuta	6,4	1975-1980	1,3

Cum se poate distinge din acest relevant tablou, constructorii români de metrouri nu stăteau deloc rău la ritmurile de înaintare pe magistrale subterane. Ba chiar erau printre primii în acest top.

„PERISCOP” ÎN OGLINDA OPINIEI PUBLICE...

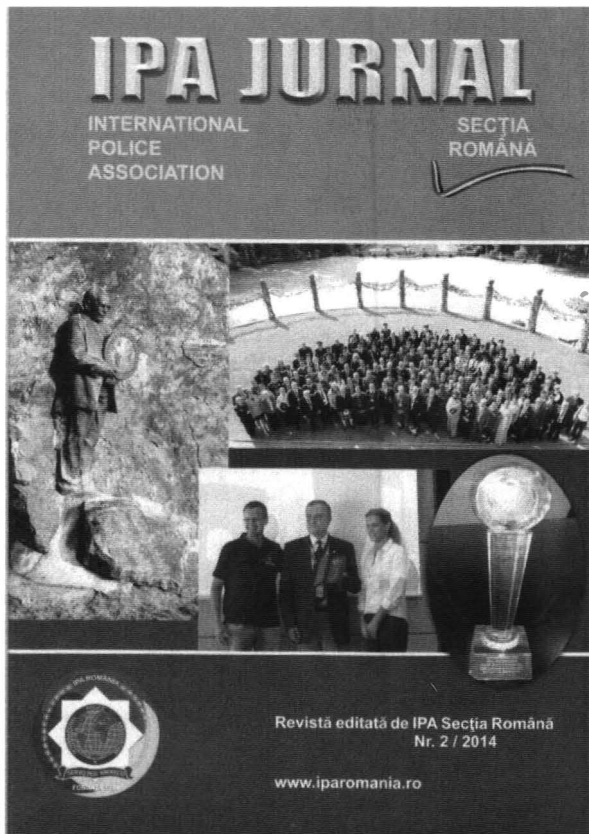
BUCUREȘTIUL LITERAR ȘI ARTISTIC

Revistă fondată la 1 octombrie 2011 de Coman Șova și Florentin Popescu
Apare lunar • Anul IV, nr. 12 (39), decembrie 2014

Dintre sute de reviste

Cu apariție trimestrială, primele trei numere din 2014 ale revistei „Periscop” - publicație editată de Asociația Cadrelor Militare în Rezervă și în Retragere din Serviciul de Informații Externe - atestă aceeași preocupare serioasă privind descifrarea unor aspecte importante din istoria noastră recentă (nelipsind, desigur, nici temele specifice vizând apetitul pentru senzational) totul într-o tinută sobră, elegantă, datorat în buna parte talentului și competenței redactorului șef, scriitorul și gazetarul Ioan Popa. Deși este dificil de detaliat bogăția și varietatea de subiecte, aș preciza doar că acestea sunt grupate în cateva rubrici mari: „Servicii speciale”; „Cultura de securitate, cultura politică”; „Analize politico-strategice”; „Memorialistică” (la acest ultim capitol amintesc serialul consacrat cunoscutei ziariste de origine română, stabilită în străinătate, Nicoleta Franck). Un spațiu special este acordat culturii ca atare, literaturii: recenzii, informații diverse, prezentări de reviste etc. - și-mi face plăcere să evidențiez faptul că, în numărul 1 a fost prezentată pe larg cartea „Ilie Purcaru, Cine sunt”, alături de un articol consacrat scriitorului Gabriel Garcia Marquez. Pe lângă autorii specializați pe profilul revistei, în „Periscop” semnează personalități de primă mărime, oameni politici, istorici, scriitori - între care: președintele Emil Constantinescu, academician Dinu C. Giurescu, scriitorul-ambasador Ion Brad, ambasadorul Nicolae Ecobescu, istoricul Radu Ștefan Vergatti, sociologul Ilie Badescu, scriitorul Eugen Uricaru, univeststarul Mihai Miron, publicistul Șerban Cionoff. Excelenta ținută grafică a revistei este asigurată de graficianul Dumitru Roșu, coleg de generație universitară.

Prestigioasa revistă a **Asociației Internaționale a Polițiștilor, IPA**

JURNAL – secția română a preluat integral în nr. 2/2014 articolul *Spionajul și spionul în epoca contemporană* de **Mircea Manea** publicat în de revista **PERISCOP NR. 3/27, anul VII, iulie – septembrie 2014**, fiind apreciat ca „o corectă poziționare și înțelegere a rostului, rolului și locului unui serviciu de spionaj național ca și respin gerea unor aprecieri departe de adevăr, chiar de contestare și de dispreț nepatriotic și nedrept, necesitau de mult timp reacții. Insuficiența cunoaștere a realității cu privire la la spioni și

spionaj a perpetuat o percepție greșită, char negativă cu privire la acest domeniu.

ACTIVITĂȚI CURENTE
ianuarie – martie 2015

- La 20 ianuarie 2015 a fost organizată aniversarea membrilor care au împlinit vârstele de 70, 75, 80 și 85 de ani în semestrul 2/2014. Conducerea Asociației le-a adresat participanților mulțumiri pentru activitatea desfășurată și urări de sănătate pentru sărbătoriți și familiile lor.

- În ziua de 12 februarie a avut loc o manifestare culturală la Muzeul Militar Național, organizată de Asociația Națională Cultul Eroilor “Regina Maria”.

- La data de 13 februarie 2015 a avut loc întâlnirea organizată la Senatul României de Federația Militarilor din România pentru dezbaterea proiectului de lege privind pensiile militare de stat.

- La data de 18 februarie 2015, la sediul ACMRR-SPP, a avut loc o întâlnire a conducătorilor Asociațiilor din Sistemul de apărare, ordine publică și securitate națională. Cu această ocazie au fost abordate chestiuni privitoare la actualizarea Protocolului de colaborare încheiat în 2001 între asociațiile participante, aspecte privind proiectul legii pensiilor militare și proiectul legii structurilor asociative.

- La data de 6 martie 2015 a avut loc întâlnirea delegațiilor Asociațiilor cadrelor militare din sistemul de apărare, ordine publică și securitate națională cu domnul viceprim-ministru Gabriel Oprea. Cu acest prilej au fost abordate aspecte de interes privitoare la proiectul legii pensiilor militare de stat și al proiectului statutului cadrelor militare.

- Continuând frumoasa tradiție, cu ocazia Zilei de 8 Martie, președintele și secretarul general, în numele Consiliului Director, au transmis felicitări și urări de sănătate tuturor membrilor Asociației noastre.

- În ședința Consiliului Director din 26 martie 2015 au fost analizate problemele curente ale Asociației și s-au stabilit măsuri organizatorice pentru întocmirea documentelor ce vor fi supuse dezbaterii Adunării Generale de dare de seamă și alegeri din 16 mai 2015.

- La 27 martie 2015, Institutul de Sociologie al Academiei Române a organizat o manifestare consacrată împlinirii a 97 de ani de la revenirea Basarabiei la Patria-mamă, primul episod al evenimentelor ce au constituit, în acel an istoric, Marea Unire de la 1918. Cu acest prilej, au prezentat comunicări prof.dr.Ilie Bădescu, directorul Institutului, precum și Ioan Popa și Ion Constantin, redactor-șef și, respectiv, membru al Colegiului de redacție al revistei „Periscop”.

Gheorghe Iordache

Paste fericit!

Materialele publicate în PERISCOP nu reflectă neapărat opiniile și poziția Asociației Cadrelor Militare în Rezervă și în Retragere din Serviciul de Informații Externe. Responsabilitatea pentru conținutul articolelor revine autorilor acestora.

PERISCOP

Publicație a Asociației
Cadrelor Militare în Rezervă și în Retragere din Serviciul de Informații Externe.
Telefon/Fax: 021.210.9936; www.acxie.ro; e-mail: office@acxie.ro
Articolele pot fi reproduse numai cu permisiunea editorului.
ISSN 1843 – 8962

Tipografia Semne '94 SRL. www.semneartemis.ro

